

€ 1863

DECEM
SENDAVESTÆ
EXCERPTA

DECEM
SENDAVESTÆ
EXCERPTA

LATINE VERTIT
SENTENTIARUM EXPLICATIONEM ET CRITICOS COMMENTARIOS
ADJECIT
TEXTUM ARCHETYPUM AD WESTERGAARDII, SPIEGELII
ALIORUMQUE LUCUBRATIONES RECENSUIT

Dr CAJETANUS KOSSOWICZ

SANSCRITARUM LITERARUM
IN CÆSARÆA LITERARIA UNIVERSITATE PETROPOLITANA PROFESSOR
CHARKOWIENSIS UNIVERSITATIS ET SOCIETATUM ARCHEOLOGICÆ PETROPOLITANÆ
ASIATICÆQUE PARISIENSIS SODALIS

PARISIIS
EXCUSUM
IN TYPOGRAPHEO IMPERIALI
MAGNI CANCELLARII PERMISSU

—
MDCCCLXV · ·

PRÆFATIO.

Quum in Cæsarea Universitate literarum Petropolitana Sanscritis literis etiam Şendicas adjunctas esse statuta nostra voluerunt, officii mei duxi, juvenum Airyanarum literarum studiosorum commodo, aliquot specimina Şendici sermonis, cum criticis et philologicis explanationibus, edere, simul et de ipsius Şendavestæ indole et ætate, ut me persuasum habebam, disserere. Libellus meus 1861 anno Petropoli typis expressus, postquam patriæ fines excesserit, benevolentissime a doctissimis viris, quibus talia studia sunt cordi, acceptus, addidit mihi stimulos ampliora Şendavestæ excerpere, idque sic, ut excerptis meis etiam interiora Airyorum religionis mysteria, quantum in præsentia possim, publici juris, revelata, faciam; quod animi propositum

certe inter pia desideria mansisset, nisi, ante omnes, clarissimi et doctissimi Spiegelii herculeorum laborum monumentis vias mihi imprimis munitas habuerim, quibus accessit classicum Justii opus, quo auctore, antiquissima Airyana lingua, jam non paucorum, qui vitæ totius impendio talibus vacare studiis potuissent, sed ditionis uniuscujusque ferme est facta, qui simpliciter Şendavestam, ut Græcum, ut Latinum librum, suæ utilitatis vel commodi esse ediscendam putaverit. Decem itaque excerpta edenda et explicanda selegi, quorum quatuor jam a me citato anno edita, nunc, meritissimorum de re Şendica virorum operibus, Spiegelii nempe, Windischmanni, Justii cet., quæ post opusculum meum in lucem prodierunt, consultis, novæ probationi subjecta et retractata, cum aliis sex majoribus, Latine explicata, in opere hoc, textui Şendico, ad Westergaardii præcipue Spiegeliique lucubrationes concinnato, præmissa, eduntur.

In seligendis et disponendis excerptis ordinem aliquem, qui animi mei proposito responderet, servare volui, primoque in loco quæ de ipso maşdaici cultus conditore in libris Airyanicis leguntur exhibui. Duo sunt clarissima fragmenta (Yasna, IX, 1-29; 1-87 et Vend. 1-10; 1-33),

explanatio prioris quorum, ubi antiquissimi Airyi heroes, ut cultui maṣdayaśnico dediti, una cum ipso Ṣarafuſtra recensentur, tot insignium virorum curas, tantum præstantissimorum ingeniorum, a maximo Burnoufio incipiendo, sollertiæ sagacitatisque meruit. Posterius, ubi tentatio Ṣarafuſtræ a malefico dæmone instituta describitur, opere jam absoluto et dum in eo eram, ut typis excudendum illud traderem, in Commentario Spiegelii, cujus Ima pars nuper e prelo typographico exiit, novis clariſſimi viri, iisque recentissimis, illustratum curis, inveni, meque terque quaterque fortunatum prædico, quum ad hoc, tum ad alterum ejusdem capitis fragmentum (27-34; 89-110), nec non ad 11^{dum} Vendidadi caput, ad philologicas leges explicanda ex isto libro utilissima depromere potuisse.

Recordationes Ṣarafuſtricas, quæ aliquo modo personam Ṣarafuſtræ spectant, duo excerpta de animæ humanæ conditione post mortem excipiunt (Vend. XIX, 27-34; Yashti fragm. XXII). Quæ de ambobus sentiam in annotationibus sat cumulate exposui : duorum horum fragmentorum diligens inter se comparatio Airyorum disciplinam, jam antiquissimis temporibus, quum

apud Airyanum populum floreret, canonicè, ut ita dicam, jam post aliorum yaşatarum, imprimis τοῦ Vohumanô, 'Kšafravairya cet., cultum a šaraſustricis asseclis ascitus fuisse videtur, non tamen cum ullo βασιέων mašdayašnicæ doctrinæ detrimento, quum Miſras, quamquam potentissimus genius, ut creatura et simul vicarius quodam modo Ahuræ hoc yashto prædicatur. Yash-tum in Solem, ad comparationem hujus cum Miſra, quem angelum Solis (angel of the Sun) celeberrimus Haugius tradit, si cui placeret, instituendam, subjunxi.

Terminat opusculum celeberrima de Yima, secundum Vendidadi caput explens, narratio, quæ mythica persona, si non primum, ut Vedicus Yamas, in terris hominem, primum certe hominum per terras propagatorem et ducem, universam rerum naturam, videt, e fodinis linguæ suorum asseclarum nova vocabula eruere debuit, tum ad ipsum *deum* (si etiam pro *substrato* vedicum *Asuram* elegerit), tum ad quæ illum spectant denominanda. Antiqui Aryici *dévi*, hac rerum mutatione, in dæmonas abierunt, conservatis perpau- cis cum geniorum, a summo creatorum numine, munere, illiusque voluntati explendæ inservientium, e quorum numero est Miſras. Copiosius de hac re disserui in primæ fragmentorum Šaraſustricorum editionis Rossica præfatione et hic in annotationibus versionem meam yashti in Miſram co- mitantibus.

primum denique regem, eundemque a communi clade, diluvio proxima, generis humani servatorem repræsentat.

Talia edenda, interpretanda et explicanda volui; nunc de ipsius laboris mei in hoc opere concinnando expensi ratione pauca adjicere placet. Duplex in libro publici juris faciendo votum habui, ut iis, qui ad Şendicam linguam ediscendam accedunt, alicui sim adjumento, tum, ut tironibus, quod jam ex præfatis a me liquet, de interiore antiquissimæ Airyorum religionis indole — ut hæc Şendavestæ libris obvenit — clarissimum, quantum in me est, sensum præbeam. Quæ omnia quum vel maxime e probe intelligendis singularium vocum explicationibus pendeant, literalem, quam dicunt, versionem, alterius classicæ linguæ vocabula passim in meam rem vertendo, feci, perpetuam ferme *Φρασεων* explicationem adjiciendo, qua re, tum copiosissimis annotationibus, obscuritati mederi, quantum potui, studui. Airyanas singulas voces, quarum sensum et vim nisi pluribus Latine reddere potui, *regulæ* ope (-) in unum conjunxi; *particulas* compositorum verborum, a verbis suis, e sermonis genio, avulsa, eadem regula, ipsaque talia verba, distinxi, semper usitatiores

verborum Latinas formas, quæque ad interiorem, sive vocum, sive sententiarum, explicationem spectant, in *uncis* [] apponendo, ad alia, ut ad formarum grammaticarum denotationes ceteraque, quæ ampliori archetypi intelligentiæ aliquo modo conducere videbantur, *parenthesis* signo () maximam partem adhibito; in annotationibus autem præcipue documenta, quibus mea interpretandi ratio innititur, exhibui, versiones aliorum persæpe, idque religiosissime, ascribendo, ut unusquisque, si opinio mea displiceret, habeat ad manus quo refugere, ibique et de his, quæ ad archetypi *textum* pertinent, interdum commemoravi, atque in ipso textu passim antiquiores formas, quas agnoscere putaverim, posterioribus præferendas volui. *Puncta* (.) unamquamque *Sendicam* vocem comitantia, præeunte clarissimo Lepsio, omisi, quum utilitatis horum in vocibus distinguendis, cui rei in *mstis* inserviunt, in libro typis expresso nullum momentum esse potest, quod unicum signum ad distinguendas sententias in archetypi textu adhibui. Quamquam vero in opere meo, ut omnia primo obtutu facillima intellectu sint, maximas curas posui, supervacaneum forsitan hic asserere, quod in ediscenda Airyana lingua operam meam nisi

his tironibus utique in præsentia alicui usui fore affirmaverim, qui archetypum non literalis qualiscumque versionis ope, sed semper radicum formarumque vi e thesauro et grammatico clarissimi Justii, linguarumque comparationi clarissimi Boppii destinato, opere evolvenda, Şendicam linguam didicerint, meaque excerpta, nisi his, nempe radicibus et formis vocum, bene ibi perspectis et intellectis, in suam rem verterint.

Quum opus hoc, quantumcumque et qualecumque sit, non nisi post eminentissimorum virorum labores animo concipi et peragi potuit, immensa de his studiis magistrorum meorum recolens merita, præter nuncupatos Spiegelium et Justium, clarissimis Westergaardio, Boppio, Herm. Brockhausio, Benfeyo, M. J. et F. Mülleris, Olshausenio, Schlottmanno, Rückertio aliisque, quantum debuerim, gratissimi animi conscientia teneri, non verbis exprimi potest. Dumque Parisiis morans, libellum meum in hac Orientalibus studiis acceptissima sede edendum constitui, ubi strenuus Anquetilius primus Şarafustrica monumenta, postquam e tot seculorum tenebris eruerit, in lucem universam protraxit, ubi Burnoufius posuit fundamenta recte illa interpretandi et intelligendi, ubi

Musæ Orientales, quasi in perpetuum cultui suo perficiendo stabilem Parnassum posuerunt — testes sunt de Sacyi, Quatremèrii, Reinaudii, Mohlii, Regnierii, Chézyi, Burnouffii, Foucauxii aliorumque magna laborum monumenta, testes juniorum, Renanii, Bréalii, Oppertii, Pavii, Fauchii, cet. clarissima opera — dulcissimum mihi semperque gratissimo animo memorandum fuit hic in me et in studia mea amplissimam talium virorum, qualibus in Reinaudio et in Julio Mohlio Gallia gloriatur, benevolentiam fuisse expertum, tum e nostratibus Nicolaum Khanikowium, quem Orientales Musas quis nescit ubicumque in deliciis habere, tot integerrimæ amicitiae documenta, tantumque in me fraternæ sollicitudinis, in omnibus, quæ accuratius edendum opusculum spectaverint, expendisse; hicque ex patria mea dilectissima, a qua valetudo tantisper remotum me detinet, maximas perpetuasque sublevandorum laborum meorum experiundo curas, tum ab amplissima Linguarum Orientalium Facultate, quam in persona doctissimi amicissimique mihi Decani Antonii Muchlinscii, literarum Orientalium vel auctoris acutissimi, vel impulsoris efficacissimi, nuncupare juvat, neque non ab almæ Univer-

sitatis nostræ universo clarissimo Consilio Universitatisque Rectore Magnifico, Alexandro Woskresienscio, tum ab humanissimo rei apud nos literariæ Curatore Illustrissimo, Ioanne Delanowio, in quo Petropolitani Ludi, Scholæ, Universitas, et decus amabilissimum, et præsidium tutissimum, et suis penitus incremento prosperitatisque magnum excelsumque acerrime deditum animum possidere lætantur, tum a strenuo indefessoque potentissimi Omnium Rossiarum Autocratoris summo publicæ eruditionis luminum per vastissimos imperii fines propagandorum Administro, Viro Excellentissimo Alexandro Golowninio, tum denique a Status Secretario Illustrissimo, Libero Barone Modesto Korffio, cujus insignia de nostro jure civili, deque Cæsarea Publica Bibliotheca merita præsensque novit ætas neque grata unquam obliviscetur posteritas, — talibus honoratissimis meritissimisque de patria mea viris aliisque amicis meis dulcissimis, interque hos, Petro Pletniowio, olim Rectori Universitatis nostræ Magnifico, cujus candidus animus, omnium assidua Musarum societate conformatus, spiritu ingenuo ipsaque quasi illarum præsentia familiares suos delectat, qui primis Sanscritæ a me ediscendæ linguæ initiis valentissimus astitit

nec ab ulterioribus meis benignissime excipien-
dis alacriterque promovendis unquam vacuum
se præstitit, Athanasio Byczkowio, qui lumen
et columen est Cæsareæ publicæ Bibliothecæ
indeque a juvenilibus annis arctissimo mecum
amicitiæ vinculo conjunctus, in omnibus, quæ
usquam apud me in melius verti potuissent,
curam et sollicitudinem suam nunquam defi-
cere est passus, et Petro Lawrowscio, Cæsareæ
Charkowiensis Universitatis professori, viro, qua
patent literarum Slavicarum cultus et cognitio,
longe clarissimo, quo, inter cetera, auctore
rogatoreque fratre ejus unanimo, doctissimo
historico-philologicæ Facultatis Decano, Nicolao
Lawrowscio, amplissimus Professorum Charko-
wiensis Universitatis Ordo, præsidente Magni-
fico Universitatis Rectore, æque eruditionis vas-
tissimæ ingeniique, ac animi omnibus pulcher-
rimis dotibus eximio, clarissimo Wladimiro
Koczetowio, mihi, jam benignissime Universi-
tatis literariis Sociis ascripto, summos etiam
academicos honores, Doctoris dignitatem, ultro,
maximo gaudio meo — ut quæ a cœtu virorum
unice patriæ scientiarumque in patria florentium
incremento intentorum decernebatur — nullis
probatationibus habitis, uno ferme consensu, li-

beralissime detulit, omnibus his fautoribus meis insignissimis, postquam innumerabilia egregiaque apud me locata beneficia nisi operis exigui in præsentia rependere munusculo possum, piissime illud, quamvis rudius minimeque sit acceptis respondens, dicendo, publico, sic, etiam severiori iudicio, in rem meam id utique pro virili convertendum enisurus, cedendoque necessitati tironum meorum usui et commodo subveniendi, operam inchoatam imperfectamque faustis auspiciis animoque audenti committo.

C. Kossowicz.

Scribam Parisiis A. 1865 febr. 27/mart. 11 d.

INTERPRETATIO
ET COMMENTARII.

I.

EXALTATIO ŠARĀSTRÆ.

YASNA IX, 1—29 (1—89).

1. Hâvani (sic dictum) versus tempus [diluculo]¹ ad-Haomas -venit Šarāustram (venit ad Šar., *præpositione â ad verbum upâid referenda*)², ignem purificantem (*in adornando foco, agnistâna, explicante Neriosenghio, iisque quæ ad ignem rite incendendum pertinent, occupatum*), carmina-sanctaque recinentem. Illum interrogavit Šarāustras : Qui vir es, quem ego totius mundi corporei (*aštvatô*, gen. 1.) præstantissimum vidi [omnium mortalium, quos uspiam vidi, longe præstantissimum] sui corporis³ magnifici, immortalis

¹ *Hâvanim ratâm*, appositio. Sec. Just. : zur Mittagszeit.

² Cf. vd. v, 60, ubi similiter *hañm* ad compos. verbum refertur, et alias.

³ Der du mir als der schönste erscheinst, mit eigenem Leben begabt, majestätisch und unsterblich, Spieg. (den schönsten) mit seinem glänzenden unsterblichen Leben (Leibe), Justius. Mibi, si vocabulo *gaya* hic et yt. x. 55, ubi eodem sensu obvenit, significatio *vitaë* tribueretur, abstractius videtur esse, ut cum significatione verbi *dâdarêša*, *vidi*, bene quadrare posset, ideoque a Burnoufio, qui in isto vertendo cum Neriosenghio non consentit, recedendum non putavi. In yt. x. itidem analogica notio verbalium formarum *šusuyanm*, *ğagmyanm*, cum substantivis suis in eodem atque hic casu constructarum, quarumque posterior etiam eadem vocabula in eadem forma repetit, substantivum *gaya* pro *vita* accipere vetat. — In prima hujus excerpti editione nescio quo, sive oculorum, sive memoriæ, lapsu,

[cum isto tuo corpore magn. immort.]? 2. At mihi [mihi vero] iste respondit Haomas innocuus, mortem-removens: Ego sum, o Šarafustra, Haomas innocuus, amovens-mortem: me appete, justissime, me elice edendi [bibendi]-causa, me celebrando [dat., ut per te celeberrim] celebra, sicuti me alii-quilibet salutis-hominum-studiosi celebraverunt (*štavann*, impf. conj. a r. *štu.*)¹. 3. At dixit Šarafustras: Gloria Haomæ! Quis te primus, Haoma, vir corporeo elicit in mundo? Quæ illi [ab illo] felicitas est obtenta? Quod illum adiit emolumentum [quod emolumentum, succo plantæ haomæ eliciendo, sibi paravit?]? 4. At mihi ille respondit Haomas innocuus, amovens-consumptionem: Vîvaṇhâs me primus homo [hominum in] corporeo elicit mundo. Hæc illi [ab illo] felicitas est acquisita, hoc illum adiit emolumentum, quod illius [illi] filius natus est qui Yimas [qui Yimæ nomine cluet], splendidus, præclare-turba-adornatus [sc. præclarus dux turbæ gentium], nobilissimus progenitorum, solem aspectans, hominum [nobilissimus omnium, qui usquam nati sunt et viderunt solem,

clarissimum Spiegelium vocem hanc per *corpus* vertisse dixi, quod hic quantocumque errori expiando notasse satagat.

¹ Rufe mich an mit Lob, wie mich die künftigen Retter anrufen werden, Just. Sed omnes heroes qui mox hic enumerantur, Yimas ex gr., longe ante Šarafustram vixerunt (cf. vd. II, 1-3). Coniunctivus *štavann* facile explicari videtur sensu: sicuti me alii *šaošyantes celebrarent* (celebraverint), i. e. *potuerunt ut celebrarent, nempe pares celebrando mihi sese præstiterunt*, quod redit ad: *rite celebraverunt*. Apura hic vel c. significatione *alius post idem ac alius quam tu esse puto planeque tã anyô twađ*, vd. II, 3, me sentiente, respondere.

hominum], quia perfecit illius de-regno non-moribundos pecora-hominesque, non-siccitati-obnoxias aquas-plantas [que, utque] fruerentur¹ [animantia] cibum non-deficientem [quia perfecit, regimine suo, ut pecora et homines a mortalitate, aquæ et plantæ a siccitate, in universum autem animantia ab inopia cibi sint liberi]. 5. Yimæ in-dominio (*h̥saērahē*, 5 gen. temp. : tempore dominatus Yimæ) strenui non frigus fuit (*ah*), non calor, non senectus fuit, non mors, neque invidia a-daēvis procreata : quindecim annos-[veluti]-nati incedebant pater filiusque in-ætate [sc. florentis ætatis specie] uterlibet, quamdiu regnavit clarus-dux-gentium Yimas Vīvaṇhātis filius. 6. Quis te secundus, Haoma, vir in-corporeo elicit mundo? Quam ille felicitatem est nactus? Quod illi obvenit emolumentum? 7. At mihi iste respondit 7 Haomas innocuus, mortem-amovens : Âtwyas me secundus vir in-corporeo elicit mundo. Hanc ille felicitatem est nactus, hoc illi obvenit emolumentum, quod illi (*hē*, gen.) filius progenitus est vico [in] forti (*visô sūrayâo*, gen. I.), 8. qui 8 occidit serpentem Dahâkam, tribus-oribus-præditum, tribus-capitibus, sex-oculis, mille-facultatibus, præpotentem, e-daēvorum-stirpe drugam, infestam animantibus, maleficam, quam vel-maxime-præpo-

¹ Facilius, nescio an justius, est *qairyaṇn* pro. acc. neutr. adj. *qairyan*, secundum Justium, accipere, doctissimo viro locum hunc cum Spiegelio sic vertente : Weil er machte die essbare Speise unversieghar. A verbo *h̥rēnaod*, ut sequentes accusativi, ita et conj. *qairyaṇn* (a r. *qār*) cum subintelligenda voce *animantia*, me interpretante, pendent.

tentem drugam procreavitque¹ Anrô-mainyus in quem corporeum mundum [ubicumque in mundo corporeis animantibus ornato], morti sanctitatis existentium-in-mundo (sc. ut mortem inferret sanctitati).

- 9 9. Quis te tertius, Haoma, in-animantibus-corporeis-adornato elicit mundo? Quam felicitatem ille est adeptus? Quod illi obvenit emolumentum?
- 10 10. At mihi hic respondit Haomas innocuus, amovens-mortem: Tritus, Šâmorum beneficentissimus, tertius me vir in-animantibus-corporeis-adornato elicit mundo. Hanc ille nactus est felicitatem, hoc illi obvenit emolumentum, quod illi [ab illo] duo-filii progeniti sunt: Urvâkšayas Kërěšâspašque, religionis-cultor alter, legem-ordinans, at alter sublimiora-
- 11 capessens juvenis (*yavan*), gaêsus, claviger, Il. qui occidit serpentem Šrvaram, quem equos-deglutientem, homines deglutientem [qui equos hominesque devorabat], quem virulentum, viridem [illum, qui viru plenus, viridis fuit], quem super virus fluebat pollicis altitudine, viride, quem super Kërěšâspaš in-aheno escam coquebat versus rapifwinem (sic dictum) tempus [circa meridiem]. Exarsit iste mortifer, seseque contorsit [exsiluit], porro ab-imo-aheno [sursum] resiluit, [ita ut] ferventem aquam subverteret (conj. impf. a r. *anh.*): retro concussus regressus est viri-animus-habens [fortis] Kërěšâspaš.

¹ *Frakërěntaš* de Anrômainyu; de creatore Ahura-mašda vulgo Šendavesta usurpatur aliud vocabulum (*fwërěš*; vide ex. gr. vend. 1.). Conf. yt. XXII, 1, 19, ubi caput cadaveris hominis beati alio, peccatoris vero alio, vocabulo nominatur, et cetera similia.

12. Quis te quartus, Haoma, in-corporeis-ani- 12
mantibus-adornato elicuit mundo? Quam felicitatem ille est adeptus? Quod emolumentum habuit?

13. At mihi iste respondit Haomas innocuus, re- 13
movens-mortem : Pouruśáśpas me quartus homo in-corporeis-animantibus-adornato elicuit mundo.

Hanc ille felicitatem nactus est, hoc emolumentum illi contigit, quod illi (*hé*, gen.) tu natus es, tu recte Śaraŕuŕa, in-domo (*nmánahe*, gen. 1.) Poúruśáśpæ, daêvorum inimicus, Ahuræ-cultui-addictus, 14. cla- 14

rus in Airya terra. Tu primus, Saraŕuŕa, ahû-vairyô¹ (sic dictum carmen sanctum) homines audire-fecisti,

[jam] sese propagantem, quater-recitandum, posterius [posteriori in parte] sonoro cantu [exprimendum]; 15. tu sub terram abscondi [sub terram detrusos] 15

perfecisti omnes daêvos, Śaraŕuŕa, qui ante-hac virorum-forma [virorum formam gerentes] discurrebant (*apatayên*, pot. aor. a r. *pat* c. præp. *á*) in hac terra (*áya šemá*, instr.), qui fortissimus [es], qui firmissimus, qui impigerrimus, qui ocissimus, qui vel-invictissimus [ut quisque] fuit duorum-spirituum creaturarum². 16. At dixit Śaraŕuŕas : Laus Haomæ! 16

benignus Haomas.

.26. Pro-tibi Maşdas -tulit [obtulit, dedit] in- 26
primordiis-rerum cingulum e-stellis-conformatum, a-cælitibus-fabricatum, benignam religionem Maşdam-colentem (quod insigne est Maşdæ religionem profitentium). At hoc es [consides] accinctus cacu-

¹ Vide sequens excerptum (v. XIX, 2).

² *Manivádo*. Conf. y. XXX.

mina super [super cacumina] montium incolumitati
 legumque præceptorumque (acc.) sacræ-doctrinæ.
 27. 27. Haoma domuum-domine, vicorum-domine, re-
 gionum-domine, [nec-non] divina-sanctitate [tua]
 sapientiæ-moderator-et-prome! fortitudinique te
 victoriæque mihi invoco, corpori nutrimentoque
 quod abundantis [pro : abundante]-alimentis [invoco
 te ad fortitudinem, victoriam, corporique meo nu-
 28 trimenta efficacia impertiendum]. 28. Ex-nos odio-
 nos-prosequentium [a prosequentibus nos odio], ex-
 animas (*manó*, sing., nostras)-fer¹ [effer, serva], vi-
 rulentorum [a virulentis istis hominibus²], qui
 quisque [si quis autem] hac in-domo, si quis hoc
 [in] vico, si quis hoc [in] pago, si quis hac [in] regione
 malitiosus est homo, abreptum-fac illius pedibus
 vigorem [pedibus illius vigorem adime], circum-
 illius intelligentiam -obnube [circum-obnube =
 plane obnube, offusca], plaga illius animum affice
 29 [dicendo]: 29. Ne pedibus potens-sis (*ta*), ne mani-
 bus polleas! Ne terram aspiciat [ille] oculis, ne ani-
 mans [quodlibet³] aspiciat oculis, qui odio-infensus-
 est in-nostri animum, qui odio-infensus-est in nostri
 corpus! . . .

¹ *Vt* utrobique refertur ad verbum *bara*.

² *Nó* potest etiam pro gen. hic accipi, *vt* autem repetitum nil nisi vehementiorem denotare affectum, ut passim apud Homerum particulæ analogæ, sensusque enunciati esse: libera, libera animas nostri ab inimicis, ab virulentis istis hominibus.

³ Conf. vend. II, 27.

II.

TENTATIO SARATŪSTRÆ.

II.

TENTATIO ŠARĀUSTRĀE.

1, 1—10 (1—35).

1. Septentrionali a plaga, septentrionalibus a plaga¹, accurrit Anrô-mainyus, plenus-morte, daêvorum daêvus; sic dixit ille, qui male-sapiens [est], Anrô-mainyus, plenus-morte : Drukš! accurre, interfice sanctum Šarāfustram. Drukš illum circumcursavit, Bûiti-daêvus², exitiabilis pestis, fraudatrix. 2. Šarāfustras *tunc* [carmen] ahû vairyô (sic dictum) recitabat :

Sicut dominus voluntate-pollens [omnia agens ad voluntatem, omnipotens], ita moderator [ille est] sanctitate ex [ex sanctitate, sc. ita nihilominus res moderatur, ut omnia illius decreta justissima et sancta,

¹ Repetitio simpliciter emphatica nullumque interpolationem hic videndi dans locum; si enim voces *apâktaraêibyô haça nuênaêibyô* interpolatæ essent, ut vult Haugius, certe vel ad elucidandum, vel ad supplendum præcedentium vocum sensum, essent insertæ, alia ergo essent, non eadem, nisi mutato numero, ut textus archetypi tenet. Eandem emphasin præ se ferunt ex. gr. sententiæ in primo aditu laudum Solis (yt. VI), in vendidadi XIX, 27, et aliis in locis innumerabilibus.

² Nomen hujus dæmonis verisimiliter aliquid commune cum alio femineo dæmone *Bušyanštu* (yt. X, 97) habet, ad quod credendum eadem amborum vocabulorum etymologia invitat. Conf. Sansc. *Ītām*.

i. e. nullam cupiditatem, nullum partium studium redolentia, sint].

Benignæ dona [sunt] Mentis actionum [congruarum] Maşdæ mundi [sensus : quæque mundus, i. e. homines, ad voluntatem Maşdæ eoque auctore bene agit, quodque agit bene, omnia hæc summi numinis benignitati debentur]¹.

Potestasque [est] Ahuræ [penes Ahuram] ad-(*παρά*) quam [sc. potestatem] pauperibus -dedit (*παρεδίδου*) præsidium [in qua probi pauperes præsidium possident nunquamque se a summo numine derelictos putant]².

¹ Subjectum phraseos est vox *duşdâ*, quæ ante vocem *skyaofnanañm* facile subintelligitur, quæque eadem in prædicato exprimitur; *maşdâi* est dat. commodi, determinans voces *skyaofnanañm anheus*, actionum mundi, quibus subintelligendus nominativus *duşdâ* determinatur, ut sit : benignæ dona sunt mentis dona bonarum actionum, i. e. actiones bonæ, quæ nempe actiones ad voluntatem Maşdæ fiunt.

² Ut alias sæpe, sic etiam in hac breviscula, sanctissima apud Parsos, precatione, ad normam doctissimi Justii explicationis conversa, tres præcipue qualitates summi numinis celebrantur : *aşa* (puritas, integritas, sanctitas), *vohu manô* (bona mens, bonitas, benignitas) et *kşâtra* (potestas, omnipotentia), estque hæc quasi aliqua explicatio fundamentorum Şarafustricæ religionis, qualem illam voluit esse conditor. At quanquam hoc firmiter tenens, multifariis tamen præbet precatio hæc sese explicationibus, quarum hic quatuor, nempe Anquetilii, Julii Oppertii, Spiegelii et meam primæ fragmenti hujus editionis subijcere placet.

Anquetilii. C'est le désir d'Ormud que le chef (de la Loi) fasse des œuvres pures et saintes. Bahman donne (l'abondance) à celui qui agit saintement dans le monde. Vous établissez Roi, ô Ormud, celui qui soulage et nourrit le pauvre.

Julii Oppertii, 1862. Sicut verbum volens ita effectus veritate quacunque ex (nascitur). Boni creatio mentis actionum mundi Mazda creatori (est) regnumque Ahuræ spiritui (est). Quem contra malos

Aquæ bonæ venerantor boni [fluminis] Dâityæ, religionem Maşdam-colentem profitemini ¹.

Drukš ab-illo consternatus ² aufugit Bûiti-daêvus, exitiabilis pestis, fraudator. 3. Drukš illi [sc. Anrô-mainyu] retulit : Vexator Anrô-mainyu ! Non illi [illius] exitium circumspicio [non invenio exitium illi, deficit mihi omnino materies ad extinguendum illum], justissimo Şarafustræ : plenus-majestate [est] sanctus Şarafustras. Şarafustras in-animo [suo] conspexit (impf. c.) : Daêvi mihi malefici, male-sapientes, exitium consciscunt. 4. Surrexit Şarafustras, incessit Şarafustras, minime-perterritus a-malo spiritu malitia infestorum consiliorum [illius] ³; saxa manu tenens

instituit deletorem. (Comme le verbe de la Volonté suprême, ainsi l'émanation n'existe que parce qu'elle procède d'une vérité quelconque. La création de ce qui est bon dans la pensée ou dans l'action appartient dans le monde à Mazda, et le règne est à Ahura, que le Verbe a constitué le destructeur des méchants.)

Spiegelii. Wie es des Herren Wille ist, also (ist er) der Gebieter aus der Reinheit. Von Vohu-mano Gaben (wird man empfangen) für die Werke (die) in der Welt für Mazda (man thut). Und das Reich dem Ahura (gibt man) wenn man den Armen Schutz verleiht.

Meæ editionis 1861. Sicut dominus spatii [quem in spatio agnoscimus] colendus est, ita (sc. colendus est) [isque] dominus-temporis, universa-sanctitate ex [universæ sanctitatis causa, pro sua sanctitate], bonæ dator cogitationis operibus-perficiendis [huic] mundo Maşdæque regnum Ahuræ, quam pauperibus dedit escam (i. e. penes Maşdam est regnum et auctoritas, quibus dedit hanc, qua pauper gaudet, escam, quorum ope nulli pauperi esca deficit).

¹ *Frâyaşâeta*, man preise, et *fruorenaêta*, man möge bekennen, verehren, sunt 3 pp. s. pot. med. positæ impersonaliter.

² *Drukš*, auctore Spiegelio, minime masculinum dæmonium est, jungitur autem cum *daêva*, ut cum voce, quæ communi malorum geniorum denominationi inservit.

³ Instrumentales *aka mananha* et *kruş'd'ya* pendent a voce *asarêto*

erat [tenebat] — *kataē magnitudinis*¹ [magnitudine] sunt [unumquodque saxum *kataē magnitudinem exæquat*] — sanctus *Šarāfustras*, accipiens (*vid*)² [hæc a] creatore (*dad̄vāo*), ab-Ahura-mašda. Quo, illi (dixit Anrô-mainyus) tenes [hæc saxa, sc. quam ad rem] hac super terra lata, globosa, longis-terminis [cujus termini longissime distant] *ad flumen Darëgim* (*Darëgya*, loc.) super-collem (loc.) [sumpta in] sede *Pourušâšpæ*³?

in eadem propositione. Schlottmannus : Nicht verletzt durch Akamanas, durch die Wuth der Hassesfragen. Justius : Zarathustra war nicht verwundet durch Akoman (und) die Bosheit (Härte) seiner peinigenden Angriffe, qui vir doctissimus etiam aliam interpretationem admittit, nempe : nicht verwundet durch die Bosheit der von Akoman (ausgeführten) Angriffe, secundum quam vox *aka m. a d̄baésôp.* dependeret. Rückertius legit *akô mananhô* et vertit : Durch des Akamanos Härte der Feindseligkeitsfragen. Windischmannus, *krušd̄ya* refert ad *Šarāfustram*, interpretando : Unerschrocken durch Akamanô (den bösen Geist), aus Zorn über die Hassesfragen.

¹ *Katômasanhô* Spiegelius gen. sing. esse admittit. Justius, pro nom. plur. vocabulum accipit. Utrumque, quod ad sensum, ad Spiegelii interpretationem redit (von der Grösse eines Kata sind sie).

² Singularis est constructio genitivi *dašusô* et dativi *Ahurâi mašdâi*, qui ambo casus legitime a participio *vindëmnô* pendent neque unus pro appositione alterius est accipiendus. — In prima editione *vandëmnô*, secundum Westergaardium, expressi et ad significationem sanscr. radiceis *vand* locum hunc verbis : probatus creatori (a creatore), ab Ahura-mašda, verti.

³ Justius : auf dem an dem (Fluss) Dareja (gelegenen) Berge, in der Wohnung des P. Difficillimum locum, aliorum interpretationibus bene perpensis, clarissimus Spiegelius in præstantissimo Commentario suo sic reddit : Wo wirst du sie (die Steine) halten auf dieser Erde, der breiten, runden, fern zu durchlaufenden ? — An der Dreji des Zbar, der Wohnung des Pourushaçpa. Sed cui responsio ad interrogationem Anrô-mainyu hic esset tribuenda ? Si *Šarāfustræ*, mox sequitur nova responsio vocibus *ušvaéd̄ ayad Šarāfustrô* (5) determinata, quæ nescio an bene cum hac quadraret. Aliorum interpretationes lector in accuratissimo Spiegelii Commentario inveniet.

I.

EXALTATIO SARATŪSTRÆ.

5. Declaravit Šarāfustras Anrô-mainyu : Male-sapiens Anrô-mainyu ! Occidam omnem creaturam a-daêvis-creatam, occidam dæmonem Našum a-daêvis-creatum, occidam Pairikam, quam adorant (*k'nanfāiti*, 3 p. s. præs. impersonaliter¹) [ego], cui [a quo, in cujus progenie]² nascetur Salvator (*šaošyand*) victoriosus ex aqua Kašāooya, orientali a plaga, orientalibusque a plagis. 6. Ad- illi -dixit [illum ad-fatus est] maleficas-creaturas-qui-produxit Anrô-mainyus : Ne mei creaturas interficias³, sancte Šarāfustra. Tu es Pourušāšpæ filius, utero-matris ex [ex utero matris, ex matrice] vocatus es (aor. pass. sing. a. r. *šu* : tenuisti nomen, postquam es genitus. Mortalis es videlicet ex patre et matre mortali, neque te decet sublimiora, quæ hominis non sunt, petere)⁴. Abnue (*ἐξάρνησον*) [potius] bonam religionem Mašdam-colentem [descisce potius

¹ Reposui *k'nanfāiti*, welche man anbetet (Sp.), lectione, quam prius secutus sum, parum a codicibus tutata.

² *Yahmāi*, acceptum adverbialiter, significaret : Cui (tempori), usque ad tempus (bis dass—), quod e grammatica, forsitan et ex exegetica, ratione, non malum sensum præbuisset. Sensus *φράσεως* tum esset : occidam inimicos religionis mašdayašnicæ, i. e. mea doctrina non ab inferendis damnis falsis cultoribus desistet usque ad adventum Salvatoris, qui penitus istos subvertet (conf. Zamy. yt. 88-96).

³ *Mā mērēncāints*, Spieg. Verbesserung, Av. t. I.

⁴ Interpretando sic, rationem grammaticam vocabuli *šāvišī* clar. Spiegelii amplector. Justius, qui in *šāvišī*, 1. p. s. aor. pass. videt, locum sic vertit : von deinen Ahnen ward ich angerufen. Sed ejusmodi significatio vocabuli *barētrya* nisi unius doctissimi viri conjectura defendi potest, et de cultu Anrô-mainyu ante Šarāfustram nulli vestigiis manentibus, notionem *roū* Anrô-mainyu, ut ipsius ex gr. *mainyu*, cum significatione *caeli* et *spiritus*, præcipuorumque *yašatarum* denominationes, non e populari aliqua religione, sed e fodinis Airyanæ linguæ novas, plane antiquæ populari religioni oppo-

a religione], adipiscare¹ felicitatem, ut adeptus est Va-
 7 dāganus, regionis dux. 7. Ad- illi -fatus est (dixit) qui
 [est] justissimus Šarāfustras : Non istius² [hominis, i.
 e. mei, meam] abnuam bonam religionem Mašdam-
 colentem [non desciscam a religione], non, [si hæc
 mea] existentia, non, [si] intellectus [meus] se sepa-
 raverit [sc. si corpus, si vita, si animus meus sese
 disjunxerint, religionem Mašdæ non relinquam]³.
 8 8. Illi dixit Anrô-mainyus : Cujus voce [ergo] feries
 (*vanâi*, pro *vanâhi*, conj.), cujus voce occides (*yaš*),
 quibus armis—[istique] fauste-creati [sc. occident]—
 9 mei creaturas, [mei] Anrô-mainyu⁴? 9. Illum affatus
 est justissimus Šarāfustras: Duo-sacra mortaria, pa-
 teræ, haomæque, verba a-Mašda-prolata mea arma
 (n. pl.) sunt optima (sing.). Hac voce occidam, hac voce
 pessundabo, his armis, [te ego istique] fauste-procreati
 [quos appellas], o male-sapiens Anrô-mainyu⁵ ! Crea-

sitas, ideas explicando populumque ad eas illiciendo, Šarāfustram de-
 sumpsisse credo. (Conf. quæ in præf. de Mišræ cultu annotavi.)

¹ *Vindai*, 2 p. conj. a r. vid.

² Nicht will ich mir (dat. ethicus) das Gesetz verfluchen, Just. Mihi *hê*, hic et generaliter in Šendicis libris, genitivus videtur esse.

³ Absentia *toš yađ* vel alicujus analogæ conjunctionis posset exemplo *toš qairyann* (yas. IX, 4) comprobari, si *qairyann* pro conjunctivo sive potentiali est accipiendum. Sine *yađ*, vox *šturošyađ*, pro abl. substantivi *šturošya* accepta, faciliorem explicandæ *Φράσεως* rationem, ut justissime Spiegelius asserit, exhiberet; sed huic substantivo tribuenda tunc esset potestas accusativos etiam jure verbali regendi, quod hic durius esset, quam, ceterum, penes talia substantiva, in omnibus Aryicis linguis, persæpe invenimus.

⁴ *Anrômainyus* pro *anrômainyeus* hic positum esse puto. (Cf. yt. XIX, 88.)

⁵ Abruptior hic locus in prima editione secundum variantes læc-

vit¹ [hæc arma, sc. religionem maşdaicam et quæ ad illam spectant] Sanctus Intellectus, creavit in-tempore, terminis-carente, creaverunt² Immortales Sancti, bene-potestate-instructi, bene-sapientes.

10. [Pöst hæc] Şarafustras carmen *ahâ vairjó* reci-tayit (*şru*) :

tiones fuit a me concinnatus et versus. Quamvis nunc lectionem, a clarissimis textuum Şendicorum editoribus receptam, quoniam grammaticis legibus sit tutata, prætuli, forsan non pœnitebit illum, ut tunc a me editus et, quod ad summam constructionis, interpretatus fuit, etiam hic apponere, quum non omnino grammaticæ rationi, si quid video, repugnat et auctoritatem codicum pro se habet.

8. Kahê vaca vanânê, kahê vaca apayaşâma (sensu pass.), kana şaya—hukêrêtaonhô, mana danma, Anrômainyus? — 9. Ana vaca vanâni, ana vaca apayaşâni, ana şaya — hukêrêtaonhô, âi duşda Anrômainjó!

8. Cujus voce [ergo fas est ut] occisus sim, cujus voce simus majestate privati [cujus voce pessundemur], quibus armis — bene [sc. firmiter]-creati, meæ creaturæ [egoque] Anrômainyus? — 9. Hac voce occidam, hac voce pessundabo, his armis—[vos], firmiter creati, o male sapiens Anrômainjó!

In interpretatione primæ editionis hujus fragmenti vocem *hukêrêtaonhô* pro acc. quod falsum evasit, recipiebam; nunc si retineretur prædicatum *apayaşâma*, nominativus hic optime in *prima* propositione cum illo quadraret; in *secunda* vero forsan vocativi — si idem ac nominativus est admittendus, quod ceterum scrupulo suo non caret — partes gereret.

¹ *Duşad*, impf. a *r. dat.* — Spiegelius inclinatur ad *r. dâ* in hac formâ potius cum significatione *dare* intelligendam, quod traditionali interpretationi non repugnaret significaretque : dedit (sc. *Şarafustræ*).

² *Fradatên*, impf. a *r. dat c. præp. fru.* Formam hanc huşaofrici scholiastæ volunt Immortales Sanctos in *Şarafustræ* ab Ahura-maşda dandis (sive in creandis) armis adiutorum partes tulisse significare. (V. Comm. Spieg. p. 425.)

Sicut dominus voluntate pollens, ita moderator ille est ex sua Sanctitate.

Benignæ dona sunt Mentis actionum Masdaicarum, quascunque mundus perficit.

Potestasque est penes Ahuram, quam pauperibus præsidium dedit.

III.

DE CONDITIOE HOMINIS

POST MORTEM.

I.

III.

DE CONDITIONE HOMINIS

POST MORTEM.

I.

VENDIDAD XIX, 27-34 (89.112).

27. Creator mundorum corporeorum, sancte! Ubi 27
 hæ rationes reddendæ fiunt, ubi hæ rationes peraguntur (a r. *par*), ubi hæ rationes colliguntur, ubi hæ rationes sunt præsto (*gás*¹), [quas] mortalis corpori-

¹ Accumulata hæ similibus significationum verba ad Spiegelii et Justii opiniones verti, quæ omnia verba forsitan pro simplici emphatica unius ejusdemque verbalis sensus repetitione, ut alias passim, sunt accipienda. Haugius ad glossas sic dictas, vel ad interpolationes ea rejicit, quod dubito an apud quem vel minimum assensum invenire queat. Spiegelius uniuscujusque horum verborum, secundum huasofricos scholiastas, interpretationem citat, nempe, *buvainti*, secundum hos, significaret: sic sind in Besonderheit; *párayéinti*, wo ist ihr Kommen und Gehen (scil. innuitur hoc *iter* rationum reddendarum); *pairibavainti*, wo sind sie auf einmal; *hëngasënti*, (wann) kommen sie zu demselben Orte mit dem Manne. Ascribam hic versionem clarissimi Spiegelii meamque anteriorem, quippe, si non emphasis hic obtinet, inest autem, ut suspicabar, aliqua sententiarum gradatio — certe vero non esse omnia hæc synonyma etiam clarissimus Spiegelius asserit — qui certiora his inquireret, in rem suam vertere licebit.

Versio Spieg.: wo sind diese Gerichte, wo gehen diese Gerichte vor sich, wo versammeln sich diese Gerichte, wo kommen die Gerichte zusammen (welche).

Versio mea anterior: Ubi hæ rationes reddendæ existunt [fiunt], ubi

bus-repleto mundo suæ animæ [pro sua anima] red-
 28 diturus sit (*paradaifyâd*, pot. a r. *dat*)? 28. At dixit
 Ahura-maşdas : Post mortuum hominem ¹ [postquam
 homo mortuus fuerit], post obitum-passum (*śac*) ho-
 minem [postquam obierit], postquam contentionem ²
 persolverint (*kĕrĕnĕntĕ*, præs. a r. *kar*) daêvi malefici,
 male sapientes, tertia nocte [finita], quando illu-
 cescit (*vanh* c. præp. *vi*) irradiatur (*ruc*) -que aurora ³,

hæ rationes coram veniunt [in aspectum judicum], ubi hæ rationes
 circum-sunt [colliguntur], ubi hæ rationes sunt frequentes, [quas].

¹ Rückertius, cum quo Spiegelius consentit, *pasĕa* non præposi-
 tionem gen. regentem, sed ut adverbium accipit, interpretando :
 nachher bei gestorbenen Menschen. Certe inferius *pasĕa* ante ver-
 bum *kĕrĕnĕntĕ* Latino *postea* vel *post* sensu adverbii, non conjunc-
 tionem *postquam*, ut, vertendo illud, feci, responderet, si non postero-
 ribus, ut ego, enunciatis et hoc, cujus verbum *kĕrĕnĕntĕ* est copula,
 adjungas; sed quamvis generalem sensum, sive ut præpositio et con-
 junctio, sive ut adverbium recepta, particula non immutet, nescio an
 orationis tenor, si pro adverbio illam accipies, quum sæpe quasi in-
 terrumperetur, melior evadet.

² *Pasĕa pairiĕnĕm kĕrĕnĕntĕ* in priori editione hujus fragmenti fuit
 a me versum : postquam tentamen secerint; nunc, quum Justii, tum
 Spiegelii, ad persuadendum accommodatis rationibus obtemperans,
tentamen in *contentionem* mutavi. Justius locum hunc vertit ver-
 bis : nach dem Hingang des Menschen führen Krieg die Daêvas. —
 Spiegelius in Commentario : die Dævas unternehmen einen Krieg.
 Ambo verbo *kĕrĕnĕntĕ* (in 87 S-o, Avestæ editionis Spiegelianæ) sen-
 tentiam finire, ut videtur, accipiunt.

³ *Bânya*, secundum Justium, est nominativus, secundum Spiege-
 lium, locativus, vocabulis *vtušaiti* (*visaiti*), *ušraocaiti* (apud Wester-
 gaardum *uširaocâyēiti*) et inferius *ușyōraiti* (*ușyōraīti*) clarissimo viro
 pro loc. partic. accipiente. In hoc Justium sequendo, ante unumquod-
 que tamen verbum finitum, usque ad Vișarēši actionem determinans,
 conjunctionem *pasĕa* subintelligendam censeo, quæ omnes anteriores
 sententias a verbo *vād'ayēiti* dependere efficit, rationemque temporis,
 quo demum actio Vișarēši incipiat, designat. Sensus sententiarum, qua-

quando montes puro-lumine-radiantes conscendit Mitras (nom. c. flexione gen. neutr.) pulchre-victoria-ornatus, sol lucidusque exoritur (*ir* c. præp. *us*), 29. Višarēšus daēvus nomine, justissime Šarāfustra, 29 animam vinctam abducit (*vād^fayēiti*, præs. caus. a r. *val*) [tunc] malorum daēvis-addictorum [qui daēvos coluere¹], quæ-perverse-vitam-transegit (sc. animam) hominum. Vias a-Tempore-conditas ingreditur qui-que peccato, qui-que sanctitati (addictus fuerit²), Cinvad-pontem³ a Mašda-conditum, sanctum : [ibi] mentem-que animum-que demortui hominis res gestas inter-viventia animantia inquirunt (*gad* c. præp. *paiti*), patratas [a se] in-corporeo mundo⁴. 30. Ista 30

repetitionis quodam modo emphaticæ, ut sæpe, exemplum sistunt, in universum est hic : postquam homo decesserit, tresque dies sunt elapsi. Višarēšus arripit animam mortui, si est mala, quod neque bonam a pontem C'invad visendo liberat. Lectio Spieg. : *višaiti usruo-čaiti b.*, quando advenit (apparet) irradiaturque aurora.

¹ Nulla ratio est hic sub daēvayašnis cultores *dēvorum*, sc. Indos, cum Haugio intelligendi, quum in religione Airyanorum hominum daēvi nil aliud sunt quam malefici dæmones, nocentes hominibus in universum, noxii-que homines, sive Aryi, sive non Aryi, non possunt quin ab iis pro daēvis addictis haberentur.

² Sic et Spiegelius, qui in Comm. hæc tamen adjicit : Man kann aber auch übersetzen : wer für den Bösen (Geist), wer für den Reinen. (Conf. yt. x, 2.)

³ Genitivi *pašanm šrvódātananm* et acc. *cinvadpēretim* sunt objecta unius verbi *gašaiti* : ingreditur vias, nempe pontem, i. e. ascendit pontem.

⁴ Tres ergo dies et noctes post mortem anima hominis manet sub lite. Sed scelestum propria animi conscientia, inde jam ab initio sui ad iudicium itineris ligatum tenet; iudicium vero hoc nil aliud nisi intima manifesta-que rei convictio (*ἐλεγχος*) est, quæ illum æterno exitio addicat, quum, altera ex parte, probum hominem integritatis suæ conscientia liberum usque ad iudicii tempus servat, quod itidem

pulchra, eximia-facie-prædita, velox, procera, advenit, cane [dæmonum propulsatore]-comitata, arbitrio-decisionis-judicii-instructa, diademate-capillis-

nihil aliud est quam manifesta convictio bene ab illo transactæ vitæ, quo judicio absoluto, Religio, cujus leges, dum viveret, observabat, illum in locum æternæ beatitudinis perducit, quæ eadem Religio, ut ex hoc loco patet, scelestum hominem, post judicium de illo prolatum, in tenebras detrahit. Locus iste, ubi una et eadem *daëna* (quod vocabulum etymologice a r. *dâ* provenire posuerim) utrobique sibi convenientes partes plane et distincte peragit, sub *daëna* individuam agendi existendique rationem, ut doctiss. Justius statuit, intelligere vetat. Aliud similis materiæ fragmentum (yt. xxii), de externo, ut hic fit, judicio animæ hominis mortui nil dicit, quum illud in ejus conscientia bonorum vel malorum ibi evidentissime sit positum, Religioque, quarti post mortem diei initio, postquam omnia a se peracta, quasi in speculo repercussa, videret, probum hominem in beatitudinem æternam reducit. Malum eadem *daëna*, absque dubio, ibi, ut et in hoc vendidadi fragmento, in tenebras protrudens, amplioribus probabiliter modo verbis, describebatur; attamen totius yashti fragmenti locus, ubi agitur de conditione mali mortui hominis, tribus diebus post mortem peractis, mire quam ex omnibus codicibus manuscriptis evanuit, ut contrarius, puto, mobedorum opinioni, quam ævo sacri codicis stabiliendi contraxerunt, qua *daënam* etiam individuam agendi existendique rationem esse volebant, neque puram religionem cum peccatore conversare fas esse ducebant, hancque ob causam in Parsica nuncupati yashti paraphrasi in locum, ut hic, religionis sub pulchra specie, turpem et deformem feminam obviam euntem scelesto mortuo finxerunt (Fr. Spiegel. Trad. Lit. der Parsen, p. 141). Quum in yashto, neque de judicio, neque de ponte C'invad est mentio directeque probus mortuus, post tertium diem, in domicilium Ahuræ perducitur, ubi adeo neque *Vobu-manô*, neque *Amëša spënta* sunt illi obvii, rationem hanc satis idoneam puto affirmandi illum, ut simpliciozem, antiquiori, quod ad rem, tempori, quam hocce fragmentum vendidadi, pertinere. In hoc et in altero fragmento nonnisi unus beatitudinis locus, sive paradus, apparet; nuncupata vero in yashto *humatu*, *hükta*, *hvarsta*, ut contextus orationis ibi clarissime demonstrat, quum ad probationem solummodo piissimæ animæ pertineant, pro tribus separatis paradus, ut senioris avi interpretes volunt, nullo modo haberi

religatis (*pušavaiti*), facultatibus-præpollens¹ : illa malorum noxiam animam (*arvânēm*) tenebris addicat (proprie : in tenebras abstrahit, detrudit : *šarēs* c. præp. *ni*²), illa sanctorum animas transque Montem excelsum³ escendere facit (a r. *âh*⁴), perque Cinvaḍ-pontem incolumes-sistit (*vîd'arayēiti*, caus. a r. *dar* c. præp. *vi*) in-via⁵ incorporateorum yašatarum.

31. Surrexit Vohu-manô (Benignus spiritus⁶) e so- 31
lio ex-auro-facto⁷, allocutus est Vohu-manô animam

possunt, sicuti et *dusmata*, *duš'ûkta*, *duš'varsta*, nullibi Šendavestæ separatos infernos constituunt. (Cf. yt. XXII, 18 et 36.)

¹ Omnia epitheta hujus virginis hic secundum Justii ad persuadendum accommodatissimas explicationes refeci, quanquam falsus essem, si dicerem lectiones *špánavaiti*, *navavaiti*, partim vero et *pušavaiti* jam nihil pro se habere asserendum. (Vide Commentarium Spiegelii, p. 442-443.) Quod ad *ἐπιθετον pušavaiti*, quod forsán significaret *fune*, *vinculis*, instructa, conf. Indicium mythum de Yama, qui in Mahâbârata, ut deus mortis idemque fune (*paša*) instructus, inducitur.

² Causas, cur locum hunc spurium non credo, in annotatione ad 29 exposui. Quæ in yashto XXII de virgine nostra referuntur nil ad alteram deformem in antiquo illius textu fuisse conjectandum faciunt; in Minokhired vero virgo deformis ad posteriora placita firmanda, ut mihi et nunc persuasum habeo quodque in præcitata annotatione probasse puto, est conformata.

³ *Harañm bëršaitim* : jugum montium, qui terram circumdant finesque circa ei præbent.

⁴ Conf. Germanicum durchsetzen.

⁵ Secundum Westergaardium et Windischmannum, quibus Justius et Spiegelius accedunt, *haētu* = sanscr. *setu*, quod et mihi olim menti observabatur. In Commentario Spiegelius vertit : Auf der Brücke der himmlischen Yazatas. Justius reddit vocabulum *haētu* vocibus : Brücke, Weg.

⁶ Notetur numen divinum, quod olim sub nomine Bonæ Mentis Romæ adorabatur, probabiliterque ab Oriente illuc allatum fuit.

⁷ *Šaranyôkêrētô*, nom. pro loc. probabiliter ad similitudinem soni

piani : Quomodo ad-nos huc, innocue, venisti caduco
 e mundo exitii-nescium mundum in (in mundum
 32 nescium exitii)? 32. Placidæ sanctorum animæ per-
 gunt (a r. *par*) ad Ahuræ-maşdæ, ad Immortalium
 Sanctorum, ad thronos ex-auro-factos [adeunt au-
 reos thronos Ahuræ-maşdæ et Immortalium Sancto-
 rum], ad Venerationis-domum [*Garô-nmânëm*], se-
 dem Ahuræ-maşdæ, sedem Immortalium Sanctorum,
 33 sedem aliorum innocuorum. 33. Justificationi-ob-
 noxius (yaoşdâfryô) homo-probus¹, post obitum (sc.
 tempore, quo post mortem sanctitas innocui proba-
 tur) — daêvi malefici, male-sapientes *vel* odorem
 [illius] etiam contremiscunt [timent], sicut ovis
 lupo-devota² lupo a contremiscit [timet lupum].
 34 34. Homines sancti³ adsunt [mortuo innocuo, a r.

substantivi *gâtvo*, quod in *ô* terminatur et ad quod refertur, formatus esse videtur.

¹ *Yaoşdâfryô ašava* sunt nominativi absoluti. Ceterum, si forma *ašava* non obstaret, *yaoşdâfryô* forsitan pro genitivo (ut supra, 31, *šaranyôkêrêto*, nom. pro loc.) potuisset capi, ad flexionem in *ô* tam saepe syllaba finali in Şendico sermone vergente, cumque sequente acc. *buodêm* facillime conjungi, sensu : justificationi-obnoxii prohi hominis etiam odorem post obitum daêvi contremiscunt.

² Spiegelius in Commentario : *Vêhrkavâiti* eigentlich mit Wölfen begabt, d. i. nach meiner Ansicht, von Wölfen umgeben ; Justius : von Wölfen bedroht. Verti *lupo devota*, sc. quæ contra lupos se defendere non potest, quasi lupis addicta, debilis, quod ex primaria significatione *lupum habens* æque evolvi potest. Omnes istas explicationes veras esse sensumque omnium in vocabulo contineri puto.

³ Sub *hominibus sanctis* intelligo in universum probos demortuos, qui novo, sui simili, demortuo homini assistunt, suntque hæc verba quasi ulterior præcedentium explicatio, quæ partim jam sub *kšnütô ašaonam urvânô pârayêinti* enuntiatur, quibus verbis auctor vivis, credo, hominibus animos addere voluit, declarando videlicet,

bú c. præp. haṇm], Nairyôśaṇhas adest *illi* [penes illum degit] : familiaris¹ Maşdæ-Ahuræ, dic [puta], est Nairyôśaṇhas.

quod, quamvis daëvi, natura sua malefici, non possunt quin maximam invidiam erga homines probos, quibus jam licebit æterna beatitudine frui, persentiant, certamenque (*pairiñem*) adeo cum illis facere voluissent, attamen proborum animæ, inde a prima cum corpore separatione, *placide* sunt : illis assistunt animæ Sanctorum, illis assistit Nairyôśaṇhas. Vocabulo *yaoş dâryô* plane persuadeor hic de momento temporis, non quum ad summum numen homo probus pervenerit, agi, sed quum adhuc probationi, justificationi, iste obnoxius fuisset, quarti videlicet diei post mortem initio, adeo ut aspectus probi hominis, contra quem daëvi exsurgunt, jam ante virginis adventum illos tremefacit. Conclusio hujus fragmenti sic est facta, ut ultimis ejus verbis quasi aliquo modo expleatur quod initio orationis, sermone urgente, omissum fuerit.

¹ *Aştô*, quum Spiegelio et Justio auctoribus, *Gesandter* est, una et ut *familiaris* summi numinis, partium, quas hic assumit, vi designatur, quod significationis, si bene intellexi, præcipuum, in versione mea expressi.

IV.

DE CONDITIONE HOMINIS

POST MORTEM.

II.

IV.

DE CONDITIONE HOMINIS

POST MORTEM.

II.

YASHTI FRAGMENTUM (XXII).

1. Interrogavit Šarāfustras Ahuram-Mašdanı : 1
 Ahura-mašda, spiritus sanctissime, creator mundo-
 rum corporea-animantia-possidentium, pure! Quod
 [quando, quum] integer homo decedit, ubi hanc (sc.
 primam post mortem) noctem manet? 2. At dixit 2
 Ahura-mašdas : In-viciniis [prope] capitis (cadave-
 ris sui) considet, ustavantem (i. e. incipientem a
 voce *usta* salus) cantum recitans, salutem (*ustatâtēm*)
 [sibi ab Ahura] exorans, nempe :

Salus isti, cui [cordi est] salus unicuique (sc.
 omnium) :

Pro-voluntate [sua] -imperans Mašdas disponat
 Ahuras!

Per hanc noctem tantum lætitiæ anima [pii ho-
 minis] appetit, ut [quantum] omne illud quod [est]
 viventis (*gva*¹) *naturæ* mundus [per hanc noctem
 anima pii hominis, e conscientia bene transactæ vitæ,
 expectat tantam lætitiã, parata est ad tam magnam

¹ Ad gen. *guyō* subintelligendum *gaēfayāo* vel aliud simile.

lætitiā recipiendam, quantam vel universus hic mundus omnibus, terrestri vita fruentibus, animantibus suis suppeditare posset]. — 3. Quam secundam (noctem, quæ est secunda) ubi hanc noctem sua anima moratur.— 4. At dixit Ahura-mašdas : Prope capiti [cadaveris sui] assidet, ustavantem cantum recitans, salutem [sibi ab Ahura] exposcens, [nempe] :

Salus isti, cui [cordi est] salus omnium :

Pro-voluntate [sua] -imperans disponat Ahuras!

Per hanc-quidem noctem tantum lætitiæ anima [pii hominis] appetit, quantum vel omne illud quod [est] viventium mundus. — 5. Quam tertiam, ubi hanc noctem sua anima permanet? — 6. At dixit Ahura-mašdas : Prope capiti [cadaveris sui] residet ustavantem cantum recitans, salutem [sibi] exorans, [nempe] :

Salus isti, cui [cordi est] salus omnium :

Pro-voluntate- [sua] -imperans disponat Ahuras!

Perque hanc-quidem noctem tantum lætitiæ anima pii hominis appetendo-prægustat, quantum omne illud quod [est] vita-formicans mundus. 7. Tertiæ noctis augmento [peracto] splendorēs [diluculum] versus (sc. finita tertia nocte), pergīt quæ hominis probi anima [anima probi hominis relinquit caput sui cadaveris], in-plantisque ad [suavissimos] odores morans [partic. med. a r. dar¹] pergīt [tertia nocte peracta, anima pii hominis a capite cadaveris sui, ubi hucusque restiterat, per plantas, in via sua, suavissimos odores spargentes, porro

¹ Secundum Justium et Spiegelium : sich crinnernd.

ad æternæ vitæ lucem procedit]. Ad- illam ventus ex adverso flans -venit [fit ei obvius] meridionali a plaga, meridionalibus a plagis¹, suaveolens, suaveolentior [præ] aliis ventis. 8. At hunc ventum naso excipiens procedit porro quæ hominis pii anima (pii nempe hominis anima, ψυχή ἡ τοῦ καθαρῶ ἀνθρώπου). Unde terrarum ventus flat [iste], quem [qualem] unquam ventum naribus suaveolentissimum exceperim? 9. Illius (ἀνήαιο, gen. f. referens se ad subst. 9 daênayáo) ad hanc [animam venti flatu] appropinquantis [animæ demortui pii hominis cum hoc vento se appropinquando], obviam [huic animæ] venit quæ propria sua religio [est].² virginis [sub] forma pulchræ, splendidæ, candidis-brachiis, robustæ, bene-procæræ, pulchra - statura - præditæ, præclaro - corpore, elata-figura, nobilis, lucido-ore, quindecim-annos-natæ [puellæ] ætate, sub-forma talis [tam] pulchræ [virginis], ut creaturæ pulcherrimæ [tali pulchritudine præditæ, qualem pulcherrimæ so-

¹ Conf. vend. XIX, 1.

² *Anêiao vitayáo* sunt genitivi absoluti, quibus modus vel ratio actionis principalis *sád'ayéiti* designatur, habentque, ut annotavi, substantivum suum *daênayáo* in propositione principali, cum quo construuntur ad intellectum, quumque *vítu* est partic. perf. pass. radicis *vt*, vox hæc verbatim significaret *irus*, sc. cui data est facultas eundi, movendi sese, pendetque ab subintelligendo instrumentali *vátu*. Græce hi genitivi absoluti forsàn verti possent: *ἀντῆς Φερομένης*, sc. *ὑπὸ τοῦ ἀνέμου*. Instrumentalis *frêrenta* verbatim significaret: *OBVIAM ITIONE* referturque *directe ad sád'ayéiti*, quam actionem definit et amplificat. Sensus: in hoc vento *obvia* fit animæ pii demortui hominis sua religio, sc. *obviam illi flant leges, ad quarum normam vitam suam conformabat et instituebat, quumque optimi cuiusque hominis mores, credentibus Airyis, non possunt quin*

lummodo creaturæ habere possunt, i. e. adeo eximia pulchritudine, ut vel pulcherrimis animantibus
 10 æquiparari possit]. 10. At illi [puellæ] dixit interrogans [interrogando] quæ hominis probi anima [anima probi hominis]: Quænamque puella es, quam certe unquam puellarum pulcherrimam vidi [quænam es omnium pulcherrima puellarum quas
 11 unquam vidi?]? 11. At illi respondit [προσέφη] quæ sua religio [ἡ αὐτοῦ πίστεως]: Ego vero tibi sum, o juvenis (yavan)¹, bene-cogitatum, bene-dictum, bene-peractum, bene-cum-religione-peractum (*huskyavf ana* et *hudaéna* sunt plur.) a te [sub persona mea, o juvenis, aspicias omnia, quæ a te bene cogitata, bene dicta, bene peracta, quæ a te ad normam Maşdayaşnicæ religionis peracta sunt, dum viveres], nempe quæ sua (pro : tua, ut in slav. et græca l.) religio, propria tui corporis [vides in me religionem, quam sequebare in vita, religionem quam plane fecisti tuam, a qua nunquam discedebas, quæ, omni spatio vitæ tuæ, nunquam a te, tanquam anima a corpore, separabatur, extra quam alia verâ religio non exis-

strictissime legibus Maşdayaşnicæ religionis sint consentaneæ, aptissime ergo, ut opinor, religio hæc, quasi speculum aliquod anteacta vitæ pii hominis, simul et prima, postquam vitales auras reliquerit, e conscientia nullius mali facinoris peracti consolatio, hic sub pulchra visibili specie introducitur. (Conf. quæ annotavi ad vend. XIX, 29.)

¹ Forma animæ demortui hominis, quum probi, tum improbi, antiquis Airyis sub specie juvenis concipiebatur (conf. 36). Eadem hac forma, nullis immutationibus obnoxia, omnes homines sub regno Yimæ, ante illius peccatum, fruebantur (y. IX, 5). — Sensus allegoricus bene cogitati, bene dicti cet. hic per se est clarissimus. (Vide annot. ad vend. XIX, 29.)

tib]. Quisnam-et [et quisnam] te desideravit cum-ista magnitudine, humanitate, venustate, [itidem cum ista] suaveolentiaque, victrici ingenioque, aversione-ab-oppressionibusque, ut quod [qualis est conditio, sub qua] mihi obvenis [ut nunc es hac in conditione, in qua te video¹]? 12. Tu me desideravit [pro] desideravisti [quum potueris alia desideria admittere, aliam vitæ rationem sequi], o juvenis, [tu exoptasti sibi] bonas-cogitationes, bonos sermones, bona-facina, bonam-religionis-observantiam, *cumque his* istam magnitudinemque², humanitatemque, decentiamque, [istam] suaveolentiamque, victrix-ingeniumque, aversionem-ab-oppressionibusque, ut quod tibi obvenio [ut omnia ista conspicias in hac specie, sub qua tibi obvenio, quibus omni ex parte dotata me nunc illico aspicias]. 13. Si tu [aliquem] illic degentem [sc. aliquem] 13 viventium, dum ipse viveres super terram] conspiciebas (*aéténóis*, pot.³) magicas-artes-exercentem,

¹ Quæstio pro vulgari, ut inter homines: unde es terrarum? qui tibi sunt parentes? Sed inest in ea aliquid sublimius et, quum interrogante persona dignissimum, tum quum maxime eliciens ex animo probi hominis interrogati bonorum conscientiam, quæ est illi maxima merces beatitudinisque initium in hac nova vita: — et quisnam desideravit te esse tam magnum, tam humanum cet., qualem nunc mihi te offers? quis videlicet est auctor tam fausti desiderii? penes quem est causa tantæ beatitudinis? cui debes te ipsum? — Sensus responsi facile divinandus.

² Quum in Śendico textu nisi *maśāśca* expressum est sequentiaque substantiva e superiore loco (11) ut repetantur sunt indicata, analogiam sequens lego: *maśāśca vanhaśca śrayasca* cet., ad quam ista et Latine verti.

³ Conf. Græcum ἀτένίζω.

injuriasque, corruptelasque perficientem, arborum-
stragesque perficientem, at¹ tu perseverasti [verba-
tim: sedebas²] sanctos-cantusque recitans [recitando,
a r. *śru*], aquasque salubres venerans³, Ignemque
Ahuræ Maşdæ, virumque probum benigne-excipientem
[benigne excipiendo] ex viciniisque advenientem, e-
longinquoque [non pravis exemplis te a Maşdaico
cultu, neque a vero et justo, neque ab hospitalitate
14 seduci passus es]; 14. at me gratam [per se] existen-
tem [*οὔσαυ*] gratiorem, venustam existentem venus-
tiorum, exoptatam existentem exoptatiorum, sublimi
throno insidentem sublimiori throno insidere fecisti
in-hæc [nempe] bene-cogitata, in-hæc bene-dicta,
in-hæc bene-peracta [fecisti me gratiorem, venustio-
rem, sublimiorem, omniaque hæc sunt fructus co-
gitationum, verborum operumque, quæ semper
proba in vita tua præstitisti, et nunc adeo me in his,
nulla jam terrestri labe contaminandis, a te collo-
catam vel maxime gaudere tibi fas est⁴], at me ho-

¹ *Tanm*, aut irrepsit huc in Şendico textu aliunde, aut corrup-
tum est ex una vel duabus vocibus, quæ sensum Latini *nihilominus*
habuisse potuerunt, aut, quod probabilius, nil aliud nisi mendosa
est repetitio sequentis Şendicæ vocis *tum* (tu).

² *καθίζεις δὲν* cum partic. Confer Homericum *ἦσαι ὀνειδίλων*.

³ Quum et hic et alibi (v. XIX, 2) salubres aquæ una cum can-
tibus sacris nuncupantur, recitatio horum cantuum cum adoratione
aquarum salubrium juncta apud Airyos fuisse videtur neque absque
ratione utrobique juxtapositos esse.

⁴ Voces *humata*, *hūkta*, *hvarsta*, et locum, ubi religioni Maşdayas-
nicæ consentaneæ *cogitationes*, *verba* et *facta* demortui pii hominis
asservantur, et ipsas res, quas voces hæ denotant, auctor hic in-
telligendum voluit; de paradisis hic non est cogitandum. (Conf.
annot. ad v. XIX, 29.) Comparativi *frīštaranm*, *śrīštaranm* cet. de-

mines post hæc celebrant, Ahuram-masdam longe-celebratumque precationibus-expetiturque¹ [quum sacræ leges exsequuntur, præter beatum statum, quo illas exsequentes fruuntur post mortem, in terris viget reverentia erga religionem, precationesque ad summum numen non obmutescunt].

[Anima demortui pii hominis intrat in supra designatos locos, ubi BENE COGITATA, BENE DICTA, BENEQUE PERACTA hominum asservantur, istoque prævio ingressu, ut æterna digna salute probatur; si enim esset indigna, neque ipsi tales loci, qui sunt quasi thesauri terrestrium illius promeritorum, existerent.]

15. Primum pedes sustulit [fecit unum passum] 15
quæ hominis probi anima, [et] in-loco-bene-cogitationum deposuit [pedes suos; uno passu facto devenit in locum suarum bonarum cogitationum]; secundum pedes sustulit quæ hominis probi anima, bene-dictorum-in-loco deposuit [secundo facto passu, venit in locum bene dictorum]; tertium pedes sustulit quæ hominis probi anima, bene [a se]-factorum-in-loco deposuit [tertio passu facto venit in locum bene a se factorum]; quartum pedes sustulit quæ hominis probi anima, infinitis [in] splendoribus deposuit [perlustrant sacras leges per se pulchras, bonas et utiles esse, sed insoles harum, vel absque ulla comparatione præstabillimarum legum, latet, veluti abstrusa, in idea, quæ, quamvis æterna omnibusque numeris absoluta sit, vita tamen, cui ipsæ leges sint destinatæ, caret; si vero leges exsequuntur, tum vivunt, universorumque hominum ob oculos se quasi movendo, non possunt quin adhuc pulchriores evadant. Auget gaudium et hoc, quod non incassum a summo numine hominibus, ut ex mox subsequentibus fit palam, fuerint prolata.

¹ Conf. Homericum : τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς, II. IV. 19.

tratis suis promeritis spatio temporis trium passuum faciendorum, venit in mundum, ubi lucent splendorum æterni, nempe in mundum ubi animæ piæ in æterna felicitate degunt¹].

- 16 16. Ad-illum -fatur [illum affatur in hoc æternorum splendorum mundo, dicit illi, nempe animæ pii demortui] interrogans (partic. præ. a r. *parēs*) prior probus demortuus (partic. præ. a r. *irif* c. præp. *para*, — qui prius, i. e. ante illum, e terrestri vita decessit²): Quomodo, o innocue, tu moriebaris (impf. a r. *irif* cum præp. *para*), quomodo, innocue, [demum] pervenisti [huc] habitationibus ab bovis dotatisque, avibusque a fatidicis [quomodo reliquisti has natales sedes tuas, ubi mugiunt boves, quæ divitiæ sunt hominum? quomodo porro te attollens reliquisti istum aera vitalem, quem secant fatidicæ aves? numquid cor tuum aliquantum doloris, ob separationem cum illa terra, ubi es natus, ubi vivere assuevisti, persentiit³?] corporibus-formicante

¹ Notetur, quod nonnisi hæc pia anima, cujus bona opera plane cum verbis et intimis cogitationibus suis consentiant, ad æternam felicitatem, secundum hanc religionem, admittitur; neque vel optima dicta quicquid ad salutem habent momenti, nisi ex intima conscientia boni et justi promanant reque et operibus comprobantur, ut vel optima animi consilia, absque effectu, verbis et operibus probato, ad adipiscendam æternam felicitatem nil valent.

² *Parairityô*; de impio infra usurpatur vox *avamëretô* (34). Mox de probio mortuo itidem *parairityo* (imperf.), de improbo autem, loco citato — *aramairyanya*. (Conf. annot. y. IX, 8.)

³ Plane ingenuæ sunt ejusmodi interrogationes hominis demortui, qui jam æterna felicitate gaudet, natale solum tamen, ut liquet, omnino oblivisci non potuit: interrogationes hæc quasi documentum

ex mundo [ex mundo, ubi degunt animantia corporibus inclusa] incorporeum in mundum [in mundum, ubi animi per se ipsos vivunt], fragili e mundo nunquam-periturum in mundum? Quam tibi longum salus fuit¹ [quam tibi longum iter ad salutem apparuit]? 17. At dixit (*mrû*) Ahura-mašdas : Ne il- 17
lum percontare (imp. conj. a r. *parëš'*) quem percontaris [omite has quæstiones], quem formidolosum, immane, horridum iter (*pâf'an*) transgressum [mitte percunctari hunc, qui tam formidolosum iter emensus est], quod corporis animæque separationem (qualis est separatio animæ cum corpore. Ne tristes recordationes, dixit Ahura-mašdas, tormen-

aliquod, quanquam sponte et obiter hic ab auctore prolatum, sistunt, quod et mortuum *mortalia tangunt*. Omnis tamen hæc percunctatio sic est concinnata, ut non tam desiderium quicquid ad terram spectans cognoscendi, quam simplicem curam et sollicitudinem de his, quæ novus beatitudinis socius nuper expertus est, exhibere videatur. — *Vayaëibyô* per *aves* interpretando, justissimam conjecturam doctissimi Justii sequor, neque a feminino genere attributi aliquem mihi scrupulum injici patior, quum Sanscritum *viitidem* avem significans generis est communis. Epitheton *mâyavaiti* interpretatus sum verbo *fatidica*, suspicans latere in isto, ut forsitan et alias, vocabulo vestigium aliquod ante-šara'tustriani cultus, ut fere omnes primævi homines divinationes sibi garritu, volatu cet. avium portendi credebant. Ceterum, minime falsus eris, si hoc vocabulo et simpliciter *aves*, ut *sapientes*, *prudentes* cet., designari velis, quæ notio ex industria illarum in nidis construendis, in locis diversis anni temporibus accommodatis, diversis in zonis, ad habitandum deligendis cet., fluxit. — *Hacæ gaom.-mayav.* reposita sunt a Westerg. ad justissimam analogiam 34, huşaofrica versione corroboratam.

¹ *Anhađ* imperf. est conj. in locis ab Justio citatis. Hic potius indicativum agnoscere tentor. Conf. infra (34) formam *abavad* et annot. ad y. ix, 8, in hoc yashto ad 16.

torum agonizantium, quæ vel a justissimis hominibus subeunda in consiliis æternæ summi numinis
 18 sapientiæ fuit, socio tuo move], 18. epulis illi appositis virescentis olivi¹. Hic est juvenis cum-bonis cogitationibus, bono-sermone, bonis-operibus, bene-ad-normam-religionis-legum-(propria-industria sua)-conformati, cibus post mortem, hic [et] feminæ, abundanti-bene-cogitatis², abundanti-bene-dictis, abundanti-bene-peractis [cui vitæ spatio perpetua consuetudo bene cogitandi, dicendi faciendique fuit], eximie-ad-sacræ-disciplinæ-leges-conformatae [quæ conformavit sese ad leges sacræ disciplinæ], heri [mariti] auctoritatem agnoscenti, probæ, cibus post mortem [itidem præsto est].

19 19. Interrogavit Şarafustras Ahuram-maşdam : Ahura-maşda, spiritus sanctissime, creator mundorum corporibus-viventibus-formicantium, pure ! Quod [quum] maleficus homo moritur³, ubi hanc

¹ 'Qarētanañm bēretanañm sunt genitivi absoluti referenturque ad proximum præcedens enūnciatum, cum quo in universum sequentem sensum efficiunt : ne distineas illum quæstionibus, quum suavissimi, cælesti olivo concinnati, cibi juveni sunt appositi, quibus frui, post mortale iter, incipiat. Conf. 36.

² In *fráyō* Sanscritum *prāya*, *prāyaśas*, cum significatione *passim, sæpe, consuete*, video, Şendicumque *fráyōhamata*, *fráyōhūkta*, *fráyōhvarsta*, personam, quæ e *consuetudine*, i. e. semper, bonas cogitationes alit, bona verba profert, bona opera exercet, denotare puto.

³ Notatu dignum, quod, ut caput alio, in hoc yashto, vocabulo peccatoris, alio justi mortui hominis (1), ita et ipsa actio moriendi alio utriusque vocabulo designatur (conf. 1, 16 et 19, 33), similiter ut in dialecto Rossica de hominibus abjectis et animalibus, non *у-мер-еть*, quod proprie *mori* significat, sed aliud verbum, nempe *о-кол-ѣтъ*, proprie : *palum* (quod vocabulum Rossice *колъ* sonat) fieri, usurpatur.

[sc. primam post mortem] noctem sua anima manet? 20. At dixit Ahura-mas̄das: Illic nempe, innocue Sa- 20
rafustra, in-vicinitate capitis¹ [corporis sui] hinc-inde-
cursat [errat], kimam [incipientem a voce *kaṇm* preca-
tiunculam], e-sacris-cantibus excerptam voce recitans:

Quam (*kaṇm*) adorem (*nam*) terram? quo cum-
precibus (*nēmaṇh*) [meis] refugiam (imper. a r. i)².

Per hanc noctem tantum tristitiæ apprehendit ut
universum istud quod vivens mundus [est. Anima
flagitiosi hominis una, tantum tristitiæ, prima post
mortem nocte, apprehendit, quantum simul omnia
vita prædita animantia spatio hujus noctis ubicunque
persentiunt]. 21. Quam secundam [noctem quæ est 21
secunda], ubi hanc noctem sua anima moratur?
22. At dixit Ahura-mas̄das: Ad caput [cadaveris sui] 22
oberrat, kimam [precatiunculam] e-sacris-cantibus-
excerptam voce recitando .

Quam (*kaṇm*) adorem terram? quo cum precibus
meis refugiam?

Per hanc noctem tantum tristitiæ apprehendit,
ut universum istud, quod vivens mundus [est, se-
mel persentire potest]. 23. Quam tertiam, ubi hanc 23
noctem sua anima permanet? 24. At dixit Ahura- 24

¹ Vocabulum hic usurpatum simplex et usitata est *capitis* desi-
gnatio; justi hominis caput supra (1) vocabulo exquisitiore, nempe
vug'd'ána, quod *vocis et intellectus sedem* proprie significat, desi-
gnatur, quam distinctionem, ut alias passim, humanarum qualita-
tum et actionum pro fortuita nulla est ratio accipiendi.

² Versum hunc, non ut in yashto nostro, sed ut y. XLVI, 1, legitur
hic vindicandum putavi. *Nēmó* in secunda versus parte est accusativus
græcus.

maşdas : Prope caput [cadaveris sui] vagatur, kimam [precatiunculam] [itidem], ad-sacros-cantus-pertinentem, recitans [nempe] : .

• Quam (*kanm*) adorem terram? quo cum precibus meis abeam?

Perque hanc quidem noctem tantum tristitiæ apprehendendo-prægustat, ut universum istud, quod
 25 est vita-formicantis [naturæ] mundus. 25. Tertiæ noctis [peracto] augmento, innocue Şarafustra [versus] diluculum (*ryuśa*), [finita tertia nocte, postquam tertiæ noctis peractum curriculum ad diluculum vergit], [porro] procedit quæ hominis malefici anima [relinquit caput sui cadaveris], in-formido-
 26 losisque-locis ad fœtores morans ¹ pergit. 26. Ad illam ventus ex adverso flans -venit [illam advenit, i. e. fit ei obvius], septentrionali a plaga, septentrionalibus a plagis ², maleolens, malcolentior [fœtidior] præ aliis ventis. At hunc ventum naso excipiens, procedit quæ hominis impii anima (*ἡ τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου ψυχή*). Unde terrarum ventus flat [iste], quem [qualem] unquam ventum naribus fœdissimum
 27 exceperim? 27. ³.

32 32. Primum pedes sustulit [fecit unum passum] quæ hominis improbi anima et in loco male-cogitatorum deposuit [pedes, sc. uno passu facta devenit in locum suarum malarum cogitationum]; secundum pedes sustulit quæ hominis improbi anima, male-

¹ Spiegelius : an Gestank sich erinnernd. (Conf. 7.)

² Vide annot. ad v. 19.

³ De hac omissionem vide supra ad vend. XIX, 29.

dictorum in loco deposuit [secundo facto passu, venit in locum, ubi male ab illo dicta asservantur]; tertium pedes sustulit quæ hominis improbi anima, male [a se] -factorum in loco deposuit [tertio passu venit in locum male a se factorum]¹; 33. quartum pedes 33 sustulit quæ hominis improbi anima, infinitis in tenebris deposuit. 34. Ad- illum -fatur [illum affatur, 34 dicit illi] interrogans prior improbus mortuus² [qui prius, i. e. ante illum, e vita decessit]: Quomodo, o improbe, tu moriebaris³, quomodo, o diabole⁴, pervenisti [huc] habitationibus ab bovibus dotatisque avibusque a fatidicis [quomodo reliquisti natales sedes, ubi mugiunt boves, improbis sc. artibus a te conquisitæ? quomodo te separavisti ab aere vitali, ubi resonat cantus avium, a quo ne minimum quidem desiderium tibi fuit te separandi?], corporibus-formicanti ex mundo incorporeum [hunc] in mundum, fragili e mundo nunquam-periturum in mundum? quam tibi longum ærumna fuit⁵ [quam tibi longum iter ad æternas ærumnas apparuit?]? Locutus est Anrô-mainyus⁶: Ne illum percontare quem percontaris

¹ 32-m S-m in textu reposui analogia opponendarum præcedentibus (15) vocum, juxta 33 S evidentissima, hanc lacunæ partem supplente.

² *Avamëretô*. Vide annot. ad 16.

³ Conf. annot. ad 19 et alias.

⁴ *Drugô* sensu voc. ad similitudinem probabiliter præcedentis *drvô*.

⁵ *Âvôya* hic opponitur voci *usta* supra de sancto homine usurpatæ (16). Ipsum adeo verbum substantivum *fuit* aliud hic de homine perverso mortuo (*abavađ*), aliud ibi de sancto homine usurpatur (*anhad*). *Abavađ* forma radices *bû*, a Justio prætermissa, videtur esse imperfectum indicativi.

⁶ *Aduvata* est imperf. med. a r. *du*, quæ significat *cogitare et di-*

[mitte has percunctationes], quem formidolosum, immane, terribile iter transgressum [qui formidolosum iter emensus est], quod corporis animæque separationem [quale est separatio animæ cum corpore],
 36 36. epulis illi [jam] appositis e-veneno, venenifœtoreque. Hic est juvenis cum malis-cogitationibus, malo-sermone, improbis-facioribus, male-ad-normam-religionis-legum-conformati cibus post mortem¹; hic etiam dissolutis-moribus-feminæ, abundantimale-cogitatis, noxiis-verbis [quæ vitæ suæ tempore non a noxiis malisque verbis temperabat], malis-facioribus, male-ad-sacræ-disciplinæ-leges-conformatæ [quæ minime curavit se ad religionis leges conformandam], non-heri [mariti]-auctoritatem-agnoscenti, improbæ, victus post mortem [præsto est].

cere. De Ahura-mašda eadem notio exprimitur forma radicis alius, nempe *mrû* (2,20), quam necessitatem adeo communium Boni et Mali Spiritus actionum alio vocabulo reddendarum ex intima inter bonum et malum discriminis conscientia explicandum necesse est; eodemque referuntur et humanæ in hoc yashto, quamvis eadem, aliis tamen distinctæ vocabulis actiones. (Vide annott. ad y. IX, 8, ad 19 hujus yashti et alias; conf. itid. vend. XIX, 8 et 9.) Notetur, quod omissa ante vocem *adavata* particula *âad*, quæ supra, quum de Ahura-mašda agitur, locum suum obtinet, sententia evadit abruptior magisque, ni fallor, spiritus mali loquelæ congruens.

¹ *Pašca avamêrêlîm*; de justo mortuo 18 usurpatum est *pašcu parairîstîm*. (Conf. annot. ad 19.) Moxque sequuntur analogici dativi, sed pro simplici vocabulo, supra (18) de femina proba usurpato, *naîrikayâi femina*, hic positum est *gâhikayâi meretrici*, ut ne femina nomine dignam, puto, improbam in universum feminam hoc vocabulo auctor yashti denotare voluit.

V.

**DE IMMORTALIBUS SANCTIS,
RESURRECTIONE MORTUORUM
ET SALVATORE.**

V.

DE IMMORTALIBUS SANCTIS,

RESURRECTIONE MORTUORUM

ET SALVATORE.

ZAMYAD - YASHT (XIX).

14. Præpotentem¹ regiam majestatem a-Maşda- 14
 conditam adoramus... quæ est Immortalium Sanc-
 torum (*amēšanaṃ śpēntanaṃ*), potentium, soller-
 tibus-oculis, sublimium, salutiferorum, fortium,
 Ahuricorum, qui exitii-expertes, noxæ-expertes
 sunt, 15. qui septem pari-mente-præditi, qui 15
 septem paria-verba-proferentes, qui septem pari-
 bus-operibus-intenti sunt, quorum omnium est
 una mens, unus sermo, una agendi-ratio; unus pa-
 terque moderatorem qui procreans Ahura-maşdas
 [ille, qui est creator universi, Ahura-maşdas],
 17. quorum alius alius [alter alterius, *einer des* 17
anderen] animam perspicit meditatione-immersam
 in-bonis-cogitationibus [secum de vere bonis cogi-

¹ In *Şendico ugra*, quod Sanscrite *ugra* sonat, antiquiorem, in Sanscr. lingua conservatum, vocabuli sensum, nempe notionem *terroris*, quem unaquæque summa fortitudo præ se fert, latere puto; *ugra* significaret ergo *terrore afficiens* idemque *præpotens, fortis*, effectu, ut sæpe, pro causa recipiendo.

tationibus reputantem], meditantem de-bonis-dic-
tis, meditantem de-bonis-actionibus, memoriam-
habentem Summi-domicilii [Ahuræ], — quorum
splendidæ viæ [sunt] advolantium (vi) ad sacrificia,
18 18. qui sunt harum creaturarum quod Ahuræ-
masdæ [nempe ab Ahura procreatorum animan-
tium] conditoresque, destructores-que¹, formato-
resque custodesque, defensoresque, patronique.

88 88. Præpotentem regiam majestatem a-Masda-
conditam adoramus, quæ sequetur (*upanhaçad* impf.)
Salvatorem victoriosissimum et alios-quidem ami-
cos² [ejus], quando faciet (*kërënavâd*, conj.) proce-
dentem [perpetuo florentem, felicem] mundum,
non-senescentem, non-morientem, non-dissolutioni-
obnoxium, non fœtidum, perpetuo-viventem, per-
petuo-vegetum, ad voluntatem-dominantem [pro
voluntate, i. e. tanta potentia fruentem, quantam
quisque sibi voluisset, nullumque illi exercendæ
impedimentum offendentem], quando mortui ex-
surgent (*paitinsêhistann*, conj. *paiti*-ad hoc, sc. tem-
pore, quo Salvator mundi venerit) venietque (*gâsâd*-
impf. conj.) viventis-mundi immortalitas [et] perfi-
ciet (*dafaiti*, præes.) perpetuam-prosperitatem pro-
voluntate [sua, i. e. affatim, absque ullis impedi-
tis, difficultate] mundi³ Erunt (*bun*, aor. a r. *bû*)

¹ Ad auctoritatem Jn

² Vide annot. ad 95.

³ *Anhus* puto nom. esse pro gen. Coniungente *Justis* est *ahim*, ver-
tendumque, si correctionem hic accipias; *faciet*

[tum] animantia non-morientia [animantia non morientur porro, i. e. homines fient tunc immortales, ut jam fuerunt olim regnante in terris Yima. Vide y. IX, 4, 5], quæ integritatem propagantia (śaṅhvand] [erant, i. e. quæ docebant, instituebant integritatem]; ex-[tum] hoc ad [ad hoc i. e. quum Salvator venerit], Drukš [diabolus] -vanescet (evanesceat, *nāśāiti*, conj. f.) postquam ad- quidem -venerit [advenerit] integrum, interficiendo eum [ad interficiendum eum, ut eum, sc. integrum, interficiat]....

92. . . . , quando Inter-corporea-eminens (*Aštvaḍ- 92*
ērētó) progreditur (*frakštāitē*, præs. conj.) ab aqua Kaṅśaya, nuncius Maṣḍæ-Ahuræ, Omnia-debellantis (*Viṣpataurvayāo*, nomine virginis) filius, (faustum) nuncium (*vaēdya*, вѣсть, Kunde) nuncians quem victoriosum [afferens faustum nuncium, nempe de victoria, quæ ultimum jam exitium malo intulerit].

94. Iste vir perspiciet (*didād*, conj. impf.) intelli- 94
gentiæ oculis omnes creaturas, in-tuebitur[que] Paēsisam [dissolutionis, putredinis femineum dæmonem] malæ-originis : ille omnem mundum corporeum prosperitatis aspiciet oculis, aspiciendoque (*darēš* adj.) faciet immortalem omnem quem corporeum mundum (*πάντα τὸν σωματικὸν κόσμον*). 95. Hujus 95
socii¹ procedunt Inter - corporea - eminentis, —
victoriosi, bonis-cogitationibus-insigniti, bonis-sermonibus - insigniti, bona - opera - professi, bene - reli-

¹ Sub amicis Salvatoris intelligendi sunt antiqui Śaraḥustricæ disciplinæ asseclæ et vindices, ad quod credendum his, quæ a clarissimo Spiegelio in Comm. p. 422 de Śaośyante traduntur, adducor.

gionis - præcepta - exsequentes, neque-ulla-ex-parte [ne minimum] Mifræ-violatores [i. e. humanæ consociationi in æternum stabiliendæ addicti]. Illorum propria [est] lingua [sc. lingua eorum neminem, i. e. neque se, neque alios, fallit, instrumentumque est vocis, quæ nisi puræ et rectæ conscientiæ inseruit]; illos ante [ante illos] consternatus-procumbit (*frânâmâitê*, conj.) Aêšmas (dæmonium iræ), fœdalancea-instructus, malo [falso]-splendore-radians. Occidet (*vanâd*, conj. impf. — tunc iste Salvator) maxime-malignam drugam (feminam e dæmonum genere), quam malæ-originis, e-tenebris-prognatam.

96. Occidit Malum-quidem Spiritum (*Akêm manô*). — Bona Mens (*Vahu manô*) illum occidit; Falso-prolatus sermo — Vere-prolatus sermo illum (sc. falsum sermonem) occidit. Occidit Summa-rerum-plenitudo (*Haurvad*, una ex Immortalibus Sanctis) Immortalitasque (*Amêrêtâd*, itidem una ex Immortalibus Sanctis) ambo¹ Famemque, Sitimque: occidet Plenitudo Immortalitasque maleficam Famemque Sitimque. Procumbit [cedit] mala opera-exsequens Anrômainyus impotens.

¹ *Vu* acc. masc. refertur ad duo sequentia substantiva nomina gen. masc. *šud'ēmca taršnēmca*.

VI.

PRECATIO MAŠDAYAŚNICI SACERDOTIS
PRO ŠARAŦUSTRA, VÌSTÂŚPA

NEC NON PRO SE IPSO ET PRO OMNIBUS PROBIS.

VI.

PRECATIO MAŠDAYAŠNICI SACERDOTIS

PRO ŠARATŪSTRA, VĪSTĀŠPA

NEC NON PRO SE IPSO ET PRO OMNIBUS PROBIS ¹.

YASNA, XXVIII, 1—11, Sp. (2—12 W.).

1.

Istius [istud] appeto precibus extensis-manibus gaudii [gaudium], spiritus Mašdæ [scilicet], primum omnium, sancti Pura omnino opera [ut cognita et quasi exemplar mihi propositum, simulque propitia habeam opera Mašdæ], Bonæ [deinde] sapientiam Mentis, quo [quibus] placem Bovis [primævi] animam [sc. me penitus ad normam summi numinis actionum conformando, ad integritatem ², quæ est ab illis inseparabilis, ad sapientiam, quæ a benignitate mentis ne minimum recedit, me eodem tempore etiam ethico altricis naturæ archetypo, *geus uruné*, conformem, cujus de hominum, qui a veritatis luce

¹ In cantu hoc omnia fundamenta Šaratuſtricæ de summo numine et de ipsius hominis divinitate, si recte sentio, inter alia, contineri videntur.

² In *aša*, quamvis adjectivo, latet hic notio substantivi *Aša*.

recesserunt, malis lamenta usque resonare non desinunt, meque sic vere hominem præstem],

2.

qui vos, Maşda Ahura [sc. Maşdam ejusque sanctissimum comitatum] advenio [ad vos perfugio] Bona [cum] Mente [cum animi integerrimo instituto] mihi dando [dare, ut mihi detis] duorum mundorum, corporeique quodque mentis [est, quique est extra materiem], præmia Puritate ex [ex puritate, sc. quæ comparaverim incolumibus a noxa operibus], quibus nos exsultantes collocaret [hoc, *daidíd* positum est impersonaliter] in-lumine. [Des mihi hujus et alterius vitæ commoda, quæ nisi integra et incolumi rerum agendarum animique ratione parari possint, donumque tuum nos ex his miseriis splendida, nullisque offuscata tenebris gaudere prosperitate faciat],

3.

qui vos, o Integritas, texendis-cantibusque-celebrabo¹ Mentemque Benignam imprimis², Maşdamque Ahuram, quibus Potestasque exitu-expers

¹ Conf. Homericum *μῦθους ὑψάλειν*, estque aliquid simile apud Pindarum.

² Apud Westergaardium legitur *apaourvīm*, quod non aspernandum, quum *a* privativum etiam addendæ vi significationi vocum propriæ inservire potest. *Ye vāo usā usyāni manaścā vchū apaourvīm maşdamcā* verteretur itaque : qui vos, o Integritas, Mentemque Benignam, non prius atque alium quemque celebrabo, Maşdamque, i. e. celebrabo vos, postpositis omnibus aliis celebrandis. (Conf. significationem Sanscr. vocabuli *an-uttama*.) Spiegelii lectio *paourvīm* est usitatio eamque in interpretatione mea sum secutus.

(*agš̄aonvamñēm*, quorum potestas non est exitio obnoxia, æterna est] : prosperitatem-impertiens Ârmaitis ad- [huic] mihi, gaudio ad-invocationem -veniat [*erğo* adveniat, a me invocata, gaudio, i. e. ad præbendum mihi gaudium¹],

qui animam meam cælo Bona trado cum Mente, benedictionumque [præmii, emolumenti, pro bonis] operibus (*skyaofananañm*, gen. plur.) gnarus Maşdæ Ahuræ, donec possum polleoque *quique* docebo ad voluntatem Integri [sc. Ahuræ. Donec possum et polleo, donec vires mihi suppetant, usque mortales sacra doctrina instituam, in qua depositum est desiderium integerrimi numinis, nempe desiderium, ut homines amore erga bonum aversioneque a malo imbuantur²].

5.

O Integritas, quando te aspiciam, Mensque Bona, sciens [aspiciam sciens], thronumque Ahuræ maxime-salutiferi³, [et] Śraošam, Maşdæ [thronum Ahuræ Maşdæ] : hæc sacra verba [sunt] maximum [nosque

¹ *Môi* refero ad *ğasād*; *şaveng* est accus. determinativus græcus. Sententia *varēdaiti arm.* — *ğasatā* est parenthetica.

² Sententiæ trium posteriorum stropharum, quæ à rel. *ye* inducuntur, a principalis proprie, in 1-ma stropha carminis expressæ, sententiæ prædicato *yaśā*, *desidero*, *precor*, pendent, auctoremque hymni quasi non plane, ut desiderii fructum adipiscatur, indignum demonstrationi destinatæ apparent. Sunt ergo hæc enunciata *rationum* vel *causæ* enunciati principalis, causaliumque conjunctionum : *tanquam*, *quoniam*, rel. *ye* vices hic obit.

³ *Ahurái šēvistāi maşdlāi* sunt dativi pro gen. (Conf. yt. xxii, 18 et 36.)

ea] docemus malignos, lingua ¹. [O cælestia numina, Integritas, Mensque Bona, o fons omnium bonorum, Ahura! quando mihi hoc adveniet, ut vos demum coram, i. e. ob oculos meos versantes, præsentes, sciens et sentiens ipsum me pariter in vestra præsentia versari, aspiciam? quando illic, non ut in hoc perverso mundo, ubi pravi homines tam surdi sunt ad sacræ disciplinæ admonitiones, quæ ex ore meo iis traduntur, nil aliud nisi summum bonum summamque innocentiam mihi contemplari fas erit; cælestis hæc quippe doctrina nonnisi puritatem, nonnisi integerrimum candorem animi, nonnisi integerrimum bonum, et justum et humanum præ se fert neque ulla cum mendacitate, ulla cum injustitia uno in loco quodammodo consistere potest?]

6.

Bona ades (*gá*) [cum] Mente, da Innocentiæ-dator (*ašáuláo*), longum-ævum, rectis, tu, verbis [tuis], o Mašda, Šarafustræ validum gaudium (sc. da longum ævum et gaudium; acc. *darëgáyú* et *aoğonhvad rafěno* pendent a verbo *dáidí*) nobisque ², o Ahura,

¹ Instrum. *hišvâ* refertur ad *vâuróimaidé*.

² Sub *ahmaibyá*, auctore Neriosenghio, *Vistâšpas* est intelligendus. Si hoc admittendum, hæc et duæ sequentes carminis nostri strophæ sic viderentur concinnatæ, ut hic *Vistâšpas* pro *Šarafustra* et pro se, altera *Šarafustras* pro *Vistâšpa* et pro se, tertia *Šarafustras* pro *Frašaostra* et pro se, quamvis distinctis sententiis, ita tamen, ut quæ alteri idem et sibi ipsi et, vice versa, quæ sibi idem et alteri precatus esset, cumque his precationibus subsequens pro omnium salute bonorum hominum esset conjuncta. Verisimilius est totam hanc precationem, non a *Šarafustra*, neque a *Vistâšpa*, sed a magno quodam

quo (*yá* instr. neutr. refertur ad *rafěno*) injuriam-inferentis injurias retundamus. [At ne fiat, ut homines perpetuo surdi sint ad sacræ legis tuæ mandata: ades benigne nobis, o tu fons omnis innocentiae, benignitatisque et integritatis, nec non justitiae et rectitudinis viribus, quæ verbis tuis a Şarafustra hominibus eloquuntur, quæque in mortalibus vigeant, des nobis inter meliores mortales, longam beatamque vitam lætitiâque triumphantem et fortem, ut quam, immanium errorum tenebris ab hominibus tuis amotis, experire fas est, Şarafustræ scilicet tuo prophetæ, mihique, ut exercentes injurias tuamque violantes legem manu nostra detrudamus.]

7.

Da, o Integritas, hanc benedictionem [hoc beneficium, donum, faustum nempe et longum ævum, devictis religionis tuæ inimicis], Bonæ emolumenta Mentis [ut emolumentum mentis nostræ bonæ], da tu, Ârmaitî, Vistâspæ desiderium mihique [expleas Vistâspæ mihique animi nostri desideria]; facias (aor. a r. *dâ*) tu *hæc*, o Maşda, potentesque, *nobis*, qui vestri sacros-hymnos resonare-facimus oblationes [*şrevimâ rådâo*, qui resonare facimus sacros hymnos, illos ad te mittentes, ut sacrificalia dona, pro sacrificio, qui offerimus tibi tuos sacrosanctos hymnos: *rådâo* est appositio vocis *mañťrá*].

maşdayaşnico, ut in titulo carminis edidi, sacerdote proferri, qui designatis strophis pro Şarafustra, Vistâspa, Fraşaostra, idemque et pro se ipso identidem, proque omnibus denique bonis precatur.

8.

Optimum te optima, quem Integritati Optimæ (*Aśá vahistá*, instr.) unanimum, Ahuram precor [precor te optima, o Ahura, te qui unanimus, qui semper es concors æternæ Optimæ Integritati], propensus viro Fraśaostræ mihique [precor de his omnibus animo itidem studiosus et Fraśaostræ ut mei ipsius : impertias ergo omnia hæc, o Ahura, non solum nobis, Śarafustræ videlicet et Vîstâśpæ, sed et Fraśaos-træ strenuo amico nostro], quibus [sc. nobis] hoc [hæc] pergas impertire (*rá*) omni ævo [per omne ævum] Bonæ Mentis [donec BONA MENS, ἀγαθὴ πρόνοια, existet. Sensus : prosperitatem et victoriam de malo ne adimas nobis in æternum].

His vcs non, Ahura-maśda, Integritatemque donis molestaverimus, Mentemque quam Optimam (quæ est optima, optimamque divinam mentem. Sensus : ne gravamini, o Maśda, Integritasque, Mensque divina Optima, nobis hæc dona impertiendo], qui vobis ministeria [sumus] decimo hymnorum [qui in sacris vestris rite peragendis ministros nos præstamus dum recinitur decimus hymnus] : vos benigni [estis vosque] voluntas potestasque salutiferorum [i. e. vos benigni estis et penes vos, quum voluntas, tum potestas est omnia salutifera exsequendi¹].

¹ Conf. Sanscr. *ḁavân asti pramānam*.

10.

Atque quem ex - Integritateque (*ašâadčá*) scis [esse] Bonæque creaturam Mentis, rectumque, Mašda Ahura [quem scis esse innocentem, bonum et rectis moribus], iis [omnibus hujusmodi mortalibus] exple propositi-adeptionibus desiderium [fac ut omnium bonorum virorum animi desiderium expletum sit, obtinendo quibus egent]; at vos (acc.) vobis [apud vos, in vestro quasi hospitio] non deficientes novi [*vaédá*] cibo, benignosque verba [verbis. Novi non esse vos parcus in cibo fidelibus vestris distribuendo, benignumque esse sermonem, quem hi a vobis audiunt],

11.

qui præterea Integritatem servo Mentemque Bonam in-æternum [qui semper Integritati moribusque benignis deditus sum, quæ tua sunt, o Ahura! ¹]. Tu, Mašda Ahura, pro- me -doce [perdoce, institue, instrue] e-te voci cælo ab [a cælo] tuo ore (*ešâoñhá*, institue me, ut perdiscendæ voci tuæ, quæ a cælo descendit, quæ cælestis est, plane aptus sim, meque sanctissimo tuo ore, ut bene tua hæc præcepta percipiam instrue²), quibus [quo, sc. qua bona voluntate

¹ Rel. *ye* refertur ad prædicatum *vaéldá* in præcedente stropha, quam cum hac facillime subintelligendo sententiarum nexu Ahuricus vates conjungit, nempe ut si dixisset : scio ego precans non difficilia tibi factu esse quæ precor, ego qui præterea. — *Ye* hic est itidem causale.

² Vates, legibus sacris ex ore summi numinis receptis, precatur,

dei in verbis expressa] ex [ad-] -mundus primus [primum, in principio, olim] -stetit [extitit, factus est¹].

ut ex eodem divino ore simul et perfecta earum cognitio ad illum deveniat. *Manyeus hacá* potest etiam intelligi : *ex animo*, i. e. *libenter*, sive, quod simplicius : *ex intimo animo*, referrique ad *vaocanhé* sensu : instrue me perdiscendæ tuæ voci, quæ ex animo tuo promanat, quæ est sincerrima divinæ cogitationis tuæ imago.

¹ Conf. y. xxx, 4.

VII.

DUO SPIRITUS CREATORES.

VII.

DUO SPIRITUS CREATORES.

YASNA, XXX, 1—11.

1.

At hæc dicam desiderantibus, quæ Magni-opera [sunt. Dicam opera Magni], quod-nempe sapienti [quod sapiens intelligere, intellectoque in rem suam vertere possit], laudesque Ahuræ¹, venerationemque Bonæ Mentis, approbata a Sanctitate quæ-que (acc.), quæ splendoribus conspicua, propitia [sunt].

2.

Audite auribus istis [vestris] optima, conspiciate (attendite, *vaén* c. præp. *á*) pura mente ad desiderabile nobis decidendum [ut decisionem mente feratis, utrum vobis sit desiderabilius; *vícifahyá* est gen.] virum virum² [unusquisque pro se ipso] suo corpori (sc. suæ salutis : *qáqyái tanuyé*, dat. commodi). Ante magnum negotium [dum adhuc vivimus neque ultimam rationem de vitæ nostræ gestis reddendam postulamus; *maše yáonhó*, gen.] huic

¹ *Ahurái* dat. pro gen. (Conf. y. xxviii, 5.)

² *Narem narēm* possunt et nominativi esse cum flexione gen. neutrius eodemque jure, quo ex. gr. *Mitrēm*, vend. xix, 29.

nostræ instructioni [ut nos instruant, edoceant] sapientes præsto sunt.

3.

At hi [duo] spiritus primordiales, qui gemelli [sunt] proprio-motu [sponte] declaraverunt [*ašrvátēm*, dual. aor. a r. *šru* c. præp. *á*] in-cogitatione, sermone, operibusque melius malumque [fratres gemelli, quum nedum mundus creatus esset, propria, quid bonum, quid malum, potestate, in idea sc. cognoscebant, scientiamque hanc animantium futurorum cognitioni accessibilem fecerunt]. De illis [sc. de duobus spiritibus; *doš*, gen. dual. ab *aém*] bene-sapientes recte decidunt [judicium proferunt, sapiunt; *viskyátá*, participiale perf. plur. m. a r. *ská* c. præp. *vi*], non male-sapientes.

4.

Atque quum hi con-duo-spiritus -venerunt (con-venerunt; *gášaétēm*, pot. dual. a r. *gás*), primum creaverunt (*dašdé*, dual. præs. m. a r. *dá*) vitamque vitæ-transitumque, utque factus est (*aṇhad*, impf. conj. a r. *ah*) demum mundus¹ [creaverunt vitam et mortem, aliaque, quibus nunc demum machina mundi continetur], Pessimus (sc. *mainyus*) [exinde] maleficorum [pro maleficis], at sancto [sanctitati conservandæ, tuendæ, pro sanctis] Optimus spiritus [stetit].

¹ Verti ad Westergaardii, quam et Justius præfert, lectionem. Apud Spiegelium *anheus*, quod ad idem pæne recurrit, siquidem vertendum esset : utque extitit denique confectio mundi.

5.

Horum (*ayáo*,¹ gen. m.) duorum-spiruum **e**le-
git qui Malus [est] (sc. malus spiritus) pessimum-
negotium¹, sanctitatem vero Spiritus sanctissimus,
qui firmissimum cælum [in firmissimo cælo] habitat
(proprie : induit sese cælo, quasi cælum habet pro
veste; *vasté*, a r. *vanh*), quique propitium faciunt
(*kšnaošēn*, impf. a r. *kšnu*) Ahuram justis operibus,
profitendo-Maşdam [Anrômainyus malum, τὸ κακόν,
Ahuras, quique illum profitentur, bonum, τὸ ἀγα-
θόν, sunt amplexi].

6.

Horum [duorum, harum duarum partium] non
recte senserunt Daêvi-quidem, quum hos fefelleri-
mus [quum hos secuti non simus. Daêvi frustra vi-
delicet spem locaverunt in Anrômainyu, putantes
etiam nos suarum partium futuros esse, ideoque non
senserunt recte; *âdēbaoma* est impf. a r. *dēbu* c. præp.
â]. Ad-interrogantes² (*parēs*) [tum] venit [interrogan-
tium factus est, interrogavit], postquam [normam
agendi jam] elegit, Pessimus spiritus [interrogavit,
quis illum sequetur, illecebras videlicet peccati ob
oculos sistendo]; at [continuoque] ad Aêšēmēm
[promiscue] concurrerunt, quo [cum³] contaminen-

¹ *Acistavērēšyó*, secundum Justium.

² *Pēršmaneng*, acc. plur. ad auctoritatem Justii.

³ Ceterum *yâ* est instr. non solum masc. sed et neutr. Phrasis
posset significare : quo contaminentur, i. e. ut contaminentur.

tur [pot.] mundum mortales [Fide sublata, ad Aêšëm, i. e. ad effrenatos iræ aliosque mentis affectus satisfaciendos, unusquisque nocendo mundo intentus præceps sese contulit, ipsumque Aêšmam adeo antevertit dum eo, ut libidinum suarum instrumento, usus esset.]

Ad-illumque [sc. ad Ahuram] Potestas venit Mente cum Bona [prorsus sana et benigna cum ratione] Sanctitateque. At corpori [sc. vividæ existentiae horum qui Ahuram, sc. veritatem, sunt amplexi] perpetua dedit Ârmaitis [natura rerum] firmitudinem [sensus : inde jam a primo motu, quem malum in mundo patefecit, immutabile verum bonumque, ut quod non solum in divinis legibus, sed in ipsa vita existit, in ipsa rerum natura firmitudinem est adeptæ neque a malo devinci potest]. Illis [sc. potestati, quæ sapientiæ et castitati est innixa, tribus, quæ virtutem constituunt] te apud [apud te, tuo sub præsidio, per te] sit [ita sit, ita adveniat], ut quum aggressus sis (*ayanhá*, impf. conj. m. a r. i) creando primus [ut fuit, quum primum ad creandas res accessisti. Sensus ultimi versus : precor, ut firmitas veri integra incorruptaque maneat in hoc mundo, sc. in vita, quam transigimus, ut virtus sistet hic eundem vigorem, quo, utpote eadem ac veritas, ipsa per se fruitur ab æterno; aliis verbis : firmitudinem in certamine cum maleficis, quæ in ipsa veritatis natura est, ne nobis adimas. Sententia parenthetica].

8.

Atque quando illis pœna advenit (*ġamaiti*, præconj.) maleficis, at, Maşda, [tunc penes] te Potestas Bona [cum] Mente sunt præsto (*vóivídáité*, perf. dual. m. a r. *vid*¹): illis [sc. Potestati et Bonæ Menti] imperat (*śanĥ*) Ahuras, qui Sanctitati dedunt (*dadēn*, impf. a r. *dā*) in-manus Drugam [coll. pro drugas, maleficos dæmones. Ahuræ iudicii tempore divina potestas cum justitia Sanctitati, sc. sanctis, impios puniendos tradunt. Sensus, ni fallor: malefici ipsa sanctitate, a qua defecerunt, punientur, punientur videlicet manifestissima tunc cognitione pretii sanctitatis, quam pro peccatis permutaverant.]

9.

Atque tibi nos simus [sc. simus tui] qui hujus prosperitati student [studemus²; proprie: qui hunc procedentem, i. e. prosperum faciunt mundum; *kērēnaon*, impf. a r. *kar*] mundi, Maşdasque et Superi [Immortales Sancti] auxilia ferentes [sint, auxilia ferant³] cum Sanctitate. Si [quippe] cum rectis-mentis-affectibus (acc. plur.) est [quisque, — *bavad*, impf. a r. *bū* impersonaliter], ubi divina sapientia [istic] erit (*aṇhad*, impf. a r. *ah*) in-domicilio (*maéťá*, acc. plur.⁴).

¹ Dann, o Mazda, dich Khschathra und Vohumanô (eigentl. nebst V.) fördern, helfen dir, Justius.

² 3^a persona pro 1^a; conf. yt. xxii, 12, ubi usurpata est 3^a pro 2^a.

³ *Baraná*, per zeugma, pendet a præcedente verbo *ġyámá*.

⁴ In variantibus lectionibus reperitur *maéťé*, quæ forma locativi faciliorem, nescio an veriore, quam acc. plur. constructionem præbet.

10.

Tunc equidem in Druǵas clades exoritur (*bavaiti*, præs. a r. *bû*), scissio destructionis [ultima perniciēs]; sed ocissime congregantur [conveniunt] ad faustum-domicilium Benigni-Spiritus, Maşdæ Sanctitatisque, qui proficiunt (*şâ*) in-Benigna lege.

11.

Quare [ideoque] has [duas] leges discite (*şakšš*), quas Maşdas dedit hominibus [quorum discrimen Maşdas dedit hominibus] alacriterque¹ singillatim, quodque [sc. quæ doctrina] longinqua maleficis plaga [*raşanh*, — est, quæ ferit neque a feriendis maleficis desistit, ipsam naturam mali, quod idem perniciosum est, ob oculos illorum sistendo] utiliaque [verbatim: utilitatesque] hominibus-probis², at etiam his [edoctis] fit (*aņhaiti*, præs. conj. a r. *ah*) æterna-salus.

Cum voluptate, vel desiderio, si in radice vocabuli *ǵiti* inest notio *ıoŭ ab'ilas*, ut tradit Neriosenghius (conf. Slav. *хотѣтъ* et Græcum *χαρ-έω, χαρ-ίξω*, desiderare, Lat. vol-uptas et vol-o, vel-le. Conf. Yt. x, 68).

² Voces *şavaća aşuvabyó* possunt intelligi etiam, non ut separatim enunciatum, sed ut remotius objectum (in acc.) verbi *şasařá*, notio nem proximi ejus objecti *urvátá* amplificans; simul et enunciatum *aipi táis aņhaiti ustá*, si non ratione syntactica, ad intellectum tamen, pro idem objectum (*urvátá*) amplificante accipi potest.

VIII.

LAUDES MITRÆ,

GENII CONSOCIATIONIS HUMANÆ

SERVANDORUMQUE FOEDERUM.

VIII.

LAUDES MĪTRÆ,

GENII CONSOCIATIONIS HUMANÆ

SERVANDORUMQUE FOEDERUM.

MIHIR YASHT (X).

1. Dixit Ahura-maṣṣdas sanctissimo Šarafustræ : 1
 At quando Miṣram quem lata-pascua-possidentem
 [qui possidet lata pascua] creavi ego, sanctissime, at
 illum feci tunc tantum [tam magnum] adoratione
 [illi debita], tantum [tam magnum] veneratione
 [adeo dignum veneratione), ut me-quidem quem
 [sc. si creari possim] Ahura-maṣṣdam [i. e. feci illum
 parem mihi ipsi]. 2. Morti-addicat unamquamque 2
 regionem mortifer Miṣræ-violator, sanctissime : sicut
 centum flagitiis-obruti, tantum [unus] innocuus
 [ille Miṣras] ferit [quot damna centum flagitiosi ho-
 mines alicubi inferre possunt, tot infert Miṣras, ju-
 ris humani divinique vindex]. Miṣram ne læderis
 [pot. ¹], sanctissime : ne quem [neque illum, sc. Mi-

¹ *Ḍlā ganyāo*, proprie : *ne ferieris, ne serias*. Vocabulum hoc manifestissime demonstrat notionem *lædendi* etiam in appellatione hominum malæ fidei *Mitrôdrug* et feminei dæmonis *drug* inesse, istamque primariam notionem Sencicam radicem *drug*, analogice Sanscrito *druh*, saltem quod ad Miṣram, tenuisse, quum jam in Vedis.

fram] ex-improbo percontere (conj.), ne quem [neque Mifram percontere] ex-genuinam-fidem-professo, integritate-non-casso [noli interrogare, disceptare, utrum Mifras partium non profitentium Ahuram hominum, ideoque improborum sit, an veræ religioni addictorum] : amborum enim est Mifras, maloque proboque [homini, i. e. utrobique Mifras est verendus; jus sc. fœderum, sive cum veræ religionis hominibus, sive cum aliis sit ictum, nunquam est violandum ¹]. 3. Celerium equorum possessionem largitur Mifras qui lata pascua - possidens [possidet his] qui Mifram non offendunt ²; rectissimam viam largitur [illustrat sc. viam] Ignis [sacer] Maşdæ Ahuræ iis, qui Mifram non lædunt; hominum integrorum bonæ, fortes, sanctæ deæ geniales donant cælestem progeniem [iis], qui Mifram non lædunt.

ubi *druh* nunquam *mentiendi* significationem habet, radix hæc, ut enotavit Windischmannus, de Mitra usurpatur, Vedorumque *Mitras* et Şendicus *Mifras*, unus idemque, quod ad originem, sit, aliisque apud Airyos assumptis partibus, pristinarum nisi hoc et cælestium luminum societatem conservaverit (vide ad 92 et 143.). Significatio *fraudandi*, *mentiendi*, in posterioris aevi Airyanica dialecto, ex ipso rei sensu fluxit, qui enim Mifram, servandorum fœderum genium, *lædit* est *fraudator* ipsaque fraus apud vetustissimos homines, qui in sermone suo vividioribus imaginibus gaudebant, nil nisi *dei Mitræ læsio* erat. Conf. apud Homerum Precationes (*λίπός*), quæ facile *læduntur*, descriptas, ipsumque verbum *βλάπτειν lædere, nocere*, etiam significationem *decipiendi, fallendi* aliquoties assumere (ex gr. II. xxii. 15). Conf. Lat. *violare jus, amicitiam* cet.

¹ *Dvataéca asaonéca* sunt dativi proprietatis vel commodi (pro gen.) Conf. y. xix, 28.

² Vide annot. ad 2.

4. Illius pro potestate [gloriaque, eum adorabo 4
 vocali adoratione, Mifram lata pascua-possidentem,
 sacrificiis Mifram lata-pascua-possidentem adora-
 bimus, lætas-sedes-et-domicilia-facientem, bonas-
 habitationes-facientem Airyis regionibus. 5. Adque- 5
 nos -veniat [adveniat nos ille] ad-opem ferendam,
 adveniatque nos gaudio-impertiendo [ad impertien-
 dum nobis gaudium], adveniatque nos lætitiæ [ut
 lætos et alacres nos faciat], adveniatque nos miseri-
 cordiæ, adveniatque nos sanationi [nostræ], adve-
 niatque nos victoriæ, adveniatque nos adornationi
 [ut nos adornet, instructos præstet artibus, quibus gra-
 tiam divinam mereamur], adveniatque nos sanctifi-
 cationi, — fortis¹, rapidus, adorandus, venerabilis,
 offensionem-non-patens omne in [omne in ævum],
 huic-mundo (*aṅhu*) corporeis-animantibus-repleto
 [adveniat ille universum mundum, corporeis ani-
 mantibus abundantem, quæ cælesti ope sua indi-
 gent], Mifras qui lata pascua possidens [possidet].
 6. Hunc præpotentem yaṣatam, fortem, inter-crea- 6
 turas [summi numinis] maxime-salutiferum, Mifram
 adorabo (conj.) sacrificiis, hunc aggrediar officioque
 precibusque, hunc venerabor vocali adoratione,
 Mifram lata-pascua-possidentem, sacrificiis Mifram
 lata-pascua-possidentem adorabimus, lætas-sedes-et-
 domicilia facientem, bonas-habitationes-facientem
 Airyis regionibus.

7. Mifram lata-pascua-possidentem adorabimus, 7

¹ Conf. annot. ad yt. XIX, 14.

veridicum, consociatorem [conciliatorem], mille auribus-præditum, bene-figuratum [formosum], decem mille-oculos-habentem, procerum, late-potentibus-speculis-abundantem, fortem, exsomnialem, vigilem,

- 8 8. quem adorant regionum principes diluculo (*arə-šanh*) proficiscentes contra acies-inimicorum atroces, contra progredientes (*r. i*) turmatim (*r. rasman*, da! pro instr.) intra regionum certamen (*i. e.* pro sessione regionum). 9. Utri vero eum primi adorant fidei-incremento in [in incremento fidei residenti] animo (*manô*, acc. determinativus) ex-devotione [devote, — a *šarašdâiti*] intimo-animo-ex [ex intimo animo, sc. ex intima animi devotione¹], illuc accurrit (*urviš*) saluti Mifras qui lata-pascua-possidens [possidet] cum turbine Victoriöse-ferientis, cum (terribili) Sapientiæ-simulacro.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo vocali adoratione, Mifram lata pasca possidentem, sacrificiis cet. (ut supra 4-6).

- 10 10. Mifram lata pasca possidentem adorabimus, veridicum, consociatorem, mille auribus præditum, formosum, decem mille oculos habentem, procerum, late patentibus speculis abundantem, fortem, exsomnialem, vigilem, quem venerantur milites dorsa super equorum, sanitatem precantes in-

¹ Windischmannus : Hin zum Bekenntniß eifrigen Gemüth aus herzlich gläubigem Geiste; — Spiegelius : zum Wachsthum für die Seele aus gläubigem Geiste; — Justius sub voce *šarašdâiti* : zum gläubigem Gemüth aus Ergebenheit von innen heraus (aus der Seele); sub *fraorəđfraššun* : Gemüth, welches (sich befindet) im Wachsthum des Glaubens. (Conf. 51 et annot. ad 24.)

frenatis (sc. equis), robur-ac-valetudinem [suis] corporibus, amplam oppressionem odio-incensorum, cladem malevolentium, ultimum exitium adversariorum, inimicorum, odio [nos]-prosequentium.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo vocali adoratione, Mišram (cet. ut supra).

12. Mišram lata pascua possidentem adorabimus, 12
veridicum, conciliatorem (cet. ut 7-8), 13. qui pri- 13
mus cælestis yašatas trans Haram escendit (ibique
moratur aliquantum, a r. *áh*) ante immortalem So-
lem quod velocibus-equis-præditum [qui Sol equis
velocibus est præditus], qui [Mišras] primus (i. e. pri-
mum) auream-staturam-habens pulchra fastigia oc-
cupat (*dá* c. præp. *á*), tum universam amplectitur¹
(*dá* c. præp. *á*) Airyorum sedem maxime-salutifer,
14. in qua [ubi] duces strenui, præstabiles, turbas- 14
hominum moderantur², ubi montes excelsi, fertiles-
pabuli, aquosi, scaturigines pecori increescere faciunt
(impf. a r. *frádf*). ubi profundi lacus, copiosi-aquæ
consistunt, ubi aquæ-profluentes [flumina] latæ fluc-

¹ Ut hic, sicut et 95, constantem scripturæ varietatem (*ádad'áiti*) receptæ (*ád'idáiti*) præferam, monet quum *ἀνάλογον* verbum præcedentis sententiæ (*gērēwnáiti*), quod *inceptam* a Mišra actionem exhibet, ulteriorque ejusdem progressus aptissime verbo radicis *dá* exprimitur, tum quod 95 itidem prædicatum *ádad'áiti* amplissime ulteriorem progressum antecedentis, copiosioribus verbis descriptæ, actionis Mišræ (*šēmšratádo aiwyáiti*) designat. De eadem Mišræ actione evidentissime et in 15 agitur. In 51 retinui *ádid'áiti*, quamvis et ibi lectio varians eundem non omnino rejiciendum sensum afferre potest. Ut lectio *ádad'áiti* præferatur, multum faciunt etiam quæ de Mišra 104-105 narrantur, ubi actio *occupandi*, quæ Mišræ tribuitur, plane *Φυσικῶς* et *πλαστικώτερον* delineatur.

² Conf. annot. ad 127.

tites, etiam regionum-moderatores, etiam regionum in-longe-prima-fronte-constitutos (a *fratēmad'ād*, — regionum vel maxime excellentes præpositos, vel hos exitio dicat). 19. Illi parti [ad illam partem, 19 illuc] progreditur Mifras iratus, infensus, cui partium [in qua parte, ubi] Mifræ-contemptor [exoritur] : non-huc [scilicet] cælesti-animo [instr., proprie : ut deus, ad cælestem scilicet gratiam impertiendam], advenit (a r. *špac' c. præp. paiti*) Mifras¹. 20. Qui 20 Mifram-violantium perniciosissimi sunt, progrediendo, animi propositum [tamen] non apiscuntur : equo insidentes non moventur-e-loco (*tan*), curru-insidentes non procedunt-ex-animi-proposito (*man*). Retro fertur missile, quod projicit anti-Mifras, motu² pravarum opinionum, quas exsequitur anti-Mifras. 21. Si- 21 etiam bene jaciendo miserit [telum], si-etiam corpus [adversarii] attigerit, attamen hunc non vulnerabunt (tela, — præ. caus. a r. *raš*), motu pravarum opinionum, quas exsequitur anti-Mifras. Ventus istud missile arripit, quod projicit anti-Mifras, motu pravarum opinionum, quas exsequitur anti-Mifras.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo vocali adoratione, Mifram cet.

22. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, 22 veridicum cet., qui hominem, non-læsus, ab angore [ex angustiis] liberat, ab exitio liberat. 23. Ab- 23

¹ Secundum Spiegelium : *nué.š'a mainyu paiti uspacād*, nicht sichert er sie durch himmlischen Schutz.

² Wegen der Menge der schlechten Manthras, welche der Gegenmithra macht, Spieg.

(*apa* refertur ad *baróis*) nos ab angore, ab- ex angustiis, *Mifra*, -liberes [pot.] non-læsus [libera nos, *Mifra*, ab omnibus angustiis, quibus vita humana obnoxia est, quum non tales sumus, ut te lædamus]. Tu hoc [sc. liberatione nostrum] *Mifram-violantium* hominum in ipsorum corpora pavorem adducis [nos ex angustiis liberando, fraudatores tuos omnibus artibus contremiscere facis, timorem iis de propria salute injicis]; ab- illorum brachiis (*báŕ'áo*, gen. dual.) vigorem, tu, iratus, potens -tollis [brachia illis vigore privas], ab- pedibus alacritatem, ab- oculis visum, ab- auribus auditum (*apa*, ab-, omnibus hisce 24 quatuor locis refertur ad præcedens *barahi*). 24. Non illum hastæ peracutæ, non sagittæ prævolantis, attingit (*as*, c. præp. *ava*) jactus¹, cui, incremento (loc.) in per-animum [in animo, — animum increscere faciendo, i. e. exhilarando animum²] *Mifras* venit

γδ, secundum Windischmannum, nom. cum significatione *Wurf*; secundum Spiegelium, acc. plur. a themate *sanami Glied*, — in die Glieder.

¹ Welchem zum Wachstum für den Geist. *Spieg. Conf.* 9, 46 (51, 63). Ubique particulam *avi* ad *fraŕsni* sive *fraŕsni* retuli, vocabulumque *manó* (9) in versione mea acc. græcum statui; nil tamen impedit, in phrasi quamvis sæpius occurrente, eaque a doctissimis viris multifariam tractata, cujus tamen perfecta et absoluta explicatio semper aliquid expectare mihi videtur, ut *avi* etiam ad *manó* referas, quod eundem, puto, sensum, sed ex alia grammatices ratione præberet. Hic et 46 notionem *τοῦ fraoréd*, quamvis omissi (quod 9 et 51 exprimitur) utique latere puto. Tentatus sui in omnibus his locis *fraŕsni* cum *manó* attributi lege in acc. conjunctum accipere, nempe ut si Græce esset: *κατὰ τὸν (τῆ) πλῆθει ὑπερβυῆ) θυμόν*, quæ opinatio e præsentia etiam in *Sendico* sermone adjectivorum syllabam *in* pro suffixo habentium (Justii Gr. 334) forsân confirmari posset.

præsidio, qui decem mille-speculatoribus accinctus [est], fortis, omniscius, non-fraudandus.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Miſram cet.

25. Miſram lata pascua possidentem adorabimus 25
cet., dominum, protectorem, valentem, data-salute-
munitum [in quo nobis a summo numine data est
salus], homines-consociantem, invocationem pro-
dono-recipientem ¹, sublimem, illibata-virtute-præ-
ditum, corpus-sacram-doctrinam-habentem [i. e.
pro corpore, —sacra doctrina quasi involutum, in hac
degentem ²], brachiorum-vi-præpotentem, heroem,
26. capita ferientem daêvorum, perquam-acerbum 26
punitionibus (gen.), implacabilem Miſram-lædentibus
hominibus, hostem Pairikarum, — qui regionem,
non læsus, summo robori ponit [ad summam poten-
tiam provehit], qui regionem, non-læsus, summæ
victoriæ ponit [perducit ad præstantissimam victo-
riam, victoria donat], 27. qui regione impia a [a re- 27
gione impia] rectissimas [vias] amovet, a- splendorem
[majestatem]-vertit [avertit], ab-victoriam-capit [vic-
toriam intercipit, eripit], indefensos illos assequitur,
centum mille homicidis tradit (*śrī*), qui decem mille
speculatoribus-accinctus [est], heros, omniscius, non-
fraudandus.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Miſram cet.

28. Miſram lata pascua possidentem adorabimus 28

¹ *Vahmôsêrdan̄h*, Spenden von Anrufungen habend, Just.

² Vide annot. ad 137.

- cet., qui columnas sustinet sublimiter-extractæ domus, stabiles [que] neque-interitui-obnoxias [inconcussas, æternas, — sc. et ipsam domum, eas] perficit. At isti domui dat bovesque, turbas-virorumque, in- quibus [domibus] placatus fit; sub- alias [domos] -vertit [alias d. subvertit, diruit], in- quibus [ubi
- 29 ille] offensus fit. 29. Tu asper jucundissimusque, o Mifra, es regionibus [te sævum, o Mifra, eundem- que lætissimum regiones experiuntur]; tu sævus, jucundissimusque, o Mifra, es hominibus; tu paci perturbationibusque, o Mifra, præses regionum;
- 30 30. tu claras-feminis, claras-curribus, sordibus-sepultis [mundas, nitidas], stratis-fastigiorum-altissimis-præditas, domus amplissimas perficis; tu inclytam-feminis, inclytam-curribus, nullis-contaminatam-sordibus, culmine-elato-instructam, domum perficis sublimem, qui (sc. Huic, qui) te nuncupatum-nomen-tuum-prædicante precatone, tempori-congrua-voce, adorat, afferens sacrificia, innocuus.
- 31 31. Nuncupato-nomine-tuo-instructa te precatone, tempori-congrua voce, o potentissime Mifra, adorabo (conj.) sacrificiis; nuncupato-nomine-tuo-instructa te precatone, tempori-congrua voce, salutiferrime Mifra, adorabo sacrificiis; nuncupato-nomine-tuo-instructa te precatone, tempori-congrua-voce, a-falso-abhorrens Mifra, adorabo sacrificiis.
- 32 32. Exaudias nostri, o Mifra, precatonem, placere nostri, o Mifra, precatone; ad- nostræ precatoni -sede [asside nostræ precatoni, adesto præsens], ad- nostra sacrificia -procede [accede ad nostra sacri-

ficia], ad- hæc oblata [tibi] -veni [adveni, accede], con- hæc Ānmânēm -defer [defer omnia hæc in Ānmânēm¹, κατὰ- hæc-redde Venerationis-domo (*Garô-nmânēm*, — asportes hæc sacrificia nostra in cælestes regiones, ubi prima statio Ānmâna te recipiat, deponasque ea Garônmâne, sc. ad pedes communis nostri creatoris)]. 33. Da nobis hoc beneficium, 33 quod (*yasē* pro *yad*) te supplicamus, potentissime, congruenter-cum datis [tibi a nobis] laudibus [pro laudibus, quas tibi offerimus], *nempe*, rem [rerum, quæ ad usum sunt necessariae, possessionem, copiam rei familiaris], fortitudinem, victoriamque, præparationem [ut bene gratiæ summi numinis recipiendæ parati simus], integritatemque, bonamfamam, benignitatem, magnitudinem, rerum-sacrarum-cognitionem, victoriamque ab Ahura-paratam, ferientemque [prævalentem] præstantiam quam sanctimoniam optimam [quæ est perfectissimam castimoniam, — nempe præstantiam, cujus fundamenta in sanctitate et castimonia sunt posita, ideoque ope ejus ut superiores adversariis nostris evadamus], disciplinamque doctrinæ sacræ, 34. ut nos, benigni- 34 animo, prompti-animo-que [erga alios, iidemque] favorem-experientes, benignitatem experientesque [ab aliis], feriamus [vincamus] omnes adversa-

¹ Conf. *C'invad*, quamvis de *C'inmâne* in traditionibus siletur. Interpretante Justio : Trage sie (die Opfer) in deine Liebe (nimm sie liebevoll an); conjiciente Spiegelio : Trage sie zusammen zur Freude. Windischmannus *C'inman* idem ac *C'invad* esse putat vertitque hanc sententiam : Trage sie in zum Sammelorte (*C'invad*).

rios, — ut nos, benigni-animo, prompti animoque, [iidemque] favorem-experientes, benignitatem experientesque, vincamus omnes hostes, ut nos, benigni-animo, prompti-animoque, favorem-experientes, benignitatem experientesque, vincamus omnes inimicitias [et] cruciatu [pœnarum atque pœnitentiæ] -afficiamus [hostes nostros e cœtu] daêvorum, præstigiatorum, Pairikarumque, Šâfrorum, omniumque cœcorum surdorumque [sc. qui cœci et surdi-sunt animo ad veritatem sacræ doctrinæ percipiendam].

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

- 35 35. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, consociatorem cet., debita-solventem [videl. bonis felicitate, malis calamitatibus retribuendo], invenientem-exercitus [cui exercitus non deficiunt, cui semper exercitus sunt præsto], mille-facultatibus-præditum, dominantem, præpotentem, omniscium, 36. qui prælia progredi-facit (šū), qui præliis assistit, qui præliis assistens, acies [adversariorum] fundit. Trepidant (yuš) omnes fines aciei in prælium progressæ : [ille ipsum] medium 36 proturbat exercitus infesti. 37. Contra eos (sc. impios in Mifram), ille præpotens exitium fert terroremque [infert iis exitium] : de-capita -jacet [dejicit, demetit in omnes partes disjiciendo] Mifram-violantium hominum, ab-capita -vehit [avehit, avertit, avulsa a trunco procul projicit] Mifram-lædentium 37 hominum. 38. Fœdæ [sunt, fiunt] domus prolem 38

[instr.] non-nactæ [prole carentes, sc. ubi pueri sive prorsus non nascuntur, sive moriuntur juvenilem ætatem nondum adepti], habitationes, in- quibus Mi- fræ-violatores degunt (*sky* = *h'si*), manifeste [reapse] innocuos ferientesque; fædum¹ vacca, quæ ungu- lis-bisulcis-incedens [incedit], in devium (*varaitya*) iter agitur, quæ in-angustias Mitram-violantium homi- num [fugientium ab insectante eos Miſra, hominum in se fidorum vindice] protracta [*ſarëš*, — est]; illorum jumenta lacrimas [ex oculis] emittentia stant per os madidum [nempe lacrimis, quæ præ abundantia in os ex oculis cadunt²]; 39. sagittæ-qui- 39 dem eorum rectis-pennis-instructæ [instructæ pen- nis quasi accipitris, superiora recte affectantis, — recta ad collineatum propositum tendentes, rapidæ]³, bene- intento ab arcu nervo-arcus percussæ, volantes, aera- perfodientes [irritæ] evadunt⁴, quando iratus, læsus,

¹ *Krânim*—*varaitim*, accusativi fem. aliter Justius : (die Kuh) geht greulich auf dem Irrwege.

² Conf. equos Achilles, qui, occiso Patroclo, præ mærore, lacri- mas fundunt : (*δάκρυα δέ σφιν Θερμά κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέει μυρομένοισιν ἠνιόχοιο πόθῳ*, II. XVIII, 337-339).

³ Sanscr. *rgîrya*. Conf. 101.

⁴ *Ašëmanóvid'ô* (*ašëmanóganô*) *bavainti*. Sententiam hanc quinquies hic occurrentem Spiegelius ubique iisdem verbis : treffen das Ziel nicht, interpretando, videtur sic primum illius vocabulum, ni fallor, dissecasse, ut sit : *a-šëmanô-vid'ô*, inque secundo hujus compositi membro substantivum, quod *destinatum* (*τὸν σκοπὸν*) significaret Græcoque *σήματι* responderet, in tertio radicem *vid* (sanscr. *vid*, *vind*) divinasse. At idem compositum, quando de telis, quæ non *pangendo*, sed *feriendo* hostes insectantur, agitur, posterius membrum alius radicis, nempe *gan* assumit, eoque nos in *ašëmanô* vel *ašëmanô* ali- quid *concretum*, si fas est vocabulo uti, suspicari jubet, quod ap-

- non-placatus infert sese Miŕas qui lata-pascua-possidens [est]; hastæ-quidem illorum, bene-adornatæ, acuminatæ, longis - spiculis - instructæ, erumpentes e brachiis [conjectæ manibus illorum] aera confodientes fiunt [irritæ cadunt], quando iratus, læsus, non-placatus, infert sese Miŕas qui lata-pascua-possidens [est]; lapides quidem illorum fundales ruentes e brachiis aera-perforantes fiunt, quando iratus, læsus, non-placatus infert sese Miŕas qui lata-pascua-possidens [est]; 40. enses-quidem illorum benedirecti, qui percutiunt [perf. m. a r. *ġan*] capita [loc.] hominum, aera-percutientes fiunt, quando iratus, læsus, non-placatus infert sese Miŕas qui lata-pascua-possidens [est]; clavæ-quidem illorum affabre-procusæ¹, quæ percutiunt capita hominum, aera-ferientes evadunt, quando iratus, læsus, non-placatus infert sese Miŕas qui lata-pascua-possidens [est].
- 41 41. Miŕas una-ex-parte tremefacit (*tarēš*), Rašnus altera-ex-parte tremefacit [impiorum in Miŕam cætervas]; Sraošas innocuus omnibus-a-partibus ceuturbo-ruens-propellit (*vá*) [eos. Tum] re-ambo-salutiferi yašatae [sc. Rašnus et Šraošas] has² [sc. Miŕæ] acies -linquunt [re-linquunt, — ab inimicis

tissime Windischmanni conjectura, vocem hanc idem ac *ašman* (cælum, aer) esse, suppeditatur. Conf. Latinas locutiones: aera vel auras percutere, verberare, ferire = irritum aliquid facere vel loqui. Apud Justium neutrum vocabulum inveni.

¹ Vide annot. ad 132.

² *Té*, ut genuinus nom. plur. posset ad *yašata*, pro nom. dual. referri, sed duriori constructione, contextusque orationis vocem hanc potius pro acc. plur. masc. accipere suadet.

abstracti videlicet], dum iratus, læsus, non-placatus [usque hostibus] sese infert Mifras qui lata-pascua-possidens, 42. sic conclamantes -(aog) Mifrae latis- 42
pascuis : Væ, Mifra latis-pascuis ! hi nostros celeres equos a Mifra [a te] abducunt [abstrahunt]; hi nostros fortes brachio [suo] enses confringunt. 43. Post-hæc 43
eos dispergit Mifras qui latis-pascuis [est], quinquagenos trucidando ab-iis, qui centenos trucidantque, centenos trucidando ab occisoribus millenorum, denos-millenos trucidando ab-innumerabilium-hominum-occisoribus [Mifras impios in se homines ita ministris suis interimendos tradit, ut hi ne fatigationem aliquantulam hac interneccione sentiant, deficiente solito occidendorum numero¹], siquidem [est] iratus, læsus Mifras qui lata-pascua-possidens [possidet].

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

44. Mifram lata pascua possidentem adorabimus 44
veridicum cet. cujus terræ-latitude [terram latitude exæquans] domicilium constitutum corporeis-animantibus-pleno in-mundo, magnum, non-angustiis-laborans [non coarctatum, commodum],

¹ Windischm. : Zu fünfzig sie tödtend und zu hunderten, zu hundert sie tödtend und zu tausenden etc. Spieg. : Dann fegt diese hinweg Mithra—zum Tödten von Fünfzig für die Hunderttödter, zum Tödten von Hundert für die Tausendtödter, etc. Justius : mit 5omal Hunderttödtungen, mit 100omal Tausendtödtungen, mit 1,000omal Zehntausendtödtungen, mit 10,000omal Unzähligtödtungen. (Suffixum g'na, ad normam doctissimi viri explicatum, invenies sub voce ahank'stag'na.)

lucidum, latum utique, vasta-spatia-amplectens [est],
 45 45. cujus familiares amici (*rāti*) omnibus super editis
 locis, omnibus [in] speculis, speculantes insident [perf.
 m. a r. *áh*] Mifrae Mifrae-violatorem aucupantes,
 hos in [in hos] intentos-oculos-habentes, in hos
 omnibus-mentis-facultatibus-conversi, qui primi¹
 Mifram offenderunt, horum-equidem semitas tuen-
 tes [arcentes hos a semitis, — a r. *pá*, si] quam
 [*yim* pro *yanm*, intrare] volunt Mifrae-violatores,
 palam [reapse, evidenter] innocuos ferientesque,
 46 malefici. 46. Hos [equidem maleficos] observans,
 a tergo observans, a fronte observans, speculator,
 perspicax, non-fallendus, pro- illius -accedit [pro-
 cedit ad domum illius, in familiaritatem illius ve-
 nit] Mifras qui latis-pascuis [est], cui incremento
 [loc.] in [in incremento] animum [animum incre-
 cere faciendo]² Mifras advenit saluti [sc. ad quem
 advenit Mifras semper paratum, qui lætatur adventu
 Mifrae, utpote cui mandata et leges Mifrae observare
 semper cordi et curæ est], qui [Mifras] decem mille-
 speculatoribus-accinctus [est], heros, omniscius,
 non-fallendus.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc.
 ador. Mifram cet.

47 47. Mifram lata pascua possidentem adorabimus
 veridicum cet., quem, illustrem, indignabundum³,
 latis-ungulis-muniti [equi] vehunt versus exercitus

¹ Welche besonders den Mithra belügen, Justius.

² Conf. 9, 24, 46 et 51. (Vide annot. ad 24.)

³ *šaranumanēm, šaranaimanēm, šaraninēm*, goldenen, Spieg.

infestos, versus congressas [ad praelium] acies, intra regionum [pro regionis possessione] -certamen. 48. At quando Mifras proficiscitur versus exercitus in- 48 festos, ad congressas-acies, intra regionum-certamen, ibi [tum] virorum Mifram-violantium e-manus -nervat [enervat, vires et robur manuum frangit. Verbatim : retro cohibet], circum- visum eorum -velat [circumvelat, sc. obtundit, hebetat, — a r. var], de-aures [eorum]-privat-auditu [deprivat auditu, adimit auditum], non pedes [eorum] sustinet [rectos esse patitur; εἰρωμικῶς pro : pedibus omnem vigorem adimit], non virium-recreator fit istis regionibus, istis militibus¹ [non fit adjutor, non ad opem ferendam succurrit sive regionem incolentibus, sive militantibus pro regione, qui debita veneratione Mifram non prosequuntur], quando male-ferentes [contumaces, *dušbērēd*, ipse male] perfert [non perfert, non tolerat] Mifras qui latis pascuis [est²].

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

49. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, 49 veridicum, conciliatorem cet., 50. cui domicilium 50 condidit [ille] qui creator [est] Ahuras-mašdas supra Hara [monte] excelso, multis-conscendendo,

¹ *Tá dānhāvó, té hamarēté*, sunt accusativi.

² Wen sie (welche) übel tragend trägt (Mithra, passivisch), Justius, secundum quem, si acc. *dušbērēntó* passive est accipiendus, vertendus esset : Quando non ferendos perfert, sc. male fert, Mifras. Spiegelius et Windischmannus vocabulum hoc pro nominativo accepisse videntur, interpretando : die (welche) mit Uebelwollen trägt Mithra.

conspicuo, ubi neque nox [est], neque tenebræ, neque frigidus ventus, neque torridus, neque immunditia scatens-morte, neque sorditudo a-daêvis-creata; non ibi caligo ascendit [nulla ibi ascendit
 51 caligo] monte super hoc excelso, 51. quod [domicilium] perfecerunt Immortales Sancti omnes cum-Sole-communem-voluntatem-et-arbitrium-habentes [solis voluntatem et arbitrium habentes, conjunctim cum Sole] fidei-incremento in [residenti] animo ex-pietate intimo-animo ex [ex intimo animo, — animo intime dedito crescenti, i. e. non languidæ, vivæ religioni, animo sacræ doctrinæ fidelissimo¹. Sensus : Immortales Sancti, ab omnibus tenebris pariter cum lucido Sole, abhorrentes, extruxerunt, pro fidissimo Ahuricis doctrinis animo suo, mirificum domicilium Mitræ, ad quod construendum omnes iis facultates piissimus in Mitræ et Ahuram animus suppeditavit. Tale videlicet domicilium condidit Ahuras Mitræ Immortalibus Sanctis ministris, Mitræ], — qui universum mundum corporeis-animantibus-plenum perspicit² monte [suo in] excelso [e fastigiis istius montis immortalis visu suo totam rerum universitatem occupans]. 52. At quando mala-consilia-fovens [uniuscujusque mali prima causa et origo, idemque malum exercens, malum creans, sc.

¹ Conf. 9, ubi iisdem verbis describuntur homines refugientes ad Mitræ. (Vide annot. ad 24.)

² Si et hic præferretur lectio *âdad' âiti*, vertendum esset : Qui universum mundum, corporeis animantibus plenum, occupat *monte suo in excelso*, vel *monte suo ab excelso*, quod ultimum, scil. *a monte*, et cum lectione (*âdid' âiti*) quadrat.

Anrô-mainyus] procurrit, [ille] qui flagitia-faciens [est, — cujus omnis occupatio unice flagitiis et peccatis exercendis continetur], celeri gressu [sc. celeriter tum] celerem jungit currum [jungit celeres equos curru] **Mifras** qui latis-pascuis [est], **Šraosaś**que innocuus, fortis, **Nairyôśaṇhas**que, qui in-certamine, acie [ve]-genita occidione [**Anrômainyus**] ferit [pro : feriunt, verbum, per zeugma, ad proximum substantivum referendo], proprio-robore-genita-ve [vel singulari certamine percussum¹].

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. **Mifram** cet.

53. **Mifram** lata pascua possidentem adorabimus 53
veridicum, consociatorem cet., qui continenter²,
extensis-manibus, queritur **Ahuræ-maśdæ**, sic di-
cens : 54. Ego universorum animantium protector 54
[auctor] sum bene-amplus [amplissimus]; ego uni-
versorum animantium defensor sum amplissimus :
at me non homines nuncupatum-nomen-meum-
prædicante precatione venerantur, sicuti alios **yaśa-**
tas nuncupatum-nomen-suum-prædicante preca-
tione venerantur. 55. Si enim me homines nun- 55

¹ Residet videlicet **Mifras** in **Hara bërēšaiti**, nec nisi ad coercendum **Anrômainyus** e sublimi palatio suo in terram descendit, semperque humani generis inimicum non oscitanter aggreditur.

² Suadente **Justio**, hic et 73 *bādā* vertendum esset Latinis adverbis : profecto, enimvero (fürwahr), ut et **Windischmannus** vertit; at evidenter in 83-85 aliam hæc particula significationem tuetur, quæ sensui et horum duorum locorum respondet (in 73 **Spiegelius** vertit illam voce *immer*, in 83-85 voce *immerfort*); queri enim *continenter*, *absque intermissione*, idem est ac *multum* queri.

cupatum-nomen-meum-prædicante precatone venerarentur [impf. caus.], sicuti alios yaşatas nuncupatum-nomen-suum-prædicante precatone venerantur, ad-homines (*nar*) probos [dat.], confecto [mihi] ævo [sc. conditiones ævi humani subeundo, i. e. assumendo formam, quæ a hominibus, quamquam infiniti ævi ipse sim particeps, percipi posset; *ġwars-tahé şruđya* sunt genitivi¹]-venirem [advenirem, frequentarem homines], proprio-meo [isto] corpore magnifico, immortalis, accommodato [ad commercium cum probis hominibus ineundum et continuandum] visitarem (eos).

- 56 56. Nuncupatum-nomen [tuum]-prædicante te precatone, tempori-congrua voce, veneratur affe-
 57-59 rens-tibi-sacrificia homo-probus. 57.-59. Nuncupato-nomine-tuo-instructa te precatone, tempori-congrua-voce, o potentissime Mişra, adorabo sacrificiis; nuncupato-nomine-tuo-instructa te precatone, tempori-congrua voce, salutiferrime Mişra, adorabo sacri-

¹ Secundum Justium *şruđya* est accusativus, duoque hæc vocabula, præeunte Spiegelio, significant : zur festgesetzten Zeit. Totam hanc apodosin Spiegelius interpretatur : so würde ich zu den reinen Männern zu der festgesetzten Zeit kommen, ich würde kommen zur festgesetzten Zeit meines eigenen Lebens, des glänzenden, unsterblichen; — Justius : zu der meinem Leben bestimmten (Zeit) würde ich kommen (d. h. zu der Zeit, welche mir die Weltordnung bestimmt hat.) Mihi, quum ratio ad y. ix, 1 annotata, tum, quod de periodico deorum, sive geniorum, descensu (*avatāra*) in religione Airyana nil, quantum scio, dicatur, et hic vocabulum *gaya* pro corpore accipere jubet. Assumendo hæc, notitiam corporis pro vita, Sēdice ut et Sanscrite (*tanu*) usurpari minimè nego. (Conf. y. xxx, 2, et in hoc yashto 65, ubi vox *gaya* vita florens corpus et 71, ubi simpliciter *animatum, vivens, corpus* significat.)

ficiis; nuncupato-nomine-tuo-instructa te precatione, tempori congrua voce, a-falso-abhorrens Mifra, adorabo sacrificiis. Exaudias nostri, o Mifra, precationem; placare nostri, o Mifra, precatione; nostræ precationi adesto præsens; ad nostra sacrificia accede, ad hæc oblata tibi veni, hæc *Ćinmânem* defer (cet. 33-34).

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

60. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, 60
veridicum, consociatorem cet., cujus præclara fama [est], venusta facies, eximia laus, — potestatem-largitionum-habentem [penes quem bona hominibus largiendi est potestas], potestate-pascuorum-fruentem, [Mifram], qui non deprimens heic operosum agricolam [qui operosum agricolam non deprimit, sc. protegit, adjuvat], — potenter-defendentem, invictum (*vaśóyaonēm, ainitēm*, recensente Windischmanno), bene-sapientem [cujus sapientia est recta, nullibi fallax, sc. nil falsi vel cernens, vel admittens], qui decem mille-[oculis]-speculans [speculatur¹], heros, omniscius, non-fallendus.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

61. Mifram lata pascua possidentem adorabimus 61
veridicum, consociatorem cet., erectum-pedibus

¹ Conf. 7, 82, 91 et *baévarē dóitrananm*, 82. *Baévaréśpaśana*, apud Justium: Zehntausendspäher. Ceterum, ipsi exploratores etiam pro oculis Mifræ accipi possunt, indeque commutationis origo, ad quod respiciens alias (ut ex. gr. 46) verti: *centum mille speculatoribus accinctus*.

[qui erectus incedit, — sc. strenuūm, navum], armatum custodem, fortem, [hominum] consociatorem, auctorem-scaturiginum [quo auctore agri non arescunt, qui aquæ necessariam copiam agricolis suppeditat], a-quo-appellatio-exauditur [qui advocatus audit, assistit ad opem ferendam], profluere-facientem-aquas, crescere-facientem-arbores, sulcos-[agricolæ]-dirigentem¹, acutum, omnigenis-facultatibus-præditum, non-decipiendum [qui falli vel decipi nequit], multifarias - potestates - habentem, 62 sapientia-cumulatum [sc. a deo creatore], 62. qui non cuilibet Mifram-violantium hominum vim impertit, non robur [qui neque vim, neque robur, sc. nullam vim impertit fraudatoribus], qui non cuilibet Mifram-violantium hominum majestatem [splendorem] impertit, neque præmium [i. e. irritos eorum labores facit]. 63. Ab- illorum brachiis vigorem tu iratus, potens, -tollis [aufers, brachiis illorum vigorem adimis], ab- pedibus alacritatem, ab- oculis visum, ab- auribus auditum. Non illum hastæ peracutæ, non sagittæ prævolantis, attingit jactus, cui, fidei-incremento in animo [animo existente in incremento fidei, dum animus sc. probi hominis fide increscat²], Mifras venit præsidio, qui de-

¹ *Karsô-râšëm* der die Furche richtet, interpretante Windischmanno, quod neque sensui y. 61, 13 repugnat, qui posterior locus nescio cur sic verti non possit: des mihi crescentem (*bona valetudine præditam*) divinam (*pulchram*) prolem, sulcos dirigentem (*ab agris collendis non repugnantem*) hominumque conciliatricem. Spiegelius *karsô-râšëm* vertit: der einen Kreis (Versammlung) veranstaltet.

² Conf. annot. ad 9 et 24.

cem mille speculatoribus accinctus [est], fortis, omniscius, non-fraudandus.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

64. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, 64
veridicum, conciliatorem cet., in-quo intelligentia religionis pulchræ, latissime-se-propagantis, magna, efficax, posita est; cujus (loc.) ad¹- acies oculorum -conversa est in-omnes [instr.] karšvanum [cujus acies oculorum æque omnibus regionibus mundi advertitur, eas intuetur, easque perspicit] quæ [instr.] septem [sunt, — sc. conversa est in omnes septem karšvân]; 65. qui velocium velox, qui largitorum 65
largitor, qui fortium fortis, qui consociatorum consociator [est, — sc. qui inter veloces velocissimus, inter largitores munificentissimus, inter fortes fortissimus, inter concordiaë studiosos studiosissimus est]; qui incrementi-dator [est], qui rerum-abundantiaë-dator, qui armentorum-dator, qui imperii-auctoritatisque-dator, qui filiorum-dator, qui corporis-salubris [salubritatis corporis]-dator², qui sanctificationis-dator, qui integritatis dator [sensus: veneremur Mifram, qui piis in se hominibus largitur sapientiam in rebus gerendis, abundantiam rei familiaris, multos fidosque socios, auctoritatem in propinquos, claram progeniem, longævitatem, denique prosperitatem in universum integritatemque], 66. quem comitatur Sanc- 66

¹ Adverbium *paiti* auget hic vim participii *vid'âtém*, ad quod refertur.

² Conf. annot. ad 55.

titas Bona, Pàrëndique celeri-curru-insidens, præpotensque Virilis-Conversio [vividaque, quæ viros decet, potestas convertendi hostes in fugam], præpotensque Regia Majestas, præpotensque Cælum proprias-leges-habens [non mutuo videlicet alicunde sumptas, neque commune aliquod cum pravis moribus habentes, ideoque inviolabiles, æternas], præpotensque [sanctissimæ] Sapientiæ-simulacrum, præpotentesque proborum-hominum Deæ-Geniales, quique ipse multorum congregator proborum hominum Maşdam-colentium [est. Mişram comitantur potestates cælestes turbæque hominum, qui probi Maşdam colunt].

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mişram cet.

- 67 67. Mişram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, consociatorem cet., qui curru super a-cælitibus - fabricato, sublimes - rota - instructo ¹, vehitur a karşvarë quod Arëşahi [cui Arëşahi est nomen] usque ad karşvarë quod 'Qanirafa [appellatur] splendens, magnifica rota ² vectus-consociatusque (*hacimnó*) cum-Majestate a-Maşda-condita Victoriaque ab Ahura-posita [comites habens Majestatem et

¹ Vide 136.

² Spiegelius : verbunden mit passenden Rädern, cui versioni clarissimus vir addit annotationem : Oder noch wörtlicher : mit einẽm passenden Rade. Da von den Rädern des Wagens schon vorher die Rede war, so wære es nicht ganz unmöglich, dass das hier genannte Rad ebenso ein Symbol der Herrschaft sein sollte, wie bei den indischen Cakravartins oder Weltbeherrschern. *Ratwya*, explicante Justio, quod ad hunc locum, est : herrschaftlich, — *ratwya cakhru*, mit dem Rad der Herrschaft.

Victoriam], 68. *cujus currum simul occupat [simul 68 cum Mifra] Sanctitas Bona quæ excelsa [est, — excelsa Sanctitas Bona],* *cujus [sc. Mifræ] Religio Mašdam-colens pro-sua-voluntate [suam, quæ est Mašdæ, non alius voluntatem sequendo, compos sui, libera ¹] vias instruit [i. e. qui incedit via ab religione Mašdaica parata, strictissime videlicet religionis Mašdaicæ præcepta facessit totusque est in iis], quem cursores [equi] cælestes, albi, coruscantes, conspicui, sacri, periti, celeritate cogitationi-obsequentes [i. e. celeritate cogitationem æquantes, pervenientes quippe ad propositum uno eodemque temporis puncto, quo propositum mente conceptum esset] vehunt ², quod [quum] penes eum Sapientiæ-Simulacrum, fausta-ascensione continuo ascendit [quum præ oculis Mifræ divinæ Sapientiæ Simulacrum, quasi aliquod cæleste lumen, continuo exoritur iisque obversatur, perfectissimi quasi exempli partes gerens, ad quod omnes ejus motus conformantur et diriguntur], 69. quo a [a quo, quem M.] ⁶⁹ tremunt [timent] omnes incorporei daêvi, qui que sunt [daêvi] Varëni, malefici.*

Utinam-non ergo ³ domini irati sub ictum venerimus [ne venerimus sub ictum irati Mifræ], *cujus mille ictus contra hostem feruntur, qui decem mille-speculatores-habens, heros, omniscius, non-fallendus!*

¹ Conf. y. xxx, 11 (*q'iti*).

² Conf. Homericum de navibus: τῶν νέες ὠκεῖαι, ὥσει πλερὸν ἢ νόημα (Od. vii, 36).

³ *Môi tá*, ad correctionem Windischmanni, cum Justo *môid* lego.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mišram cet.

- 70 70. Mišram lata pascua possidentem adorabimus veridicum, consociatorem cet., cujus anteriore-e-regione [ante quem] fertur Victoria [Victoriæ genius] ab Ahura-creata, suis corpore [corpus suile habens] verris¹ recta-procedentis [recta adorientis hostem], acutis-dentibus, maris, acutis-ungulis, semel occidentis [i. e. occidentis uno ictu] verris, pinguis, iracundi, stillanti-ore, robusti, ferreis-pedibus, ferreis-manibus, ferreis-aculeis, ferrea-cauda, ferreis-
- 71 genis, 71. qui præceps-ruens, a-hoste pendens [hosti inhærens] cum animo-feroci, una cum Virili-Conversione-in-fugam, in-pugna profligat hostes. Neque putat [ille] feriens [non ille hic tum putat ferire, non putat ferire nisi —], neque quamlibet interneccionem relinquit [cessat ab interneccione], donec ille exciderit medullam, [quod est] columnen vigentis-corporis² [in qua fundamenta vigentis corporis sunt posita], medullamque, [qui est] fons-et-caput vitalium.
- 72 72. Simul [illico, statim] omnia concidit ille [Vëřëfra'gnas, Victoriæ genius], qui simul ossaque, capillosque, cerebraque, sanguinesque terræ miscet [hañmraë'twi, cum terra confundit] Mišram-violantium hominum.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mišram cet.

- 73 73. Mišram lata pascua possidentem adorabimus,

¹ Conf. Homericum βούς ταύρος et simm.

² Conf. annot. ad 55 et y. ix, 1.

veridicum, consociatorem cet., qui continenter, extensis-manibus, promens lamentabatur (impf. a r. rí) vocem, sic dicens : 74. Ahura-mašda, spiritus sanctissime, creator mundorum corporea-animantia-alentium, integerrime ! Si enim me homines nuncupatum-nomen-meum-prædicante precatione venerentur, sicuti alios yašatas nuncupatum-nomen-suam-prædicante precatione venerantur, ad-homines probos, confecto mihi ævo [conditiones ævi humani subeundo] -venirem [advenirem, frequentarem homines], proprio-meo isto corpore magnifico, immortalis, accommodato [ad commercium cum probis hominibus ineundum et continuandum] visitarem (eos)¹.

75. Præstemus-nos [pot.] tibi civitatem [quam colendam obtinuimus] foventes² [protegentes]; ne simus tibi [coram te] civitati [nostræ] nocentes, ne [sc. simus, neque—] domibus-illius-nocentes, neque vicis-nocentes, neque pagis-nocentes, neque regionibus-nocentes, ne-tum [si nos patriæ noxios præstiterimus, sit], quod nos terribile brachium tuum percutiat (conj.) coram inimicis nostris [ante oculos hostium]. 76. Tu, o Mišra, istorum inimicorum [nostrorum], tu istorum odio-nos-prosequentium [hominum] odia comminuis : exstirpa-radicitus (*šcid*) probos-occidentes [hos, qui malo affligunt,

¹ Conf. annot. ad 55.

² Precatio, quæ evidenter ex regum ore proferri solebat; ideoque, quamvis ipsa per se præclara, ad partes seriore huic yashto insertas ævo pertinet. (Vide quæ annotavi ad 127.)

qui trucidant probos homines]! Tu præstantibus-equis es [possides præstantes equos], præstanti-curru, ad-invocationem-salutem-ferens (*šavanóšú*) es heros [ferens salutem iis, qui te invocant. Sensus in universum : tibi sunt omnia, quæ ad ferendam afflictis opem
 77 habere necesse est] : 77. ad-que te -invoco (conj. a r. *šlá*) auxilio [advoco, precor, ut adsis nobis auxilio, ut auxilium præstes] cum præcipua [omnibus numeris absoluta, perfecta, *τελελα*]-dedicationeque sacrificiorum rite-perfecta-dedicationeque, cum-præcipua-oblationeque donariorum rite-perfecta-oblationeque¹, utpote [qui] te, o dominorum-princeps, perpetue regionum possessor, [precor] bonam-habitationem læta-prosperitate-florentem [nempe, precor, ut consolides nobis felicem vitam, ut præstes domos nostros feliciter et prospere nobis habitandos, utpote qui ipse dominia immensa possideas *longusque* sis ditionibus tuis possidendis, i. e. qui longe, ex quo creatus es, illibatis facultatibus tuis gaudeas, quas in perpetuum, pro eximio in te favore Ahuræ, ne-
 78 que imminui, neque eripi a te fas est]. 78. Tu has regiones protegis, quæ rite-oblatis-donariis operam-dant Miŕæ latis-pascuis; tu has solo æquas [evertis, deles], quæ flagitiis-obrutæ (*rankšyand* sunt) regio-

¹ An rufe ich Dich zur Hülfe mit vielen Opfern von Spenden und mit gutem Opfer, mit vieler Darbringung von Spenden und mit guter Darbringung, Windischm.; Ich rufe dich an zur Hülfe mit vielem Opfer, mit gutem Opfer von Gaben, mit vieler Darbringung, mit guter Darbringung von Gaben, Spieg. Justio interpretante, *asfráyasti* significat *viel Opfer*, *asfraběřēti* viel Darbringungen, *hafráyasti* das gute Preisen, *hafraběřēti* gute Darbringung.

nes. Ad-te -voco [advoco] auxilio : ad-que nos veniat [adveniatque nos] ad salutem-ferendam terribilis, rapidus, adorandus, venerandus Mifras, magnificus regionum-dominus.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo, Mifram cet.

79. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, 79
veridicum, consociatorem cet., qui Rašnu (nom.
pro gen. cum significatione dat.) domicilium para-
vit (perf. m. a r. *dâ*), cui Rašnus perpetuæ amici-
tiæ (dat.) præbuit (perf. a r. *bar*) asylum (*mana-
vand*). 80. Tu domicilii protector [protector domus, 80
familiæ], servator es immunium-nocendi hominum,
[hominum, qui neminem lædunt, nemini nocent],
tu operosi ad-es defensor inter-innocuos¹ [tu impri-
mis inter innocuos operosorum hominum adjutor es
et defensor; ad *paiti* subintelligitur hic verbum ac-
curris, ades]. Te ad- quippe amicum -posuit [creavit]
optimum [ad-posuit = posuit ad te, in tui commo-
dum : tibi quippe Ahura-mašdas procreavit, dedit,
optimum amicum, videl. Rašnum], Victoriamque
[victoriæ genium] ab-Ahura-conditum, coram qua
[proprie : coram quo, i. e. victoriæ genio] jacent (*šî*)
Mifrae-fraudatores præ flagitiis (*višisi*) occisi, prio-
res² [illi] homines (Victoriæ genius, memorando

¹ *Adruğanm* hic est genitivus partitivus (*varēšanahē adruğanm*, operosi inter innocuos = uniuscujusque operosi innocuorum).

² *Paurva*. Vocabulum hoc propioris, sine dubio, Šaratuſtricæ religionis initiis ætatis homines designat, qui, ab antiquioris religionis cultu non desistentes, illam novam aspernantur ejusque asseclas impugnabant.

ictu suo, sustulit jam generationes hominum, qui quondam rite instituendo *Mitræ* cultui officiebant).

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo *Mifram* cet.

- 81 81. *Mifram* lata pascua possidentem adorabimus veridicum, consociatorem cet., qui *Rašnu* domicilium condidit, cui *Rašnus* perpetuæ amicitiae præbuit
 82 asylum¹, 82. cui mille facultates dedit *Ahura-mašdas*, decem mille oculos spectando [ad spectandum]. At hisce oculis, hisque viribus [istorum oculorum facultatumque ope] ille [sc. *Mifras*] observat [speculatur] [unumquemque] *Mifram-lædentium* hominum [unumquemque] *Mifram-violantium*; at istis oculis, istisque viribus non fallendus est [non potest falli] *Mifras* qui decem mille-speculatores-habens, fortis, omniscius, non-fallendus.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo, *Mifram* cet.

- 83 83. *Mifram* lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, consociatorem cet., quem regionis dux continenter², extensis manibus, invocat auxilio;
 84 84. quem vici-dux continenter, extensis manibus, advocat auxilio; quem domus-dux [pater-familias] continenter, extensis-manibus, invocat auxilio; quem ambo-parentes, conjuncti [conjunctim], continen-

¹ Conf. 79.

² Conf. 53 et 73. Hic et in subsequentibus *bādā* prædicato suo iterativi aliquo modo verbi impertit significationem: *continenter invocat soluti* idem puto esse ac *semper invocat, invocare solet, nempe si jus invocandi ex intima animi conscientia se esse innocuum et probe Mašdayanicum obtinet.*

ter, extensis manibus¹, advocant auxilio; quem pauper quilibet [hic vel alius pauper], integræ [veræ]-religioni - addictus, repudiatus (*yam*)² suis judiciis [non auditus a iudicibus], continenter, extensis manibus advocat auxilio, 85. cuius [sc. pauperi] vox 85 lamentantis sursum [*ἀνα*]- ad cælestia lumina-ascendit (*as'*)³ ad- circum hanc terram -it [in cælum ascendit lamentatio pauperi eodemque tempore ad terram conversa circumit, ambit universam terram], dis-septem *karšvân* -it [discurrit per septem *karšvân*, adit unumquodque *karšvarium*, i. e. penetrat in intimos fines universi], quum-quidem adoratione [precando] claram-vocem fert [pauper iste *Mifræ*], quum-quidem [nisi] aure-admota [audiendam, — sive clara, sive submissa, ideoque aliis non percepta, voce openi *Mifræ* implorat]. 86. Quæ in-devia (*instr.*) acta [quam 86 agunt, protrudunt in devia] continenter, extensis manibus⁴, vocat auxilio [implorat auxilium] stabuli reminiscens : Quando nos heros stabulum-vernaculum apisci faciet a tergo [in raptores nostros] ruens *Mifras* qui latis-pascuis [est, qui possidet l. p.], quando nos redire faciet [præs. conj. a. r. *urvis'*]

¹ Notetur nom. sing. pro duali.

² Seiner Gaben beraubte, Spieg. abgewiesen (unverhört) von seinen Gerichten (Richtern), Just. Itidem et Windischm. : abgewiesen in seinen Gerichten.

³ Conf. Homericum de spretis precibus : *ὅς δε κ' ἀνήνηται, καί τε σπερεῶς ἀποείπη, λίσσονται δ' ἄρα ταίγε Δία Κρονίωνα κιοῦσαι τῷ Ἄτηι δ' α' ἐπεσθαι, ἵνα βλαφθεῖς ἀποτίση. Il. ix, 496.*

⁴ Conf. quæ supra (38) de lacrimis ex oculis bovis emicantibus narratum est. *Uštānašastō* est masc. pro fem.

incolumitatis in semitam [in semitas, quas incedunt incolumes, innocentes, Mašdaicæ scilicet religioni addicti homines, — quando reducet me] nunc malefici-dæmonis in-latibulum (*væšman*) actam¹?

87 87. At cui placatus fit Mišras qui latis pascuis [est, — qui invocantium Mišram, duces-ve regionum, domuumve cet., pastores-ve, quorum mæsta pecora a montanis prædatoribus diripiuntur, qui horum omnium, vitæ suæ ratione, se dignos Mišræ auxilio præstiterunt, illorum unicuique —] advenit salutem; at cui offensus fit Mišras qui latis pascuis [est], huic [cuique] disturbat domumque, vicumque, pagumque, regionem suæ, in-regione-auctoritatemque.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo, Mišram cet.

88 88. Mišram lata pascua possidentem adorabi-

¹ Mentio de montanis Turanicæ probabiliter stirpis, hominibus, qui prædas e mašdayasnicis Airyis agebant. Ceterum, descriptio hæc Airyorum raptæ vaccæ multum analogiæ cum inimicorum mašdayasnici cultus, quos Mišras devincit, supra descripta (38) vacca offert, adeo ut putes ibi et hic de una eademque, nempe vel de Airyorum vel Anairyorum, vacca actum fuisse, distinctionemque, quam nunc difficile est negare, a posterioris ævi diaskeuastis fluxisse. Apponam interpretationes Windischmanni et Spiegelii :

Die in Irre geführte fürwahr ruft (ihn) mit erhobenen Händen zu Hülfe, nach dem Stalle sich sehndend : Wann wird uns der Mann zum Stalle gelangen machen, hinterherfahrend, Mithra der weitflurige? Wann wird er uns hinbringen auf den Weg des Reinen die in das Haus des Drucks geführte? Windischm.

Die in die Irre geführte (Kuh) ruft ihn immerfort mit erhobenen Händen zum Schutze an, an den Stall gedenkend : Wann wird uns zum Stalle bringen hinterher eilend der männliche Mithra mit weiten Triften? wann wird er uns hinbringen zum Weg des Reinen, die in die Wohnung des Drucks geführten? Spiegel.

mus, veridicum, consociatorem cet., cui sacrificabat Haomas [res humanas] promovens-et-augens, salutaris, venustus, dominans, aureis-oculis-præditus altissimo super edito-loco (*barēsahi*, a *barēṣaṅh*, loco editiore; *barēsistē barēsahi*, editissimo editorum locorum), monte¹ super excelso [altissimo], qui vocatus est (perf. m. ar. *vac*) Hukairyā nomine, nulla-labe-contacto [Mifræ ipse] nulla labe-contactus [Haomas], puram ante verbenam, purum ante libamen, integras ante laudes², 89. quem (sc. M.) sacerdotem 89 constituit (impf. m. caus. a r. *štā*) Ahura-maṣdas integer prompte-sacrificia-exsequentem, altisonos cantusrecinentem. Sacrificavit sacerdos [Mifras] prompte sacrificia - exsequens, altisonos - cantus - præcinens, elata [magna] voce [sacrificavit magna voce, i. e. perfecit sacrificia, sacrificales preces magna voce præcinendo], sacerdos Ahuræ-maṣdæ, sacerdos Immortalium Sanctorum : ista vox sursum- ad lumina caelestia -ascendit (impf. a r. *aś* cum præp. *uś*), ad-circum hanc terram -iit [ambiit et permanavit terram] diffudit se (impf. conj. a r. *gas* c. præp. *vi*) omnia per karšvaria quæ septem [per omnia septem karšvaria]³, 90. [ille], qui primus in-sacro-mortario hao- 90 mas sustulit (impf. m. a r. *dā* c. præp. *uś*) astris-coruscante, caelestium-ingenio-fabricato, monte super

¹ Substantivum *haraiti* hic pro appellativo cum significatione *montis* accipio, quum proprium nomen illius mox voce *hukairyā* designatur. Idem vocabulum et 51 non est cur pro appellativo non accipiat.

² Laudes, probabiliter, dei sequebantur sacrificium.

³ Conf. 88.

excelso¹. *Laudibus* prosecutus est (benedixit, impf. a denom. *bērēgay*) [eum] Ahura-mašdas, laudavere Immortales Sancti [laudes dedere Mišræ], cui corpori pulchra-statura-eminenti [laudes dedere Mišræ, isti venusto corpori, cujus statura pulchre eminebat, scilicet—laudaverunt Mišram, qui eminebat pulchra statura sui corporis; in *yēnháo*, genit. fem. ad genitivos *kēhrpô hurauda'yáo* relato notetur attractio], — cui sol rapidis-equis [rapidos equos agens] e longinquo adorationem instituit (expergefavit, a. r. *bud*)².

91 91. Adoratio Mišræ latis-pascuis, mille auribus, decem mille oculis [qui fruitur latis pascuis, qui habet mille aures, decem mille-oculos]! Adorandus es, venerandus [es]; [semper] adorandus sis (pot.), venerandus in-domibus hominum; prosperitas adsit (pot.) isti homini qui te continenter adorat [qui te adorare solet, cui religioni est rato tempore adorationem tui non intermittere³] sacrum lignum-manutenens, verbenam-manu-tenens, viscera-bovis-manu-tenens, mortarium-manu-tenens, lotis manibus, lotis mortariis (instr. dual.), revinctam ad verbenam, sublatum ad haomam, recitatum ad Ahuna-vairim⁴.

92 92. Hac religione absoluta propitii extiterunt (impf. m. a. r. *var c. præp. fra*) Ahura - mašdas⁵,

¹ Vide ad 88.

² Von ferne her Preis verkündet. Spieg.

³ Vide de *bádā* ad 53.

⁴ Brevis precatio, cujus Latina versio et explicatio v. IX, 2 exhibentur.

⁵ Nach diesem Gesetze sind huldreich Ahuramazda der reine, Ascha-vahista, cet. Spieg.

pro- Bona Mens, pro- Integritas Optima, pro- Sancta Ârmaitis, pro- Universitas Immortalitasque¹ rerum [omnes hi propitii Miŕræ religionique a se prolatae extiterunt, comprobando eam ipsosque se huic religioni quasi adsciscendo eamque, ut Maŕdaicam, profitendo²]; pro- illi [sc. Miŕræ] Immortales Sancti e- desiderio -petios [propitios, addictos]-præstiterunt se religionis [e desiderio Maŕdaicæ religionis ab illo

¹ *Haurvata amëřtätu* sunt ambo in numero duali.

² Locus hic affatim probare videtur canonicos, si fas est ita dicere, Miŕræ colendi ritus, jam aliorum yaŕatarum colendorum ritibus apud Airyas gentes usu consecratis, stabilitos fuisse, ad quod et superiores hujus yashti loci, ubi Miŕras de non colendo illo *aoktônâmaņa yasna* queritur (54, 74) verisimillime respiciunt. Forsan et ipse hic yashtus ad instaurandum inaugurandumque Miŕræ, inter maŕdaicos Airyos, cultum descriptus fuit. Dixerim cultum hujus dei, qui cum aliis vedaicis numinibus longe ante Ŗarafustram inter Airyos vigeat, non omnino a propheta, qui notione *unius* Dei Creatoris et universi Domini utique populares suos imbuere statuit, primis novæ religionis initiis dejici potuisse, attamen pristino splendore suo fuisse privatum; quumque, labente tempore, Miŕræ adoratio, inter novæ religionis homines nihilominus semper vividiore zelo vigere perseverabat, Ahuricæ religionis antistites nil melius quam Miŕræ cultum Ahurico adjungere, ad scissiones evitandas, habebant, populumque ita satisfaciendo, hanc saltem remunerationem sibi ceperunt, quod novo huic Miŕræ quamvis magnificentissimas partes tribuentes, paremque adeo Ahuræ confitendo (1), ex antiquis illius dotibus nil pæne nisi nomen intactum reliquerunt. Quod ad Somæ Ignisque adorationem, hanc inde ferme ab Ŗarafustricæ religionis initio novo cultui penitus accommodatam fuisse apparet. Quæ de recentiore in Airyos cultus Miŕræ ingressu disseruit Windischmannus, dum Miŕram apud Aryos antiquissimum numen fuisse constat, tum quod non e monotheismi commodo esset alios potentes deos adsciscere, quamvis maximi sunt ingenii et doctrinæ, mihi difficiliora persuasum videntur. Meam explicationem Miŕræ ad immortalitatem itineris vide in annotatione ad 124.

pro-latae]¹. Pro- illi Maşdas amplissimus dominatio-
nem -obtulit (promovit, admovit, largitus est; impf.
a r. *bar*) mundorum [in mundis, commodo et sa-
luti istorum] qui te aspiciunt [pot.]², o Mişra, inter
animantia ab-Ahura-creata dominum principem-
que [ut dominum et principem, qui agnoscunt te
dominum et principem] mundorum, sanctificato-
remque istorum (*aém*) animantium [quæ in mundis
93 ab Ahura creatis degunt] optimum. 93. At ambo-
bus-in-mundis, ambobus nos [in] mundis protegas
(*pá*), o Mişra latis-pascuis, *nempe* istoque-in-mundo
qui corporei [sc. qui corporei est animantis, in quo
vivunt animantia corporibus prædita], quique mun-
dus est ad-mentem-pertinens [in quo vivunt ani-
mantia incorporea, animæ], a malefica morte [prote-
gas, defendas nos contra malam mortem], a malefico
Aêşma, a maleficis catervis quæ sursum- horrificum
vexillum -tenent (superattollunt, — impf. conj. a r.
garëw) Aêşmæ coram incursionibus (*draoman*), quas
Aêşmas maleficus agitaverit (impf. conj. caus. a r.
94 *dra*) cum Vidātu a-daêvis-procreato. 94. Tum [deinde]
nobis tu, Mişra latis-pascuis, vigorem des jumentis
[des, ut jumenta nostra vigeant], robur-ac-valetudi-

¹ Es wählen ihn die Amesha-çpenta aus Verlangen des Gesetzes, Spieg.

² Ihm bringe der wohlthätige Mazda die Meisterschaft der Lebendigen, welche dich sehen sollen unter den Geschöpfen als Herrn und Meister der Lebendigen, als besten Reiniger dieser Geschöpfe, Windischm. — Es bringt ihm Ahura-mazda, der wohl wirkende, die Herrschaft über die Welten, als den besten Reiniger unter diesen Geschöpfen, Spieg.

nem corporibus [nostris], amplam - oppressionem odio-in-nos-incensorum, cladem malevolentium, ultimum-exitium adversariorum, inimicorum, odio-in-nos-furentium ¹.

Hlius pro potestate gloriaque, eum adorabo, Mi-
fram cet.

95. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, 95
veridicum, consociatorem cet., qui terræ latitudi-
nem-comprehendens [exæquans, — terræ in latitudi-
nem], emetitur-spatium (a r. i) post solis appropin-
quationem-institutam [ante diluculum]², demulcet-
que ambos terminos hujus terræ quod viis-instructæ
[quæ multis viis est instructa], globosæ, longis-ter-
minis [cujus termini longissime distant]³; omne id
occupat⁴ Mifras quod inter terram cælumque [est,
—sc. omne intervallum cæli et terræ], 96. clavam 96
manu tenens centum-nodis-præditam [nodosam
affatim], centum-aciebus-instructam [cui centum
sunt acies gladiatorum acies æquantes], recta-ferien-
tem [ponderosam], viros-conquassantem, fulvo
(šairi) metallo [ære] circumclusam, solido, auri-
fulgore-splendente, firmissimum telorum, victorio-
sissimum telorum, 97. quo ab [a quo, sc. telo Mi- 97
fræ, quod —] contremiscit (*tarés*) Anrô-mainyus
affluens-morte, quo ab contremiscit Aêšmas mala-

¹ Conf. 11.

² *Pascad hû frâsmôdâitim* idem est quod supra (13) *paurvanaémâd*
amêšahê hû. (Vide explicationem apud Justium.)

³ Conf. vend. XIX, 14.

⁴ Vide quæ ad 13 annotavi.

consilia-fovens, destruens-corpora, quo ab contremiscit Búšyaŋšta longas-manus-habens¹, quo ab contremiscunt omnes mente-percipiendi daēvi [dæ-
 98 mones] quique Varēnii [sunt] malefici. 98. Ne Mi-
 fræ latis-pascuis-fruentis irati ictui obvii iverimus, ne nos iratus feriat [pot.] Mifras qui latis-pascuis [est], qui validissimus yašatarum, qui promptissimus yašatarum, qui strenuissimus yašatarum, qui celerimus yašatarum, qui longe victoriosissimus yašatarum incedit (præs. conj. m. a r. *stā* c. præp. *fra*) super hanc terram, Mifras, qui latis-pascuis [est].

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo, Mi-
 fram cet.

99 99. Mifram lata pascua possidentem adorabimus veridicum, conciliatorem cet., quo ab [a quo] tremunt [quem timent] omnes mente-percipiendi daēvi, quique Varēnii [sunt] malefici. Protinus-vehitur regionum dux Mifras qui lata-pascua-habens [qui habet l. p.] dextrum ad cornu hujus terræ quod viis-instructæ [quæ viis est instructa], globosæ, longis-terminis [cujus termini longissime distant²]. 100. Dextram illius ad partem [ad dextram illius] vehitur qui bonus est Šraošas innocuus, sinistra (*vairyastā*-illius ex parte [ad sinistram] vehitur Rašnus;

¹ Conf. v. XIX, 4. Lepidum sane *ἐπιθερον* pigritiæ genii. *Búšyaŋšta* menti, ut annotavi, suggerit sanscr. *bútam*, attamen reperitur in Indicis fabulis allegoricæ nescio qua indolis muliercula, omnia in crastinum diem referens, eaque malum exitum nacta, cujus denominatio itidem a f. *bú* et cum flexione fut. est accepta.

² Conf. 95.

³ Conf. significationem Græci vocabuli

omnes illius ad partem [partes, — omnibus ex partibus, undique circa illum] vehuntur [ferunt sese] quæ Salubres Aquæ, quæque Salubres Plantæ, quæque integrorum [hominum] Deæ-Geniales [sunt; sc. omnia quæ in terris sub specie salubrium aquarum, salubriumque plantarum videmus, Dearumque Genialium hæc, quæ integrorum hominum sunt] ¹.

101. Inter eos ille præpotens simul tenet sagittas 101 rectas-pennas-habentes ² [quæ recta ad collineatum propositum tendunt, *οὐχ ἀμαρτάνουσι*, — tenet arcum paratum ad emittendas sagittas]. At quando huc pervenit ruens, ubi regiones [sunt] anti-Mifræ [contrariæ Mifræ, non profitentes illum, illi adversantes]. *tum* ille primus [primum] clavam mittit (*ḡan*) equumque in virumque [inque equum et virum, — proprie : ferit, percutit clava —] : simul tremefactos [dual.] percellit (*tarēš*) ambos, equos (dual.) virosque (dual).

Illius pro potestate gloriaque, cum adorabo, Mifram cet.

¹ Conf. 66. Notio interior salubritatis, quæ hic cum vocibus *aquæ* et *plantæ* quamvis non expressa separatim, est tamen strictissime conjuncta syntactice, ex sequenti *āsaonam, purorum, castorum, integrorum*, scilicet *hominum*, facile deducitur, quum enim et *fravašayáo* talium hominum sunt *puræ, castæ, integræ, cet.* similis notio non potest non inesse et in præcedentibus unius verbi subjectis, æqualiter Mifræ partes denotantibus. Res per se est clara, quod sub aquis et plantis, Mifram sequentibus, intelliguntur *genii aquarum et plantarum*, ut ex gr. *Haomas* est *herba* idemque *genius herbæ*, itidemque et *fravaši*, *genius hominis*, sc. *animæ humanæ*, persæpe in religione Masdaica pro ipsa anima hominis usurpatur.

² Conf. ad 39.

- 102 102. Mīfram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem cet., albos-equos-agentem, acuta-hasta-munitum, longa-hasta-munitum, celeribus-sagittis-instructum, prospicientem¹
- 103 [perspicacem], virtutibus addictum, heroem, 103. quem defensorem tutoremque procreavit Ahura-maṣdas totius progressus [prosperitatis, *fravi*] universi [quī defensor tutorque est omnis prosperitatis universi]², qui non-somno-connivens vigilantia [sua] protegit (*pá*) [omnia] a Maṣda procreata (*Maṣdáo dāmánn*, proprie : Maṣdæ creaturas), qui non-connivendo vigilantia sua incolumbia-præstat omnia a Maṣda procreata.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mīfram cet.

- 104 104. Mīfram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem cet., cujus longa-equidem brachia protinus [*ᾤρόσω*]-contendunt (occupant, *garēw*) Mīfræ-potestate-vigentia; quicquid in orientali Hīndo [est — sc. omne spatium, quod India, ad orientem spectans, occupat] occupat [ille], quicquid in occidentali Nig^{na}, quicquid in-desertis [fluminis] Raṇhæ, quicquid ultimum [extremum, — *vīmaid'im* acc. s. a *vīmaid'ya*, est] hujus terræ.

¹ *Parókhēvidēm*. Ad illustrandum primum vocabuli membrum, Windischmannus Sanscr. *paróksa* advocat; cum *kēvid'a* Justius confert Sanscr. *kóvida*. Vox ad radicem *sku*, vel *kavi*, non sine maximo scrupulo, quod virum doctissimum minime latet, referri potest.

² Des Fortgangs der ganzen Welt, Justius. Ceterum, *vispayáo* et cum *fravóis* bene conjungi posse videtur cum significatione *omnis*, i. e. *uniuscujusque* prosperitatis universi.

105. Tu-quidem Mifras occupaturus [occupando] 105
 circum (*αερ*)-extendas-prehendendo [ad prehendendum, — imperat. caus. a r. *ap*] brachia [tua] : impius interceptus (proprie : perditus a r. *naś*, — sentiens se perditum) a-justissimo contristatus fit [fiet, i. e. contristabitur] in-animo [despondebit animum, nullam spem amplius habebit nocendi]. Sic secum-reputat impius : non istud omne maleficium, non omnem fraudem, Mifras perspicit ab-artificiis-ab-horrens [nullis artificiis, nullis machinationibus studens, simplex, *εὐθηης*]. 106. At ego puto [persua- 106
 sus sum] in-animo : non homo mundanus [vivens in hoc mundo sensibus obnoxio, terrestris] centies viribus-suis cogitat malas-cogitationes¹, quam Mifras-equidem mente-percipiendus [cælestis] vi [cælesti] cogitat salutiferas cogitationes; non homo terrestris centies viribus loquitur (*mrú*) malefica-verba, quam Mifras-equidem cælestis [cælesti] vi loquitur salutifera verba; non homo terrestris centies viribus perficit malefacta, quam Mifras-quidem cælestis [cælesti] vi perficit pulchra-facinora [sensus : si homo centies fortior esset ad excogitanda, enuntianda perficiendaque mala, omnibus maleficiis suis non tamen ille æquaverit magnitudinem bonorum, quæ e Mifrae cogitationibus, verbis et factis in humanitatem redundant]. 107. Non hominem terrestrem centies 107
 major comitatur [etiam] divinus intellectus, quam Mifram-equidem mente-percipiendum [cælestem] co-

¹ Nicht denkt ein irdischer Mensch hundertfach (locat.) mit Kraft (d. h. mit hundert Kräften) soviel übelgedachtes, Just.

mitatur cælestis intellectus [etiam sanctior inter homines sapientiaque, quantum hominis est, diviniore et perspicacitate pollens, si vel talis homo centies perspicatior factus esset, quam est, tamen non æquaverit sapientiam et perspicacitatem quæ est Mifræ dei]. Non homo terrestris centies vi auditu-percipit ambabus-auribus-suis [si centies tantum, i. e. centies multiplicata vi auditus, perciperet, quantum percipit —], quantum Mifras-equidem audiens [audiendo]-auribus-constitutus [cujus cælestes aures, æque ac oculi, indesinenter vigilant]¹, mille-indoles-divinas-habens unumquemque cernit-et-denotat nocentem [alii]. Præpotens Mifras procedit (*štá*), terribilis, vehitur, [ille suo] dominatu; faustum impertit [ille] visum e longinquo lucidum [sc. perspicientem] oculis [in se conversis², i. e. non solum ipse est perspicax, sed et hominibus piis in se conversis suam perspicacitatem et suam sapientiam impertit].

108 108. Quis me adoret [*yašáité*, conj. m. a r. *yaš*]? qui offendet (impf. conj. a r. *drug*, — cui offendere me est in animo?)? Qui justa-adoratione, qui perversa-adoratione me quidem veneratur³ (*man*)

¹ Hörende Ohren habend, erhörend, Just.

² Kräftig geht vorwärts Mithra, gewaltig in Herrschaft fährt er dahin, schöne Sehkraft, von ferne leuchtende, giebt er den Augen, Sp.

³ Wer mit gutem Opfer, wer mit schlechtem Opfer wird mich als einen Yazata achten (als solchen anrufen)? Windischm. — Wer wird mit gutem Opfer, wer mit schlechtem, mich als einen Yazata achten? Spieg. Nil simplicius puto quam in voce *manyété*, quæ eadem 108 *mainyéte* apud Westergaardium sonat, significationem sanscr. *man* primæ et decimæ conj. hic accipere, cujus rei ratio quum alio

yaşatam? Cui majestatem (plur. acc. a r. *râi*) auctoritatemque, cui corporis firmam-valetudinem ego largiar præpotens? Cui rem-familiarem abundantem-splendore [splendidam, nitidam] ego largiar præpotens? Cui divinam progeniem animo-libenti fortunando - largiar (r. *barëğ*, — quem imprimis fortunabo eximia prole?)¹ 109. Cui ego magnarum- 109 virium auctoritatem, splendore-instructam¹, multiscatervis-innixam, nec opinante [illo] mente [sua] largiar, optimam, inimici (*šâtar*) uniuscujusque-æqualis-potestate [æqua cum illo potentia fruentis, æqualis sibi potestate] caput confringenti, præpotenti, ferienti, non-ictibus-obnoxio² [ut æquales sibi inimicos pessumdet præpotens, semperque feriat, non feriat], *ille*, qui præest [pro : præsum, — (præs. caus. a r. *štâ* c. præp. *ni*) executioni pœnarum [in nocentes]³. Statim hæc [sc. pœna] imperata ad-effectum-adducitur (fit, r. *kar*), si indignabundus imperat [hanc infligendam nocenti] : læsionempe [Mifræ, qui læsus esset hoc vel alio malo facinore auctoris culpæ], non-placati, o Mifra⁴, [pœna

exemplo similis significationis radicis *man* (139), tum derivativo illius *mainya* (137, 138) confirmatur.

¹ Glänzend gerüstete, Spiegelio et Justio interpretibus.

² *Aurvahé vanatô a-vanëmnahé*, sunt genitivi, ut sæpe, sensu dat., referunturque una cum *kahmâi* ad verbum *paitidalâni*. *Avanëmuahé*, interpretante Spiegelio : der nicht gebeugt wird (*nam?*).

³ Welcher befiehlt für die Ausführung die Strafe, Spieg. wer die Strafe zur Vollziehung bestimmt, Just. Mifras videtur hic objective in 3^a persona de se ipso loqui. (Confer personæ permutationis exemplum in yt. XXII, 12 et alibi.)

⁴ Notetur demum hic et usque ad capitis finem personarum inversio.

nocentium] cor lætitia-perfundit dignam-placationem ad Mifræ [ad convenientem placationem Mifræ, i. e. usque placetur Mifras; deus scilicet non placatur, nisi punitis maleficis]. 110. Cui pestemque, mortemque, cui paupertatem, infortunium, ego largiar præpotens? Cui divinam-quamlibet prolem cum plaga [plagis, animadversione afficiens parentes] occidam? 111. Cui ego præpotentem auctoritatem, splendore-instructam, multis-catervis-hominum-innixam, nec-opinante [illo] mente, adimam, optimam, illi hostis-cujuscunque æqualem-cum [eo]-potestatem-habentis caput confringenti, prævalenti, non-ictibus-hucusque-obnoxio¹, qui instituit [ego qui-institui] exsequendo [ad exsequendum] pœnam [qui institui poenam sumendam de noxio]? Statim hæc [poena] instituta [imperata] ad-effectum-perducitur [fit], si iratus instituit [illam]: placidi [alioquin]-quidem, mitissimi [proprie: non læsi, placidi, dum læsus non sit, Mifræ, i. e. tui], o Mifra, animum conturbat [hæc pœna] non-placationem ad Mifræ [sc. ne placetur Mifras, quamvis idem in bonos mitissimus, poenas qui atroces ab impiis in se hominibus exigit]².

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

112 . 112. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem cet., argentea-cas-

¹ Conf. annot. ad 109. Der da schlägt die Köpfe der Feinde, kräftig ist, schlägt ohne gebeugt zu werden, Spieg. Conf. 109.

² Conf. 109. In impium, qui ipse dei iram provocaverit, Mifras aliquantum severior videtur esse, quam in hunc, quem, ferens opem

side-instructum, aurea-lorica, pugione-trucidantem, præpotentem, validum, vicorum-dominum, heroem. Manifestæ Miṣræ viæ sunt, qui hanc [sc. puram] regionem adit (*car*), ut, rite exceptus, faciat [ibi] convalles dehiscentes pascuum [mutet in fertilia pascua¹; sensus in universum : quæ regiones Miṣram rite adorant, ibi manifesta sunt vestigia dei propitii hominibus, ibi dominatur læta felicitas, ibi profundæ, aquosæ, convalles mutantur in fertilia pascua]; 113. at [porroque] suos pecora-viros[que] 113 pro-voluntate-sua-dirigens [in ditione amplissimæ potestatis suæ, idemque benevolentissimus in suos] graditur ille. Proinde [τð] nos adveniat saluti Miṣras [et] Ahuras excelsi², quum claram tollat mucro vo-

oppresso innocenti homini, punierit. — Quum, quid sibi vult mutatio attributorum Miṣræ, nec non verbalis objecti, tum et ipsius verbi, quod utrobique hic sibi oppositum sensum habeat (109 *rāmayēiti*, hic *yaosayēiti*), difficile est, quamquam ad peculiarem opinionem meam utrosque locos interpretatus sum, statuere, postquam de improbis utique hominibus hic et illic agitur, — Spiegelii versionem utriusque loci apponere placet, qui in secundo loco voci *yaosayēiti* significationem radicis *yug* tribuit.

109. Welcher befiehlt für die Ausführung die Strafe. Schnell wird diese, wenn anbefohlen, vollzogen, wenn sie der Zürnende anbefiehlt für den beleidigten, nicht zufriedenen, er macht Vergnügen dem Geiste des Mithra, zur Wohlbefriedigung des Mithra.

111. Welcher befiehlt eine Strafe, da tritt diese schnell ein, nachdem sie befohlen ist. Wenn der Zürnende sie für den nicht beleidigten, zufriedenen Mithra befiehlt, da vereinigt sich das Gemüth des Mithra mit Unzufriedenheit.

¹ Wenn er zur Gegend kommt wo er wohl die tiefen Ebenen zu Triften macht, Spieg.

² *Ġamyād Miṣra Ahura bērzānta*. Notetur constructio subjecti in duali numero cum prædicato in num. sing.

cem, equorumque nares fremant, tela stridant, nervi-
arcus sonare-faciant (impf. conj. a r. *vať*) acutas
sagittas¹ (*tig^cráoṇhó aśtayó*, ab *ásti*, — nom. pro acc.).

Tum filii iniqua-sacrificia-afferentium occisi co-
114 acervantur capillis-tracti²; 114. tum [deinde] nobis
tu, Mifra latis pascuis, vigorem des jumentis, robur
ac valetudinem corporibus nostris, amplam oppres-
sionem odio in nos incensorem, cladem malevolen-
tium, ultimum exitium adversariorum, inimicorum,
odio in nos furentium³.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc.
ador. Mifram cet.

115 115. Mifram lata pascua possidentem adorabi-
mus, veridicum, conciliatorem, mille auribus præ-
ditum, formosum, decem mille oculos habentem,
procerum, late patentibus speculis abundantem,
fortem, exsornem, vigilem. O Mifra lata pascua
possidens, familiaris magister [familiarum, domuum
magister], vicane, pagane, regionalis [magister],

¹ Wenn die Sehnen schwirren mit scharfen Pfeilen, Spieg. wenn die Sehnen schwirren an die scharfen knöchernen Pfeile (oder vielleicht an die scharfen Daumenschützer von Horn, die Angulitra?), Just.

² Dann werden die Sprösslinge schlechter Opferer getödtet aufgeschichtet an den Haaren, Spiegelius, in annotatione adjiciens: Diese letzten Worte könnten sich vielleicht auf die alte Sitte beziehen, die Köpfe der Erschlagenen aufzuschichten. — Justius: *pai-thyáoñti*, füllen an, liegen in Fülle da, werden aufgeschichtet; *jata pñithyáoñti frávarēca*, erschlagen werden sie aufgerichtet an den Haaren. Certam explicationem vocabulo *frávarēša* dare vir clarissimus hæret (an den Haaren zusammengebunden?).

³ Conf. 11 et 94.

Šarafustræ-cultus [religionis]-observantissime [utpote
 cujus religio, Airyis credentibus, unice est vera,
 deumque, quem unum et genii et homines adorant,
 professa]¹. 116. Vicies est [vicies sese multiplicat] 116
 Mifras inter amicos (*hakī*) humeris-[inter se]-innixos
 [inter homines qui amicitiae vinculo inter se sunt
 conjuncti seque invicem quasi humeris suis susti-
 nent]², tricies inter laborantesque [qui non solum
 sibi ipsi sunt utiles, sed labore suo etiam commune
 bonum promovent], quadragies inter contuberna-
 les³, quinquagies inter rite-sacrificantes, sexagies
 inter discentes⁴, septuagies inter sacram-doctrinam-
 edoctos⁵ [ejusdemque-doctores], octuagies inter ge-
 neros-[et]-socros, nonagies inter fratres, 117. centies 117
 inter patrem filiumque, millies inter regiones [vin-
 culo amicitiae videlicet et religionis mašdayašnicæ
 conjunctas], decies millies est [se multiplicat Mifras,

¹ Spiegelius: Oberpriester! Explicante Justio, *šarafustrôtëma*, adj. den hohen Priester beschützend, ihm angehörig.

² Zwanzigfältig ist Mithra zwischen Freunden, d. h. durch zwanzigfältige Bande vereint er, sie, Just. eodem explicante, *suptidarëngu* est: Schultermagen, Geschwisterkinder. Windischmannus: Zwanzigfach ist der Mithra zwischen Freunden, Schultermagen; Spiegelius: zwanzigfach ist Mithra unter den Freunden durch Festigkeit.

³ Vierzigfach ist Mithra unter Hausgenossen, Just. vierzigfach unter denen die in den Hürden wohnen, Sp.

⁴ Sechzigfach zwischen Mitschülern (Opfergenossen?), Wind. sechzigfach unter den Schülern, Spieg.

⁵ *Aéthrapaiti*, Herr der Lehre, Lehrer, der an Rang geringste der Priesterschaft, Just. Spiegeliana Airyanæ hierarchiæ explanatio (Av. übers. II, xv) referri, quod ad hunc locum, debet, ut videtur, ad posterius ævum.

adest auxilio decies millies multiplicatus, homini], qui religioni Mašdam-colenti (*daénayâo mašdayašnôis*), [gen. commodi] sese astringit [qui accingit se ad defendendam religionem]; fortis, [dum] convenerint (impf. conj. a r. *i*), inde fit (præs. conj. a r. *ah*) victoriæ [fit fortis victoriæ, i. e. vincit inde fortiter omnes mašdayašnicæ religionis inimicos].

118 118. Inclinatione deorsum-posita adveniam (imper. r. *gaš* c. præp. *â*) te sursum-positaque [i. e. adveniam te, o Mišra, sc. precabor te utraque meæ precationis parte, nempe, quum inclinando me deorsum ad terram, tum ad cælum vultus meos erigendo]. Sicut iste Sol lucidus trans Montem excelsum (*haranm bërëšaitim*) pro-que-cedit (procedit, — r. *i* c. præp. *fra*) porroque vehitur, ita ego-quidem, o Sanctissime¹, adoratione [mea] deorsum-posita [te]

¹ *Špitama* hic evidenter non ad Šarašustram, sed ad Mišram, qui nequaquam *špitamides* fuit, refertur, explicationemque hujus vocis patronymicam, quam traditio, quæ adeo *špitamidas* invenerit, suadet, non omnino esse veram demonstrat. Discrimen inter duos superlativos, *špitama* et *špēnista*, hoc esse posuerim, quod *špitama* directe a simpliciore radice *špi* procedens, vi suffixi sui (*ta*), quod est partic. pass., innuere mihi videtur *sanctitatem* personæ, quam designat, *partam* et *acquisitam* esse, ideoque, ut attributum hominum ferme (ut Šarašustræ, Fras'aostræ) libris Airyicis usurpatur, dum *špēnista* ampliorem rad. habens (*špēn*, *špan*) denominativum (ut et ipsa rarissime sub verbi forma occurrens radix *špan*; conf. *španah*) mihi esse proprieque *in se* vel *per se* *mazima sanctitate gaudentem* significare videtur. Etymologiam amborum superlativorum etiam usu comprobari puto, *špitama* semper ferme Šendavestæ libris ad homines, ut dixi, et creaturas summi numinis (quarum unam esse ipsum Mišram yashtus prædicat) se referente, *špēnista* vero nisi ad summum numen Ignemque, qui filius ejus hisce in libris nuncupatur, utque in omnibus fere antiquissimis religionibus, *puritatis*,

adveniam, sursum posita[que], transque Anrô-mai-nyu malefici libidines *transiliam*¹ [Sensus in universum : sicut sol ab humo tollitur longeque post se relinquit montes, supra quos transiit, sic et ego me ab humo, ubi te adorans prosternor, elevando et pie, postquam erectus sim, ad cælum convertendo, transeam omnes libidines malefici spiritus mihi inhiantis, meque intactum iis, integerrimum moribus et religione cultus tui præstem].

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

119. Mifram lata pascua possidentem adorabi- 119
mus, veridicum, conciliatorem, mille auribus præditum, formosum, decem mille oculos habentem, procerum, late patentibus speculis abundantem, fortem, exsomnialem, vigilem. — Mifræ sacrifices (pot. a r. *yaş*), o sanctissime [Şarafustra], prædices (pot. a r. *mrú*) tironibus² [jube tirones, ut sacrificent, eosque rite sacris faciendis institue. Verba sunt Ahuræ-maşdæ]. Sacrificanto [caus. impf.] tibi (*proprie* : te), o Mifra, Maşdam-colentes-homines binas-pecudes [proprie : binis pecudibus], bina-jumenta³, binas-aves (*vi*) alatas, qui alites feruntur (per aera,

justitiæ cet. visibilis est imago. Conf. aliud ejusdem amplioris rad. adj. *şpên-ta*, quod itidem nisi ad summum numen ejusque qualitatum personificationes (vide quæ de Amshaspandis in præf. notavi) et ad Armaitim (rerum naturam) Şendavestæ refertur.

¹ Notio *transeundi, transiliendi, movendi sese* hic e præcedenti verbo *ágasáni*, per attractionem, est supplenda.

² *Aétrya*, Schüler, der die heiligen Bücher versteht, Justi.

³ Vide vend. II, 8.

120 — conj. a r. *vaş c. præp. fra*). 120. *Mifras* omnino (*vişpēm*) *Maşdam*-colentium-hominum quorum integrorum [attract. pro : qui integri sunt] fautorque auctorque [est. *Mifras* homines *Maşdam* colentes promovet omnibusque, quibus illis est opus perficiendis, studet], *Haomas*[que] *Mifræ* conjunctus [itidem est fautor proborum hominum auctorque rebus illorum peragendis], rite nunciatus, prænunciatus [ad sacra *Mifræ*], quos sacerdotes prænunciant (præs. conj. a r. *vid*), proque-sacrificant [conj. — prænunciant sacra *Mifræ* facienda eaque rite perficiunt. Sensus : *Mifras* et *Haomas* propitii fiunt hominibus, si tempus sacris *Mifræ*, quibus *Haomas* omnino adest, exsequendis rite constituitur promulgaturque, si sacerdotes eorum hiş suo promulgandis tempore dant operam riteque perficiendis]. Vir integer a-purificatis sacrificiis comedat licet¹ (impf. conj. a r. *q̄ar c. præp. fra*, — sacrificia afferre sacerdoti nisi integrum hominem fas est, quumque a tali sint allata, non aliter participem sacrificiorum fieri, i. e. ea gustare, quam postquam hæc a sacerdote purificata, sc. rite adornata fuerint], qui [vir integer] operam - dederit - faciendo [ita, *k̄rēnavād*, conj.], [hic] cui [ille] affert-sacrificium [nempe] *Mifras* cui [sunt] lata-pascua, placatus [illi] [afferenti

¹ Justius, sub *ērēdwan* : *Mithra* ist aller (*vişpe*) *Masdayaçnas* Förderer und Bewirker, sub *k̄rētwan* : *Mithra* ist überall Erheber und Bewirker der *Mazdaverhrer*, sub *ya* : *Mithra* (ist der Erheber), der *Hom* ist angekündigt, welchen (neutr. weil beide als Dinge aufgefasst werden, welche der Priester verkündet?) die Priester verkünden sollen.

sacrificium] illæsus[que mitisque ut] sit (*hyád*, pot. a r. *ah*; accusativi. *Mifram yim vourug*. pendent a verbo *yašaité*).

121. Ad-illum [sc. Ahuram]-interrogavit [*προσ-* 121
ηρώτα] Šarafustras: Quomodo, o Ahura-mašda, homo integer a-purificatis sacrificiis gustaverit, qui faciat [conj. — operam dando ita —], cui [ille] affert-sacrificium, [nempe] Mišras cui-[sunt]-lata-pascua, [hic] [sc. Mišras] placatus illæsus[que ut] sit¹. 122. At 122
dixit Ahura-mašdas: Tres dies, tres noctes corpus [suum] lavanto (impf. a r. *suá* c. præp. *fra*. Homines, qui gustatu sacrificiorum dignos se præstare velint, triduum lavantor, horis videlicet ad similem lavationem a legibus sacris constitutis), triginta apportationes [sibi] exoptanto (impf. m. r. *ká* c. præp. *pairi*) Mišræ latis-pascuis venerationique glorificationique [apportanto ad sacrarium Mišræ triginta, pro sua voluntate, ipsis curantibus occisa noxia, ut quæ ab Anrômainyu procreata sint, animalia ad glorificationem Mišræ pietatemque in illum exprimendam]; duos-[ve]-dies, duas-noctes corpus [suum] lavanto, viginti[que] apportationes [sibi] exoptanto Mišræ latis-pascuis venerationique glorificationique. Ne (præterea) quis mihi ab-istis (*aém*) sacrificiis gusta-

¹ Es möge der reine Mann von den reinsten Gaben essen; wenn er es thut, wenn er opfert dem Mithra, mit weiten Triften, da ist dieser zufrieden, nicht beleidigt.

Es fragte ihn Zarathustra: «Wie, o Ahura-mazda, soll der reine Mann von den gereinigten Gaben essen (durch welche), wer es thut, wenn er opfert dem Mithra, mit weiten Triften, dieser zufrieden ist, nicht beleidigt?» Spieg.

verit (*q̄ar*) qui (*γá*, nom. plur. neutr. collective, constructurque cum voce *ámátó*) non cantus sacrificales edoctus (sit, — a r. *má*, c. præp. *á*): omnes dominos [qui non edoctus sit omnes dominos, i. e. cantus, in quibus omnes domini celebrantur ¹].

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

- 123 123. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem cet., cui sacrificabat Ahura-mašdas splendidem ad Venerationis
124 domum (*Garó nmánēm*). 124. Sursum porrectis brachiis ad Immortalitatem ² fertur Mifras qui lata-pascua-possidens [possidet] a splendido Venerationis-domo curru pulchro, strenue-vehenti (partic.

¹ *Višpé ratavó* est appositio ad voces *štaotanañm yéšnyanañm*, illis explanandis adhibita, quamvis alio casu, utpote quæ a facile subintelligendo participio accusativum regente pendere potest.

² *Ad Immortalitatem fertur*, mea opinione, idem est ac *pergit se, ut deus, gerendo*, scilicet coercendo improbos, omniaque victoriæ suæ gloria implendo, qualis Mifræ gressio jam abunde, partim sub aliis imaginibus, partim simillimis, quamvis non tam copiosis verbis [ut 67-72] descripta est, hicque, postquam ad evolvendam singillatim Mifræ magnitudinem yashtus processerit, nil nisi vividioris *ἐμφάσεως* expressio hæc usurpata videtur, siquidem in ipso jam yashti initio, si æqualis Ahuræ-mašdæ Mifras, idemque et immortalis, ut ipse Ahuramašdas, prædicatur (nisi hæc prædicatio, quasi aliquod exordium, innuens futura, accipienda est) neque causam idoneam video ex his verbis, Mifram primum creatum, post vero immortalitate dotatum fuisse, ut Windischmannus vult, assumendi. Ceterum, ut Mifram sacerdotem sibi ab Ahura constitutum [89-93], hicque ipsum Ahuram sacerdotis Mifræ partes assumentem, descripserit yashtus, certe gradationis maximorum honorum, in istis Mifræ ab Ahura impertiendis, ratio forsitan est aliqua habenda.

perf. a r. *vaš*), æqualiter-forti [in omnibus partibus suis cum firmitate æquali constructo], omniformi¹, aureo. 125. Hic ad-currum [ad hunc currum juncti] 125 vehunt [Mifram, — conj.] quatuor fortes-equi, albi, unicolores, cælesti-cibo-vescentes, immortales. Hi [equi, — horum] anteriores ungułæ² aureæ circumclusæ [sunt, habent anteriores ungułas auro inductas]; at illius [quadrigæ] posteriores [ungułæ] argenteæ circumclusæ [sunt, circumclusæ sunt argento]; at hi omnes [quatuor equi] juncti [sunt, *yug*] ad-communem temonemque [ad temonem communem omnibus quatuor equis, ad unum temonem], jugumque, medium-jugumque [ubi ambæ jugi partes corrigiis religantur], scisso [duplice] bene-fabricato loris (ad lora, loc. a voce *upairispaiti*) retinaculo vinctum [metallo] *kšaftri vairi* (ad temonem, cujus duplex affabre factum, metallo *kšātri-vairi* confectum, retinaculum alligatur loris equos amplectentibus; *kšaftri vairi* est acc. instrumenti). 126. Dextrum illius in-parte³ [a dextra illius] fer- 126 tur *Rašnus* (*rašnvô*, voc. pro nom.), justissimus, sanctissimus, maxime-procerus, at illius [sua] læva⁴ [a sinistra] parte [loc.] vehit ille [Mifras, — vehit, i. e. habet ad sinistram partem] Justissimam Sapien-

¹ Explicante Justio : ganz geschmückt.

² *Tē* pro nominativo accipio ratione simili ut y. xxviii, 9 : *yušēm kšātrēm*, vos potestas, i. e. VESTRI (penes vos) est potestas.

³ *Dašinēm*, proprie : dextrum, accusativus determinativus, pro : *dextra* adverbialiter; *arēdē*, in parte, quod atinet unam partem *Mifræ* : — dextrum, τὸ δεξιόν, in parte = a dextra parte.

⁴ *Hāvōya*, instrumentalis itidem determinativus.

tiam; ferentem-sacrificia, integram: candidis vestibus vestita est [impf. conj.] [illa, ipsaque] candida,
 127 Religionis Mašdam-colentis simulacrum. 127. Juxta-vehebatur etiam forte divinæ-Intelligentiæ Simulacrum [sub] suis specie verris (*hû kēhrpa varāšahé*, legente Justio¹) ex adverso ruentis, acutis dentibus, maris, acutis unguis, semel-ferientis verris, pinguis, irati, madidi, robusti, prompti, hinc inde ruentis². Præter-ea [præter id, præter hunc comitatum] ruebat Ignis, qui incensus (*šac*), terribilis qui [est] Regia Majestas [incensus Ignis, qui idem est ac Regia Majestas, sc. Regiam Majestatem re-
 128 ferens³]. 128. Præsto est hoc (*ava*) ad currus [hoc ad currus = hunc ad currum, sc. talem ad currum, ad hujusmodi currum] Mifræ latis-pascuis mille arcuum ossis [ex osse] cum-bovis-intestini nervoso nervo, affabre-factorum [mille ossei arcus,

¹ Conf. 70.

² Conf. 70, ubi genius Victoriæ iisdem ferme verbis describitur, Sapientiæque Simulacrum hic aut genii Victoriæ partes gerere, aut pro hoc, scribarum incuria substitutum esse videtur.

³ Notatu dignum Regiam Majestatem, quæ generaliter raro in Sendavestæ libris, quamquam peculiarem suo honori consecratum yashtum (xix) exhibet, occurrit, hic adeo antiquissimi Airyorum cultus dei, Ignis puto, partes assumit, quæ pro serioris ævi additamentis, quum jam Persarum monarchia stabilita fuerit, facile est accipere, præsertim, si animum intendas in libris hisce tam sæpe domuum, pagorum, regionum moderatorum (*nmānšpaiti, višpaiti, danhupatuyó*), proprie vero regum (*kavan, kavi*) mentionem *σπαιώσταρα* fieri, quod non esset, si Airyæ cis-Himalaicæ gentes, Šarafustricæ religionis prima conformatione, hominis unius, ut postea Cyri, dominio subjectæ fuissent. (Conf. 14, ubi expresse adeo Airyorum terræ sub *ducum*, non regis, ditone esse prædicantur.)

affabre facti cum nervis è lento fortique intestino-
rum bovinorum nervo concinnatis] : menti obtem-
perantes¹ feruntur [hi arcus], menti-obtemperantes
cadunt capiti super (super caput, capita, incidunt
capitibus, — *kamëřédé* loc. sing.) daêvorum [menti
obtemperantes = cum rapiditate mentis, cogita-
tionis. Sensus : occidunt daêvos, simul ac de occi-
dendis his arcuum suorum ope Mifræ cogitaverit].

129. Præsto sunt ad-hunc currum Mifræ latis pas- 129
cuis mille sagittæ, milvi-pennis-instructæ, aureis-
spiculis, corneis-lignis (*šrvîšti*), osse [et] ferreis uncis
affabre-facti [quæ affabre circumclusæ sunt osse fer-
reisque uncis sunt instructæ] : menti-obtemperantes
feruntur [hæ sagittæ], menti-obtemperantes deci-
dunt capita super daêvorum. 130. Præsto sunt ad 130
id currus [ad hunc currum] Mifræ latis pascuis
mille hastæ, ligna-cædentium-securium-qualitate-
præditæ, affabre-factæ : menti-obtemperantes ferun-
tur, menti-obtemperantes cadunt capita super daê-
vorum. Præsto sunt ad-hunc currum Mifræ latis
pascuis mille disci, aurei, undique (*âµφ/s*) acuti²,
affabre-confecti : menti-obtemperantes feruntur,
menti-obtemperantes cadunt capita super daêvorum.
131. Præsto sunt ad istum currum Mifræ latis pascuis 131
mille enses, bipennes, affabre-facti : menti-obtem-
perantes feruntur. menti-obtemperantes cadunt illi

¹ Conf. 68. — Himmlischem Willen gehorchend, Just. geister-
stark, Windischm. mit himmlischem Willen, Spieg.

² Doppelt geschärft, Just. zweigeschärft, Windischm. zwei-
schneidiger. Spieg.

capiti [super] daêvorum. Præsto sunt ad hunc currum Mifræ latis pascuis mille clavæ, ferreæ, affabrefactæ : menti-obtemperantes feruntur [illæ], menti-obtemperantes decidunt capita super daêvorum.

132 132. Præsto est ad-istum currum Mifræ latis pascuis clava [cum flexione gen. neutr.] eximia, affabreprocusa¹, centum-nodis, centum-aciebus-prædita, graviter-feriens, hominem-contundens, fulvo metallo circumclusa, forti, aurato, fortissimum telorum, victoriosissimum telorum². Menti obtemperantia [omnia hæc arma Mifræ] ruunt, menti obtemperantia decidunt capita super daêvorum.

133 133. Post occisionem daêvorum, post disperditionem Mifram - violantium hominum [occisione daêvorum maleficorumque hominum perpetrata, occisis et disturbatis daêvis maleficisque hominibus], porro-vehitur Mifras qui latis-pascuis [est, qui habet l. p.] trans Arëšahi, Šavahi, trans Fradaďafšu, Vīdaďafšu, trans Vourubarësti, Vourugarësti, trans istud karšvare quod 'Qanirafe [quod appellatur 'Qanirafe]

134 lucidum³. 134. Ad-continenter-contremiscit Anrômainyus plenus-morte (partic. avi refertur ad fratërëšaiti : contremiscit ad præsentiam Mifræ), ad-continenter -contremiscit Aêšmas mala-excogitans,

¹ *Hunivikta*, interpretante Justio : gutherabgeschlagen (r. *viġ*), fallen machen, trennen (apud eundem). Spieg. 40 : wohlangewandten, quod et mihi arridet (conf. yt. vi, 5), idemque 132 : die mächtige. Windischm. *ambobus* in locis : die wohlbeschlagenen, die wohlbeschlagene. (De eadem clava conf. 96.)

² Conf. 96 et 40.

³ Vide ad 15.

flagitiosum-corporis habens [habens pro corpore omne flagitium, in flagitiis degens, flagitiis obrutus]; ad-continenter -contremiscit Bûšyaŋšta longimana; ad-continenter -contremiscunt omnes intellectu-percipiendi daêvi, quique Varëni [sunt], malefici¹.
 135. Ne Miŋræ latis-pascuis irati ictui obvii iverimus, ne nos iratus feriat [pot.] Miŋras qui latis pascuis [est], qui validissimus yaŋatarum, qui promptissimus yaŋatarum, qui strenuissimus yaŋatarum, qui celerrimus yaŋatarum, qui longe victoriosissimus yaŋatarum incedit super hanc terram, Miŋras, qui latis pascuis [est²].

Huius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Miŋram cet.

136. Miŋram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem cet., cui albi rapidi-equi juncti curru [ad currum] strenue-agunt [præs. conj.] cum-una rota aurea [juncti sc. ad currum una aurea rota instructum], radiique [hujus rotæ] omnes splendidi [sunt, ex omni parte splendent³]. 137. Si illi sacrificalia-dona affert [quis] in ejus domicilium [si quis affert donum in sacellum Miŋræ], prosperitas isti homini venerabundo⁴ [prosperum felicemque hunc virum], sic dixit Ahura-maŋdas, o innocue Ťarafustra, cui [si huic homini]

¹ Conf. 97.

² Eadem verba repetuntur 98.

³ (An welchem Wagen) ganz glänzende Radspeichen sind, Just. (Conf. 67.)

⁴ Vide ad 139.

sacerdos integer [hujus] mundi [sacerdos, qui integrum sese in hoc mundo, sc. inter homines, præstitit], pius, pro-corpore-sacram-doctrinam-habens [in sacra doctrina degens, illi penitus deditus¹], revinctam ad verbenam [ad fasciculos verbenæ], Miſræ cum-advocatione offert [felix, cujus donum rite a pio sacerdote offertur Miſræ] : directe (*raş*) isti homini venerabundo² Miſras domicilium adit [ad talis hominis domicilium recta pergit Miſras, sc. semper est
 138 intentus ad opem illi ferendam]. 138. Si illum [Miſram] de aliquo bono (*yána*) ad-sit [precatus sit, nempe vir offerens Miſræ sacrificalia dona per sacerdotem pius], verbum-quidem secundum [secundum desiderium illius fit] precanti, verbum-quidem secundum [fit huic] venerabundo³. Væ [autem] isti homini venerabundo—sic dixit Ahura-maşdas—o innocue Şarafustra, cui sacerdos haud-integer, non-corpore-sacram-doctrinam-habens [non penitus sacræ doctrinæ traditus], post verbenas procedit (perf. a r. *ştá* c. præp. *fra*), plenam [que copiosam, multam quamvis] verbenam revinciens [partic. præ. m.] longumque sacrificale officium sacerdotali-munere peragens [quamvis multas verbenas in fasciculos revinxerit, multumque tempus peragendis sacrificia-

¹ Im heiligen Wort lebender Priester, Windischm. dessen Leib der Manthra ist, Spieg. einer dessen Leib der Manthra ist, der im heiligen Worte lebt, Justi.

² Vide ad 139.

³ So geschieht nach dem Worte für den Lober, nach dem Worte für den Anrufenden, Spieg. so geschieht nach seinem Lob dem Anrufenden, Windischm.

libus ritibus impenderit¹). 139. Non placatum-curat 139 (præs. caus. a r. *k'snu*] Ahuram-masdam, non alios Immortales Sanctos, non Mišram quem [nempe] lata-pascua-possidentem [Mišram quem possidentem = M. qui possidens est, i. e. possidet²], malus hic sacrificator], qui, [sive desipientia, sive negligentia sacrificiorum rite peragendorum] Mašdam non-recte [non secundum a Šarāfustra vel a Šarāfustricis discipulis præsriptos ritus] veneratur (*manyété*), non-recte alios Immortales Sanctos, non-recte Mišram quem latis-pascuis-fruentem [qui fruitur l. p.], non-recte Legemque [divinam], Rašnumque, Arstātemque promoventem-vitam [quæ omnia, quæ in vita humana sunt necessaria promovet, provenire facit], augentem-vitam [sc. bona vitæ, — quæ omnia, quæ ad felicem vitam spectant, augescere, crescere facit³].

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mišram cet.

¹ Reprehenduntur sacerdotes, qui debitos, jamque, ut liquet, hujus partis yashti tempore descriptos et consecratos ritus colendo Mišræ negligunt. Sacrificia sunt perdita, quæ offeruntur per manus talium sacerdotum.

² In acc. *yim* notetur attractio. Græce, quod ad constructionis sensum, esset: οὐδὲ τὸν Μίτραν τὸν εὐρύκεδον.

³ Nicht begütigter den Ahura-Mazda, nicht die andern Amesā-Çpenta's, nicht Mithra den weitflurigen. Der den Mazda gering schätzt, gering cet. Windischm. dieser stellt weder den Ahura-Mazda noch die andern Amesha-çpenta zufrieden, nicht den Mithra, der weite Triften besitzt: wer gegen den Ahura-Mazda hochmüthig ist, hochmüthig gegen cet. Spieg. Mea explicatio locutionis *tarō manyété* innititur quum significationi radicis *man*, venerari, in adj. *mainya* (137, 138) a nemine contestata, tum orationis contextui, denique ipsius verbi radicis *man* significationi, quam in 108 tuetur.

- 140 140. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem, mille-auribus-præditum, formosum, decem mille oculos habentem, procerum, late patentibus speculis abundantem, fortem, exsomnialem, vigilem. Usque-venerabor [conj.] Mifram, sanctissime [verba Ahuræ-Maşdæ], in-bono strenuum [strenuum in omnibus quibus pulchra et bona peraguntur], mente-percipiendum, principem yasatarum, indole-sua-ignoscentem [cui ratio delictorum condonandorum, si quem illorum pœnitet, propria et quasi innata est¹], abhorrentem-a-falso, in-excelsa-habitatione-degentem, fortem, 141 strenuum militem. 141. Victoriosus, armis instructus [ille est] bene-fabricatis: [illum mecum adora] tenebris-coram vigilem [quem nullæ tenebræ sopire, nullæ deprehendere queunt], non-fallendum². Potentium [ille] est potentissimus, strenuorum est maxime strenuus, divorum (*bagʻanaŋm*) est vel maxime-sapiens, victoriosus, majestati consociatus, mille auribus, decem mille oculis, [ille] qui decem mille-speculatoribus-instructus [est], heros, omniscius, non-fallendus.

Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mifram cet.

- 142 142. Mifram lata pascua possidentem adorabimus, veridicum, conciliatorem cet., qui primus [Maşdaicæ disciplinæ] declarator fortitudinem promovet Sancti Spiritus creaturarum [augescere, pros-

¹ *Hvāmarəš dika*, von selbst verzeihend, Justi.

² Justium apparet hic subintelligere verbum *yaşamaidē*.

perare facit Ahura-mašdæ creaturas], fauste-creatus, maximus Yašatas, quando corpus [suum] illuminat [quum apparet in splendore cælestis corporis sui] sicut deus Lunus peculiari - splendore-refulgens, 143 cujus [sc. Mišræ] facies fulget veluti Tistryi 143 sideris, cujus [Tistryi, interdum] currum partitur [ille] nil-falsi-habens, princeps, o sanctissime [Šara-fuſtra], sicut optima [duntaxat] animantia eximio splendore suo¹ [quæ sors nisi optimis contigit], lucido [isti] yašatæ [Tistryo] constructum [ab hoc] qui creator [est] Sanctus Spiritus [i. e. ab Ahuramašda], stellis-radiantem, cælesti-ingenio exstructum, qui [sc. Mišras] decem mille-speculatores-habens [cui sunt præsto decem mille speculatores], heros, omniscius, non-fallendus.

Ilius pro potestate gloriaque, eum adorabo voc. ador. Mišram cet.

144. Mišram lata pascua possidentem adorabi- 144 mus, veridicum, conciliatorem, mille auribus præditum, formosum, decem mille oculis, procerum, late patentibus speculis gaudentem, fortem, exsomnialem, vigilem. Mišram ad-regiones-degentem adoramus; Mišram in-regionibus-degentem adoramus; Mišram penes-regiones-degentem [domesticum] adoramus; Mišram super-regiones-degentem adora-

¹ *Hubāmya* Spiegelius videtur legisse *hūbamyā*, quodque, illo vertente, ad *currum* refertur: Dessen Angesicht leuchtet wie das des Gestirnes Tistrya, dessen Wagen mitergreift der unbetrügliche, erste, o Heiliger, nämlich unter den schönsten der Geschöpfe, den mit Sonnenglanz für den glänzenden Yazata geschaffenen cet.

- mus; Mifram infra - regiones - degentem adoramus; Mifram circa - regiones - degentem adoramus; Mifram per - regiones - degentem adoramus [adoratur Mifras regiones hominibus occupatas undique tenens, undique illas perspiciens quique ubicunque regionum est præsto salutem ad illum refugientibus incolis ferendæ]. 145. Mifram [et] Ahuram¹, excelsos, nunquam-interituros [æternos, integros] adoramus; Astraque, Lunumque, Solemque, plantas ad [ad plantas] verbenas, Mifram[que cum iis] omnium regionum antistitem adoramus.
146. 146. Gloriamque, laudesque, auctoritatemque, potestatemque precor [benedico²] Mifræ latis pascuis, mille auribus, decem mille oculis, nuncupato nomine Yaşatæ [Yaşatæ, qui, nuncupato nomine suo, celebratur], Râmanoque Q'astræ.

¹ *Mifra-Ahura*, substantivum compos., cuius utrumque membrum dualis numeri, ut alias sæpe, formam tenet.

² Quum Mifras, quamvis potentissimus genius, ipse tamen, ut qui creatus ab Ahura-maşda, non Deus proprie, sed perfectissima quasi creatura est Dei, pietatis ergo fuit Mifram adorantium hominum, vota, quæ humanæ sunt potestatis, pro æterna et incolumi felicitate, tam istius, quam aliorum yaşatarum facere, hisque precautionibus, [tum illum, tum alios yaşatas celebrantes, concludere. Simillime et moslemicæ religionis asseclæ sæpissime vota pro salute et tranquillitate animi prophetæ sui effantur, quamvis hunc nuncium summi numinis, eumque sanctissimum et perfectissimum, adeoque summi numinis familiarem et quasi necessarium, credunt.

IX.

LAUDES SOLIS.

IX.

LAUDES SOLIS.

KHURSCHED YASHT (VI).

1. Solein-lucidum, immortalem, splendidum, rapidis-equis, adoramus. At quando Sol¹ in-splendore [suo] lucet, at quando Solis lumen lucet, exsurgunt caelestes Yaşataë, centumque milleque [centeni et milieni]: [hi] istum splendorem corripunt, istum splendorem diffundunt (præs. conj. a r. par c. præp. ni), istum splendorem distribuunt terram super ab-Ahura procreatam, incrementoque (*frâđati*, instr.) Integritatis mundos [augendo, juvando mundos integritatis, sc. mundos, ubicunque animantia integritatis incolumitatisque legibus diriguntur, i. e. alius alii non nocent], incrementoque Integritatis corpori [augendo integritatis vires et robur, incrementoque [ip-sius] Solis², qui immortalis, splendidus, rapidis equis [qui immortalis est, splendidus et c.³]. 2. At quando 2

¹ Secundum Justium *hvarë* hic est genit. sing. Conf. eandem formam 3.

² *Hvarë* difficile est hic aliter nisi pro gen. accipere.

³ Sie tragen den Glanz zusammen, sie verbreiten den Glanz, sie vertheilen den Glanz auf der von Ahura geschaffenen Erde, und fördern die Welten des Reinen, und fördern für den Körper des Reinen, und fördern die Sonne, die unsterbliche, glänzende, mit starken Pferden begabte, Spieg.

Sol augescit, fit [ille, sc. Sol] terram ab-Ahura-crea-
tam purificans ¹ [augescente sole, terra purificatur,
liberatur a tenebris], aquam profluentem purificans,
aquam fontium (*k'āṇnyāṇm*, ² adj.) purificans, aquam
lacuum purificans, aquam stagnorum purificans : fit
creaturas (*daṇma*, acc. sing. collective) integras pu-
rificans [nempe], quæ [creaturæ] sunt Sancti Spiritus
³ [Ahura-mašdæ]. 3. Si enim Sol non augescit [si non
oriretur neque pergeret spargendo lucem], tum daēvi
omnes trucidant qui existunt in septem karšvanibus
[trucidavissent omnia animantia septem karšvanū],
neque aliquis cælestis Yašatas [nullusque cælestium
Yašatarum, nulli Yašatæ, -*yašata*, nom. sing. absque
flex. pro plur.] in-mundo corporeis-animantibus-
pleno propulsationem -daēvorum, neque vim resis-
tendi tribuunt ³- animantibus [absente lumine solis
vel omnes cælestes Yašatæ nil contra tenebrarum
⁴ vim facere potuissent]. 4. Qui ergo adorat Solem
quem immortalem [qui immortalis est], lucidum,
rapidis-equis-insidentem, propulsationi tenebrarum
[ad resistendum. tenebris], propulsationi a-tene-
bris-nascentium [ortum suum a tenebris capien-
tium] daēvorum, propulsationi furumque prædo-
numque ⁴, propulsationi Yatunarumque Pairika-

¹ Die Sonne wird eine Reinigung der Erde, reinigt die Erde, Just.

² Da ist — das Saamenwasser rein, Spieg.

³ *Vfđēnti*; est etiam lectio *vidanti*. Spiegelius : nicht würde ein himmlischer Yazata in der mit Körper begabten Welt Abwehr (derselben, sc. daēvis), nicht Widerstand ausfindig machen.

⁴ *Hašūnaṇm'ca*. Vocem hanc in Justii opere non inveni vertique ad Spiegelii auctoritatem.

rumque, propulsationi exitiosi, mortíferi [sc. Anrômainyu, is] adorat Ahuram-mašdam, adorat Immortales Sanctos, adorat Haomam [propriamque] animam [suam]; propitios-facit omnes mente-percipiendos [cælestes] Yašatas, interque-viventia-animantia-degentes, qui adorat Solem quem immortalē [qui immortalis est], lucidum, rapidis-equis-præditum.

5. Adorabo [itidem] Mišram latis pascuis, mille 5
auribus, decem mille oculis præditum. Adorabo clavam, bene-procusam ¹ [ad decidendum] capitibus super daëvorum [clavam] Mišræ latis pascuis. Adorabo Amicitiamque, quæ est amicitiarum perfectissima inter Lunumque Solemque.

6. Illius pro potestate gloriaque, eum adorabo 6
vocali adoratione, Solem-lucidum, immortalem, splendidum, rapidis-equis-præditum. Sacrificiis [etiam] Solem-lucidum, immortalem, splendidum, rapidis-equis-præditum adorabimus, cum Haoma [adhibito Haoma] qui [sc. Haomas] [sacrificali cum] carne [sacrificali carni junctus sit], [cum] verbena, linguæ-sapientiam-impertiente doctrinaque sacra [cum recitatis verbis Ahura-mašdæ a Šarafustra prolatis], — cum-verbo ² factisque [piis] sacrificioque vere-enunciatisque [veritatem enunciantisque] vocibus [sc. vocibus nulla simulatione contactis ³].

1f. annot. ad yt. x, 132.

² Conf. vend. xix, 9.

³ Omnes hi instrumentales pendent a præcedentibus *Haoma yô*.

7 7. Gloriamque, laudesque, auctoritatemque, potestatemque precor [benedico] Solis-lucidi, immortalis, splendidi, rapidis-equis-præditi ¹.

¹ Conf. x, 146 et annot.

X.

DE YIMA,

PRIMO GENERIS HUMANI PER TERRAS PROPAGATORE

EODEMQUE SERVATORE EJUS AB UNIVERSA CLADE.

1

2

X.

DE YIMA,

PRIMO GENERIS HUMANI PER TERRAS PROPAGATORE

EODEMQUE SERVATORE EJUS AB UNIVERSA CLADE.

VENDIDAD, II, 1-38 (123).

1. Interrogavit Şarafustras Ahuram-maşdam : 1
 Ahura-maşda, spiritus sanctissime, creator mundo-
 rum corporeis-animantibus-præditorum, pure! Cui
 primus hominum conversaberis, tu qui Ahura-
 maşdas [es], alius mei (præter me *mana*, gen.) quod
 Şarafustræ [dat, — cui primo hominum colloque-
 baris in terris coram et manifesto deus homini,
 ut mecum nunc colloquere?]? Cui [primo] indicasti
 [enunciasti, revelasti] religionem quam ahuricam,
 Şarafustricam [cui primo revelasti religionem, quæ
 Ahuram, unicum universi creatorem et dominum
 prædicat, quæque, quasi antea ignota, Şarafustrica,
 a nomine meo, qui illam in terris manifestavi,
 cluet?]? 2. At dixit Ahura-maşdas Yimæ, pulchro, 2
 claro-duci-gentium, o innocue Şarafustra! Illi pri-
 mus hominum conversabar [illi hominum conver-
 sabar primus] qui Ahura-maşdas [sum, — illi, ut
 deus cum homine, primus conversabar, i. e. illi

primo hominum conversabar] alius te [præter te, ante te, quem ad demandanda religionis meæ sacra ipsum elegi]. Illi manifestavi religionem quam ahuricam, Şarafustricam [quæ de Ahura, unico universi deo docet, a Şarafustraque demum generi humano promulgatur]. 3. At illi dixi [tum], o Şarafustra, ego qui Ahura-maşdas [sum] : Subeas [impf. med.] mei, Yima, pulchre, Vivanhatis-fili, nuncius antistesque religionis [suscipias munus nuncii antistitisque religionis meæ, — proprie : sis, subeundo quod tibi demando officium, nuncius antistesque meæ religionis¹]. At mihi is respondit² Yimas pulcher, o Şarafustra : Non factus sum, non eruditus, nuncius antistesque religionis [i. e. neque indoles, neque peritia est mihi, ut hoc munus subire possim]. 4. At illi dixi : o Şarafustra, ego qui Ahuramaşdas [sum] : Si mei, Yima, non subis (perf. m. a r. *vîs* c. significatione perf. græci) nuncius antistesque religionis [si ad munus nuncii antistitisque religionis meæ obeundum vires te deficiunt³], at mei animantia augenda-cura (*frâdaya* imper. caus. a r. *frâd*), at mei animantia increscere-cura [cura, ut augescant, ut increcant, — imper. caus. a r. *varêd*), at mei subeas (conj. præ. a r. *vîs*) animantium altor⁴, tu-

¹ Secundum Justium : *vîçaiha mé*, gehorche mir.

² Synonymi verbali illustrandi gratia, placet hic clarissimi Spieg. verba afferre : Man bemerke, dass hier von Yima gesagt wird *paiti aokhta*, während von Ahura *mraoç* gebraucht wird. Damit soll wohl angedeutet sein, dass Yima niedriger stehe als Ahura. (Conf. y. ix, 8.)

³ *Yézi mé nóit vîvçé*, wenn du mir nicht gehorchst, Just.

⁴ *Vîçái* (für *vîçdhi*), komm, Just.

tor custosque [subeas altor = subeas munus altoris, sis altor]. 5. At mihi iste respondit Yimas pulcher, o 5
 Şarafustra : Ego tui animantia augenda-curabo, ego
 tui animantia increscere-curabo [curabo ut conti-
 nenter increscant] : ego tui subeam (imper. m. a r.
viś) animantium altor, tutor custosque ¹. Ne mei
 dominio [tempore dominatus mei] existat (aor. a r.
bú) frigidus ventus, non calidus, non morbus, non
 mors [ne fiat inter homines, domini mei tempore,
 neque frigidus, neque torridus ventus, neque mor-
 bus², neque mors]. — 7. At illi arma [in medium] 7
 protuli ego qui Ahura-maşdas [tunc arma, quorum
 ope generis humani tutorem præstare se possit, di-
 vinæ benevolentiae meæ in homines documentum,
 in medium protuli, i. e. dedi ei] : ligonem au-
 reum spiculumque auri-formam-reddens³. Yimas

¹ *Azem té vişné*, ich will dir gehorchen, Justius.

² Sequor Westergaardium. Clariss. Spiegelius deducit vocabulum a Sanscr. *añc*, *flectere*, vertitque illud Germanica voce *Auflösung*; apud Justium, *akhti* derivatum est a r. *añj*, salben, beschmieren, significatque hoc loco : *Unreinheit*, qui sensus facile jam in sensum *pestis, morbi*, ut vir cl. notasse videtur, abire potest.

³ Yimas religionem summi numinis, quocum coram conversabatur, plane hic, ab illo sibi revelatam (1-2), tenuisse exhibetur; sed leges istius religionis hominibus ævi sui promulgare postquam par non esset — quum neque malæ artes, quæ illis essent coercendæ, in homines irrepserint — a summo numine, amore illibato in creaturas suas propenso, quippe quod jam inde ab initio homines omnium mysteriorum suorum participes facere fuerit paratum (3), concessum habuit, sub sanctissima ab ipso possessarum sacrarum legum tutela, prosperitati propagationique generis humani per terras consulere, quod munus Yimas in se sumpsit, malaque tunc ab hominibus, nisi physica, si fas est vocabulo uti, avertenda habuit. Tales mihi vi-

[sic] est [factus est] in-ferendo dominatus [Yimas inauguratus est tutor et custos animantium, traditis illi armis, usui et incremento hominum inservientibus].

- 8 8. At Yimæ (dat.) regimini (dat. comm.) trecenti-hiemes [anni]¹ præterierunt; at ei [proprie : ejus] hæc terra fuit plena pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, aviumque, igniumque

dentur in hoc fragmento hucusque (1-6) Yimæ Şarāfustrici partes. Quæ mox sequuntur (6. Westerg. ed.), a clarissimo Spiegelio jure in textu et in Germanica versione ommissa, evidentissime aliunde sunt conflata, splendique partim, tum de magnitudine Yimæ, tum de posterioribus illius fati, intempestivum studium redolent, partim vero additiæ in Yimam pietatis verba exhibent. — Sub *şupra* doctissimus Justius *aratum* (Pflug) intelligit; sub *astra stimulum et mucronem* (Stachel, Dolch). Certe aliquid acutum posterius vocabulum significare quum etymologia vocis, tum Vedicus usus ejus docet. Quod ad *şupra*, Justii opinioni me adjungo in hoc, instrumentum *arandi*, sensu *dimovendi terram*, vocabulum hoc priscis Airyis valuisse, ut Yimas mox (10 cet.), proprio actu suo in *şupra* tractanda, docet, sed absque boum robore ipsiusque hominis vi, ut primitivo agriculturæ armamento. Quum *şupra*, tum *astra*, mihi apparent prima armamenta ad dimovendam terram, ut frugis semina illi confidi possint, esse, Yimasque hic, agricolæ industriæ ope, tum terram cultui huic dilatasse, tum ipsos homines propagasse videtur.

¹ Apud Spiegelium : *şrisatō şema*, apud Westergaardium, quem et Justius sequitur, *şrisatō-şima*. Mihi, postquam de Yima, animantium rectore, a summo numine constituto, hic est narratum, de hoc, quod præcipuum munus sibi impositum, nempe propagandorum animantium (*dad me gaétáo frād aya, dad me gaétáot varēđ aya*), Yimas certo temporis spatio exsecutus est, continua narratio tradere nunc videtur, dilatationem autem terræ, sine qua ulterior hominum propagatio locum obtinere non potuit, jam postquam *şupra astræque* ope illam Yimas aperire cœpit, designatam esse, ad quod credendum invitatur me etiam Slavica vox *şima*, quæ ubique inter Slavos *hiemem* significat.

purpureorumque¹ flammantium. Non illam (*him* acc.)
 locos inveniebant (*vindēn*, imperf. a r. *vid*, —
 non erat illis terra locus, i. e. non amplius locum
 consistendi dabat) pecoraque, jumenta⁹que, homi-
 nesque; 9. at Yimam admonui: Yima pulcher, Vi-
 vanhatis-fili! plena hæc terra facta est pecorumque,
 jumentorumque, hominumque, canumque, avium-
 que, igniumque purpureorumque flammantium: non
 illam locos inveniunt [deficiunt eos in illa loci] pe-
 coraque, jumenta¹⁰que, hominesque. 10. At Yimas
 refugit cælestia-lumina versus, ad meridiem [in me-
 ridie] solis ad viam [convertit sese ad cælum, ad
 intima cæli, i. e. ad Ahura-maşdam, seque, sicut
 sol ad summam meridiei regionem provectus, incli-
 navit usque ad terram, deum adorando]². Ille [Yi-
 mas] hanc terram dimovit (*śu*) ligone aureo, per-
 illam -fodit [perfodit] spiculo, sic loquens: Cara
 sancta Ârmaiti³, pro-que-gredere (progredere, a r.
śu) exque [pandere, expandere, expande temet]
 mea precatatione [ad precatationem meam] ferendo [ad
 sustentandum, nutriendum] pecorumque, jumento-
 rumque, hominumque [ad sustentandos pecora, ju-
 menta, homines]. 11. At Yimas hanc terram sic¹¹
 dilatavit una tertia parte eo majorem ut ante hoc

¹ In *śukraumcā*, *cā* pro expletivo accipere nil impedit, ut sæpe in Sanscritis slocis.

² Verba: *Yimō fraśśād raocāo ā ūpa rapitwanm hū paiti ad wanēm*, mihi simpliciter significare videntur: *enerationem Ahuræ-maşdæ exhibuit*. Conf. quod ad *ŕpācōws* et metaphoræ sensum yt. x, 118.

³ Diese Gottheit, der Genius der Erde, heisst eigentlich: heilige Weisheit, *ar + maiti* von *āra*, *āra* vollkommen, Spiegel.

fuit [i. e. auxit terram tertia parte, novum videlicet spatium terræ, anterioris tertiam partem exæquans, cultui humano aperuit]: per-hanc¹ inde gradiebantur pecoraque, jumentaque, hominesque, suam secundum voluntatem desideriumque, sicut quamlibet [i. e. huc vel alio, cito vel lente cet.] suum [cujusque procedendi] desiderium [fuit. Sensus phraeos: homines et animalia plane liberi et felices terram incolebant].

- 12 12. At Yimæ dominatui [alii] sexcenti-anni præterierunt. At illi hæc terra fuit plena pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, aviumque, igniumque purpureorumque flammantium: non eam locos inveniebant [non inveniebant in ea locos ad subsistendum] pecoraque, jumentaque, ho-
 13 minesque. 13. At Yimam admonui: Yima, pulcher, Vivanhatis fili! plena hæc terra facta est pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, aviumque, igniumque purpureorumque flammantium: non [in] hac terra locos inveniunt pecoraque, ju-
 14 mentaque, hominesque. 14. At Yimas confugit cælestia-astra versus, in meridie solis adinstar viæ²: ille hanc terram dilatavit ligone aureo, per-illam-fodit [perfodit] mucrone, sic loquens: Cara sancta Ârmaiti, pro-que-gredere [progredere] exque-pandere [expande temet] hæc-precatione [mea] ferendo [ad

¹ *Tem* auctore Spiegelio, ad subintelligendum *tristim* referri debet; in versione mea pro *teme*, masc. pro f. usurpatum (ut sæpe Sencidicis libris generum inversio occurrit) accepi.

² Vide annot. ad 10.

sustentandum, conservandum—] pecorumque, jumentorumque, hominumque [ad servandos pecora, jumenta hominesque]. 15. At Yimas hanc terram 15 dilatavit duabus tertiis partibus eo majorem [faciendo] ut ante hoc fuit [auxit terram duabus ejus tertiis partibus, i. e. porro novum terræ spatium, anterioris duas tertias partes exæquans, cultui humano aperuit] : super- hanc¹ inde deambulabant pecora, jumentaque, hominesque, suam secundum voluntatem desideriumque, prout quamlibet suum desiderium [quocunque deambulandi fuit]. 16. At Yimæ 16 dominatui nongenti-hiemes [anni] præterierunt. At illi hæc terra fuit plena pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, aviumque, igniumque purpureorumque flammantium: non in-illa locos [sibi] inveniebant pecoraque, jumentaque, hominesque. 17. At Yimam admonui : Yima, pulcher, Vîva- 17 nhatis-fili ! plena hæc terra evasit pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, aviumque, igniumque purpureorumque flammantium : non in-illa locos [sibi] inveniunt pecoraque, jumentaque, hominesque. 18. At Yimas convertit sese cælestia 18 astra versus, sub meridiem solis adinstar viæ [coram deo sese inclinavit usque ad terram]² : surrexit [extitit] bos nutritor-regionum, formosus, dicta verbatenus [dictis obediens] jussorum [obsequens jussis, hominum voluntati se submittebat], nempe collum suum patienter, ad solum arandum, jugo præ-

¹ Vide annot. ad 11.

² Vide annot. ad 10.

bens ¹). Ille [Yimas posthac] hanc terram dimovit ligone aureo, per-illam-fodit [perfodit illam] spiculo, sic dicens: Cara, sancta Ârmaiti! pro-que gredere, ex-que [te pande, expandeque temet] hac-precatione [mea ad] sustentandum pecoraque, jumentaque, ho-
 19 minesque. 19. At Yimas hanc terram [inde] dilatata-
 fecit tribus partibus hoc majorem ut ante hoc [antea]
 fuit: hanc inde peragrabant pecoraque, jumentaque,
 hominesque suam secundum voluntatem deside-
 riumque, sicut vel quamlibet suum [sese in terra
 movendi] desiderium [fuit].

20 20. Primique post millenii decursum incolumi-
 tatem Yimas faciebat [observabat, — se nullius effec-
 torem noxæ præstabat] tanto (*avata* instr. neutr.)
 spatium-temporis [quod ad spatium temporis, i. e.
 tanto spatio temporis, per tantum spatium, sc. per
 omne spatium temporis, quo —], quantum tempus
 [per quantum tempus] mente-prædita creatura pura
 [ab Ahura] procreata extitit [quamdiu homines puri
 perstabant esse]².

¹ Interpretando sic, etymologiæ vocum, præcipue vero vocis *san-sanhanm*, quæ a *sanh* (sprechen, nennen, befehlen, Just.), deducitur, incubui, in *boveque regionum nutritore* video secundam agrorum cultionis disciplinæ periodum, quæ ligonem spiculumque veris aratris, etsi relictis prioribus nominibus, mutavit. Verba a Spiegelio ommissa Windischmannus vertit: Aufstand die Kuh, die Landtragende, schöne Worte sprechen die Befehle; Justius sub *san-sanh*: *srira ukd'avaçào san-sanhanm*, die schönen Worte der Lobpreisungen.

² Verbis hisce, si quid video, innuitur causa, quæ summum numen ad extinguendum genus humanum, Yimæ asseclis exceptis, una cum ceteris animantibus compulit, simul et ipsius Yimæ, quamvis hic non descriptus, posterior lapsus; quod si est verum, duas in unum conflatas traditiones lector in hoc fragmento facile videbit. —

21. Concionem instituit qui creator [est] Ahura- 21
 maşdas cum cælestibus yaşatis [convocavit concio-
 nem] celebrer [universe deus creator agnitus] in-
 Airyano seminario [in prima Airyorum terra] beni-
 gnæ Dâityæ [benigni fluminis D., quod irrigat, per-
 fluit benignum flumen Dâitya]; concionem instituit
 [etiam] qui Yimas splendidus, bene-turbas-hominum-
 regens cum optimis hominibus [convocavit ad con-
 cionem optimos homines], inclytus in Airyano semi-
 nario benigni [fluminis] Dâityæ. Ad- hanc concio-
 nem -advenit [in hanc concionem venit, concionem
 ingressus est] qui creator [est] Ahura-maşdas cum
 cælestibus yaşatis, celebrer in Airyano seminario; ad-
 hanc concionem -advenit [concionem est ingressus]
 qui Yimas splendidus, bene-turbas-hominum-regens
 cum optimis viris, inclytus in Airyano seminario
 boni [fluminis] Dâityæ.

22. At dixit Ahura-maşdas Yimæ : Yima, pul- 22
 cher, Vîvaṇhatis-fili ! in mundum corporeis-animan-
 tibus- præditum pernicies hiemis veniunto¹ quo ex
 [ex quo, quare] rigidum, mortale frigus [animantia
 invadet]; in mundum corporeum pernicies hiemis
 veniunto, quo ex [ex quo, quare] confertissimorum

Baṇṣaṇh (Grösse, Stärke, Tiefe, Just.) bene græco βᾶθος respondet
 significationemque spatii (de tempore) hic accipere videtur.

¹ *Ag'ēm*, coll. sing., rectissime explicantibus Spiegelio et Justio,
 facillime cum plur. imper. *gag'entu* construatur, quæ ultima forma
 cladem in homines aperte ab Ahura-maşda, puniente videlicet ho-
 mines ob flagitia ab iis commissa, non ab Anrô-mainyu, qui poste-
 rioribus temporibus unicus cujuscumque mali fons apud Airyos cre-
 debatur, fluxisse apparet. (Conf. yt. XIX, 18.)

nivium casu ninget in-elatissimis montibus, [sicut et in] profundis¹ Areduæ [nix pariter in elatos et in
 23 depressos locos delabetur]. 23. Tres-partes-que hic
tunc, o Yima, pecoris² peribunt, quodque fuerit
 in-maxime-metuedis regionum [in regionibus diffi-
 cillimis accessu], quodque fuerit editis-locis in [in
 editis l.] montium, quodque fuerit in- campis con-
 vallium, in- amœnioribus sedibus [sensus in uni-
 versum : animantia peribunt ubicunque locorum
 24 extitissent]. 24. Ante [istam] hiemem hac [in] regione
 erit frugiferum [fertilitas]³. Hac [hieme, hoc cladis

¹ *Bašnubyô areduyâo*, in den Tiefen (Schluchten?) der Ardvi, Just. *Ardvi* est nomen feminei genii aquarum : in *profundis Areduæ* idem est ac in *imis locis*.

² In *frîšad* cum Justio nom. neutr. video, in hoc a doctissimo viro discrepans, quod vocem hanc non *tertium partem* (ein Drittel des Viehs wird umkommen, Just.), sed *tres partes* significare puto, quæ significatio propius ad universam animantium et generis humani cladem (22, 24) accedit. Sed quum ultimum exitium, quod a summo numine Yimæ nunciatur, homines præcipue attingere videtur, postquam ex universo genere humano nisi bis mille nongenti (i. e. 3,800 homines et femina) conservationi destinantur (30, 38), cur hic nisi de *pecoris* (si *geus* cum Justio, quem in versione sequor, pro pecore, latiori videlicet sensu, nempe pro animalibus in universum, quæ hominem sequuntur, est accipiendum), non de hominum strage enunciatur? Certe, aut manet hic aliqua lacuna, aut statuendum, pigere summum numen, postquam jam universam animantium cladem nunciaverit (22), de exitio præstantissimi a se creati animantis, quod sanctitatis leges, insitas sibi, violaverit, hic nominatim efferre. Ceterum *gâo* in universum animalia, hominibus in numero eorum inclusis, ut *caro* in analogo Geneseos loco (קץ כל בשר בא, VI, 13), nil impedit, ut significaret, talisque significatio vocabuli optime forsan totius hujus orationis contextui responderet, quæ explicatio etiam priorem minime excludere potest.

³ Conf. quæ in xli Gen. traduntur de fertilibus annis in Ægypto, quos universæ sterilitatis clades est secuta (יהי רעב בכל הארצות)

universæ tempore] aqua primum impetuoso-fluxu, post tabem nivis, altaque [dein], hic, o Yima, isti corporeo-mundo adveniet [submerget mundum], quod [ut] hic [in terris vel] pecoris balantis [nisi] vestigium-pedum, [post pabula absumpta], videbit [quis, videre licebit, impers.]¹. 25. At [tu] istud 25 (τὸν) claustrum [sibi] fac stadii-longitudine² quodlibet ad quatuor-laterum [ad quodlibet quatuor laterum]³ : huc germina defer pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, igniumque

54 cet.). — *Hac in regione*, scilicet ubi Yimas residebat. Fertilitas cladem præcedebat, ut Yimas penum omnemque ad tempus cladis apparatus absque ullo impedimento providere atque colligere possit.

¹ Primum plagæ initium rigidior hiems Yimæ nunciatus videtur esse, quo finito universum diluvium secuturum, ita, ut *primum*, tabescentibus nivibus, in convalles et planities rabidissimi decurrant torrentes, *post* vero, ubi, præ aquarum copia, jam torrentes subsistere non possent, una aquæ moles (*abda afs*) universam terram submergat. Intelligendo sic locum, vocem *abda* cum Justio ad præcedentem *afs* refero. — *Yađ idâ paşeus anumayêhé padêṃ vaénâiti*, locutio proverbialis videtur esse, sensu : *ut ne vestigium ovis vel capræ relinquatur*, i. e. *ut nihil relinquatur*. Justius : So dass man des Kleinviehs Fuss sehen kann, d. h. durch die Fluth wird die Weide so zerstört, dass man statt des Grases die Fusstritte des Viehes sieht.

² *Carêtdragô* est adj. determinans vocem *varêṃ*, ante quam *têṃ* Græci articuli vim habere videtur.

³ Windischmannus : Bahnläng nach jeder der vier Seiten. Spiegelius : Von der Länge einer Reitbahn nach allen vier Winkeln. Justius : Nach jedem der vier Winkeln. Apparet Şarafustricum *varam* et Mosaicum תבה quadranguli formam referre, sed, si in *varo* omnia latera paria essent, quadratum illum extractum Ahura-maşdam voluisse. Ratio magnitudinis utriusque ab usu, ad quod utrumque construendum imperabatur, pendet, quum תבה fluctibus innatando, *vara* autem restando in loco, fluctibus diluvii se opponere animantiaque una cum homine servare destinabatur.

purpureorumque flammantium [huc defer pecora, jumenta cet. germinandi, i. e. sese propagandi, unumquodque ad conservandam suam, per tempus diluvii, speciem idonea; defer huc omnia probis hominibus pertinentia et ipsos homines]¹. At hoc claustrum fac stadii-longitudine quodlibet ad [latus, ad quodlibet latus] quatuor [laterum] hominum habitationi; stadii [in] longitudinem [etiam] quodlibet ad [ad quodlibet] quatuor [laterum] animalium stabulum [fac]² 26. Huc [sc. in claustrum] aquam

¹ Ut sic vim vocis *taokman*, quæ proprie *semen* (Keim, Saame, Justius) significat, intelligam, monet me hoc, quod infra (28, 30) homines ceteraque animantia binos, ad sese propagandum, in diversis partibus claustrum constituendos Ahura-masdas imperavit; non abstracte itaque, ut Mahâbârata, ubi Manui, ante diluvium, semina rerum (*vigâni sattvânâm*, si bene teneo) a Brahma in nave conservanda injunguntur, hic agitur, quamvis in expressione simili (*taokma* = *vigâ*) similis traditionis potuerunt hic mansisse abruptæ reliquæ. Spiegelius in Comm. *taokma* Germanicis vocibus: Same, Nachkommenschaft, vertit.

² Hic etiam sub *gâo* non *bos* solummodo, sed in universum quadrupedia animantia, homini proxima, opinione mea, intelligi debent (cf. y. ix, 29). Offendit primo aspectu, summum numen, postquam claustrum in stadium quadratum, ad omnia animantia cum hominibus, qui servari debebant, continenda, Yimæ extruendum imperasset, mox animalibus collocandis quasi novum claustrum æqualis magnitudinis extruendum imperare. Sed non erit ita, si attentius rem et orationis tenorem perpendes. Verbis Sarafustrici numinis, qui dei vindicis flagitiorum in dilectissimas suas creaturas partes assumit, quamvis ejusdem, indole et natura sua, placidissimi, dum eripendis a communi interitu innocuis servandisque illarum speciebus per Yimam consulit, certe aliqua commotio inesse debuit, animi vero commoti proprium est multa enunciata, obscuritatem sermonis non curantis, uni alicui subjungere, donec ultiores verborum fluctus, ut hic res sese habet, sæpe manifestius propositum ejus detegent. Sarafustricum numen satis esse duxit ad conservandam diluvii tem-

profluere-cura¹ hâfræ-magnitudine viam [longitudine spatii unius hâfræ]. Ibi [in claustrum] aves collocandas-cura, in[mittendas huc cura eas] cum (*mad*) [fruge] aurei-coloris, cum [sc. fruge] vescendo [ad vescendum] non-deficiente. Ibi [in claustrum] habitacula institue, domosque, columnasque, propatulaque, conseptaque. 27. Huc omnium virorum feminarumque germina [huc viros feminasque sese propagandi idoneos] defer, qui sunt hujus terræ [in hac terra] maximique, optimique, pulcherrimique; huc [in claustrum] omnium animalium (*geus*, sing. coll.)² specierum germina defer [defer omnes species animalium sese propagandi idoneorum], quæ sunt hujus terræ maximaque, optimaque, pulcherrimaque; 28. huc [in claustrum] omnium plantarum germina defer, qui [masc. pro f.] sunt hujus terræ procerissimique, suaveolentissimique; huc [denique] omnium edulium germina defer, qui [masc. pro neutr.] hujus terræ dulcissimique, suaveolentis-

pore humanam solummodo speciem unius stadii quadrati locum, quum vero et animalia ad humanam opem essent conservanda, etiam illorum conservationem huic enunciato, homines proprie contingenti, subjunxit; sed mox repetit verba, quibus distincte hominum animaliumque conservationi loci mensuram destinat, quam tamen non ut plane separatam utrisque spatium est intelligendum, quum homines per totum claustrum collocandi Yimæ ab eodem numine infra (30) imperantur. Fuit ergo totum hoc claustrum loco duorum quadratorum stadiorum occupando destinatum, in quo si quem fugit, cur homo æquale cum animalibus spatium obtinet, inducat in animalium species non potuisse quin plures hominibus essent.

¹ Lego cum huṣvârico, a clarissimo Spiegelio citato, interprete: *fratácaya*.

² Vide annot. ad 26.

simique. [Omnia] hæc fac copulis-maris-et-feminæ¹ perenne (*ağyamnēm*, acc. s. coll. — fac perennia, sese propagantia, — provide perpetuæ animantium propagationi, uniuscujusque speciei eorum binis, maribus videlicet et feminis, a clade universa servatis), omne usque ad hoc quod [perpetuo donec] hi homines in diversis-partibus-claustri [a te confecti] subsistent [dum servati homines manebunt in claustro, i. e. usque ad tempus quo universa animantium calamitas consummata fuerit, ne alias species animantium interirent]². Non ibi [sit] altercatio, non jurgium, non odium, non simultates, non mendicatio, non fraus, non staturæ-brevitas, non gibber, non modum-excedentes-dentes-habens-quis, non figura quæ excedens-corporis-justam-mensuram [est], neque [demum] aliqua aliarum notarum, qui (quæ, — masc. pro neutr.) sunt Mali Spiritus nota [sing. coll. — quæ notæ sunt Mali Spiritus] hominibusque
 30 superimposita³. 30. In summo [acc. neutr.]⁴ regionis [quæ claustro conformando destinata erit] novem tractus facias (conj. med. ar. *kar*), medius [in media regione] sex, infimus [in infimo claustro] tres.

¹ Conf. זכר ונקבה יהיו, Gen. VI, 19. *Milwairé*, pro loc. s. accipio; secundum Justium vocabulum est : n. dual. acc. (diese Paare mache zu etwas unversiegbarem, d. h. mache diese Dinge paarweise und unversiegbar).

² Plur. *varēšva* bene infra 30 illustratur.

³ His verbis enumerantur primum malæ artes et delicta mortaliū, post vero miseræ et physica vitia quæ ea sunt secuta, quæque omnia delendorum animantium diluvio causa fuisse traditur.

⁴ Conf. yt. x, 126 (*duš*).

In-summo [acc. n.] tractus [in summo tractu] mille hominum feminarumque germina ¹ defer [colloca in summo tractu], medius [in m. tr.] sexcenta, infimus [in infimo] trecenta. Com[pellas]que [collocando, ad collocandum se] *omnia* hæc in-tractibus-claustri (*varəšva*) ligone [tuo] aureo [ad datum a te ligone aureo signum, animantia selecta in tractibus claustri collocantor]. Ad-que hoc claustrum -pone [proprie : fabrica, fac, *marəša*, appone claustro] portam, fenestram[que] sui-lucis-compotem, introrsus ².

33. At Yimas claustrum fecit stadii longitudine 33

¹ Quum *hasanrēm* et sequentia numeralia ad *taokma* referuntur, binum hic numerum conservandorum in tractibus c'austri hominum, nempe virorum et feminarum, statuendum puto, ut tota illorum summa sit : tres mille octingenti viri et feminae.

² *Dvarēm raocānēm* pro asyndetis accipio, *qāraokšnēm*, sua luce, i. e. facultate lucis in claustrum immittendæ præditam (fenestram), pro : ut luci immittendæ inserviat. Ipsa res monet *raocānēm* hic collective usurpatum esse. Conf. quæ Gen. VI, 16 de *fenestra* itidem, puto, collective et de *porta* *toš* תבה traduntur [זהר תעשה לתבה ואל אמם תכלנח מלמעלה ופתח התבה בצדה תשים]. — Quæ sequentibus 31 et 32 narrantur evidentissime posterioris sunt notæ nihilque commune cum simplice, eodemque nescio quid sublime Ahura-mašdæ oratione spirante, habent, quum in iis Yimas *manibus et pedibus, sicut homines faciunt* (quasi homo non esset), circa constructionem claustri sui laborans inducitur, ideoque a me sunt ommissa. Piissimus in Yimam et Ahura-mašdam interpolator officii sui videlicet ducebat, postquam moles constructionum, duorum quadratorum stadiorum spatium implens, earumque undique elatissimo muro cinctarum et defensarum, ab Ahura-mašda Yimæ imperata esset, ne dubitent lectores mandatum dei Yimam reapse effecisse, facetissime hic *propria persona* Yimam id exsequentem facere, immo, cæmentarii vel laterarii adeo partes agere, minimeque hujusmodi pietatem pessimæ esse notæ respiciebat.

- quodlibet ad quatuor laterum [ad quodl. quat. l.] : ibi germina detulit pecorumque, jumentorumque, hominumque, canumque, aviumque, igniumque purpureorumque flammantium. At Yimas claustrum fecit stadii-longitudine quodlibet ad quatuor laterum [ad quodl. qu. l.] hominum habitationi : stadii-longitudinem-exæquans [etiam] quodlibet ad quatuor laterum [ad quodl. qu. l.] animalium stabulum¹.
- 34 34. Huc aquam induxit hâfræ-mensuræ viam [spatio hâfræ]. Ibi aves collocavit : con[locavit] una-cum (*mad*) aurea-fruge, cum in-vescendo non-deficiente. Ibi habitacula constituenda-curavit, domosque, co-
- 35 lumnasque, propatulaque, conseptaque. 35. Huc omnium virorum feminarumque germina detulit, qui sunt hujus terræ [in hac t.] maximique, optimique, pulcherrimique; huc omnium pecoris generum [omnium generum pecorum, domesticorum animalium] germina detulit, quæ sunt hujus terræ
- 36 maximaque, optimaque, pulcherrimaque; 36. huc omnium plantarum germina detulit, quæ sunt hujus terræ procerissimæque, suaveolentissimæque; huc omnium esulentorum germina detulit, quæ sunt hujus terræ suavissimaque, suaveolentissimaque. [Omnia] hæc fecit binis-maribus-et-feminis non-de-

¹ Hæc et quæ sequuntur accuratissime Yimam sibi ab Ahura-maşa imperata perfecisse tradunt. Repetitio rerum imperatarum vel in minutiis, adeo quæ nisi animum, ut ad 26 annotavi, commotum produunt (quum Dei commoti jussu perficiendum fuit), hic ad venerationem erga imperantem, ab Yima exhibitam, pertinet multa analogæ in libris Mosaicis, in Homero et in epicis Sanscritis habet.

ficiens [propagandi sese facultate pollens, pollentia, i. e. providit propagationi] omne ad hoc quod [continuo, per omne tempus quo —] isti homines in [diversis]-partibus-claustri [a se confecti] essent.

37. Non ibi [fuit] maledictio, non jurgium, non odium, non simultates, non mendicatio, non fraus, non brevitās-staturæ, non gibber, non dentes debitam-mensuram excedentes-habens-quis, non figura quæ excedens-corporis [esset, — neque aliqua figura cujus membra corporis symmetriam excederent], neque aliqua aliarum notarum, qui [quæ] sunt Mali Spiritus nota [notæ] hominibusque superimposita.

38. In summo [istius] regionis novem tractus fecit, medius sex, infimus tres : in summo tractu millenorum hominum feminarumque germina collocavit, medius sexcenta, infimus trecenta. Com[pulit]que ille in -tractus-claustri [proprie : in tractibus, sc. ad collocandum sese in tractibus] ligone aureo [i. e. ad datum ab Yima signum ligone aureo, omnes hi sese in-tractibus claustri collocaverunt]. Ad-que ille claustum -posuit [apposuit claustro, fecit] portam, fenestram[que] sui-lucis-compotem introrsus¹ [quæ bene

¹ Quæ inde usque ad finem capitis sequuntur pro manifestissimis interpolationibus sunt habenda, quum nisi in explicandis præcedentibus, quæ difficilia interpolatori apparuerunt, versantur, a vocibus *raočanēm qāraokšnēm* incipiendo, quarum priore (*raočanēm*), quum *diurnæ lucis*, ut Hebraicum לְיוֹם , proprie significationem habet, *cæleste lumen* interpolator designari accipit, explicationemque ejus epitheti (*qāraokšnēm*) ab Ahura-mašda extorquere nititur, qui in respondendo ad *purānicam*, ut videtur, temporis rationis planetarum enunciationem delahi patitur; mox, idem oblitus *varum* non

lucem intus claustri transmitteret, coll. pro : apposituit fenestras bene lucem transmittentes].

in æternum habitationem hominibus constitutam fuisse, qui ibi, jubente Ahura-mašda, nisi ad diluvii tempus collocati essent, dum omnes alias creaturas periisse hac plaga ab Ahura-mašda decretum erat, reputandoque spatium loci in varo, quamvis duo stadia quadrata occupans, perexiguum fore, si homines et animalia ibi in æternum manentes propagarentur, scindit difficultatem, ex ore Ahura-mašda asserendo, in Yima varo nisi semel quadraginta annis, unum par hominum, ex mare et femina, nempe marem et feminam, etiam nunc gigni, itidemque et de animalibus, quo etiam fit, ut hi homines pulcherrimi validissimique existant; quodque lepidissimum, incolas vari ab universa societate humana seclusos sese propagantes noluit mašdayašnicus interpolator rudes Šaraštricæ religionis nasci et mori, ideoque, nulli huc homini aditu patente, avem *karsiptam* anachoretas hos mašdayašnicam religionem instruxisse Šaraštramque utique cum filio suo illorum dominos et heros exstare facit.

EXCERPTORUM ARCHETYPA.

I.

YASNA IX, 1—29 (1—87).

1 1
 1 1
 2 2
 3 3

1 1
 2 2
 3 3

1 1
 2 2
 3 3

1 1
 2 2
 3 3

13
 14
 15

سپهمن گاهه گویم که در آن روز
و در آن روز که در آن روز گویم.

سپهمن گاهه گویم که در آن روز
و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم.

و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم
و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم.

3 3 و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم
و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم.

و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم
و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم.

4 4 و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم
و در آن روز که در آن روز گویم که در آن روز گویم.

۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۱۷۲
 ۱۷۲
 ۱۷۲
 ۱۷۲
 ۱۷۲
 ۱۷۲
 ۱۷۲

III.

VENDIDAD XIX, 27—34 (89—112.)

27 27
 28 28
 29 29

- 11. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

30

31

32

33. 34.

33. 34.

34. 34.

34.

IV.

YASHTI FRAGMENTUM XXII.

1. 𐬔𐬀𐬎𐬎𐬀𐬌𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 . 1
-𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀
𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀
-𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀
2 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 . 2 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 2 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀
-𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀
-𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀
𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀.

𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀

𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀

-𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀

𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀.

𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀 𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬎𐬀

12 - 12 . 12 . 12 . 12 .
 12 - 12 . 12 . 12 . 12 .
 12 - 12 . 12 . 12 . 12 .

13 . 13 . 13 . 13 .
 13 - 13 . 13 . 13 . 13 .
 13 - 13 . 13 . 13 . 13 .

14 . 14 . 14 . 14 .
 14 - 14 . 14 . 14 . 14 .
 14 - 14 . 14 . 14 . 14 .
 14 - 14 . 14 . 14 . 14 .

35- 35 35- 35 35- 35 35- 35

... 36 36 36 36 36 36

36 36 36 36 36 36

... 36 36 36 36 36 36

V.

ZAMYAD-YASIT XIX (14—96).

14 14 14
 15 15
 16 16
 17 17
 17

တတိယဘုံသို့ လာရာလမ်း၌ ပူဇော်သော ဘုရား
 ဘုရား၏ အမည်မှာ ကြေးမုံအမည်။
 တတိယဘုံသို့ လာရာလမ်း၌ ပူဇော်သော
 ဘုရား၏ အမည်မှာ ကြေးမုံအမည်။
 တတိယဘုံသို့ လာရာလမ်း၌ ပူဇော်သော
 ဘုရား၏ အမည်မှာ ကြေးမုံအမည်။
 တတိယဘုံသို့ လာရာလမ်း၌ ပူဇော်သော
 ဘုရား၏ အမည်မှာ ကြေးမုံအမည်။

VI.

YASNA XXVIII, 1—11, Sp. (2—12, W.).

1.

۱- ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱

2.

۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱

۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞
 ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

8.

۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞
 ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

9.

۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞
 ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞ ۞

VII.

YASNA XXX, 1—11.

1.

مدق مرمه وانمیل ویردندم دیومدیستومط ویرم و مرمه و مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه

2.

مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه
 مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه مرمه

VIII.

MIHIR YASHT X.

- 1 1
 - 2 2
 -
 -
 -
 - 2 2
 -
 -
 -
 -
 -
 -
 -
 -
 -
 - 3 3
 -
 -
 -

12 12
-... 12

(cetera ut 7-8) ...

13 13
...

...

...

...

...

14 14
...

...

...

...

...

...

...

...

15 15
...

...

...

පෙසො ලොකො භොජො භොජො භොජො
 -සො යො සො යො යො යො යො යො යො යො යො
 16 භොජො 16 භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො
 -භොජො භොජො භොජො භොජො
 -භොජො භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො
 -භොජො

භොජො භොජො භොජො භොජො
 .(cetera ut supra) භොජො භොජො

17 භොජො භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො ...භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො

18 භොජො භොජො භොජො භොජො
 භොජො භොජො භොජො භොජො

22 22
 23 23
 24 24

22

22 22

23 23
 24 24

23

23 23

24 24

24

24 24

۱۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

... ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰

25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200

31 31
 32 32
 33 33
 34 34
 35 35
 36 36
 37 37
 38 38
 39 39
 40 40
 41 41
 42 42
 43 43
 44 44
 45 45
 46 46
 47 47
 48 48
 49 49
 50 50
 51 51
 52 52
 53 53
 54 54
 55 55
 56 56
 57 57
 58 58
 59 59
 60 60
 61 61
 62 62
 63 63
 64 64
 65 65
 66 66
 67 67
 68 68
 69 69
 70 70
 71 71
 72 72
 73 73
 74 74
 75 75
 76 76
 77 77
 78 78
 79 79
 80 80
 81 81
 82 82
 83 83
 84 84
 85 85
 86 86
 87 87
 88 88
 89 89
 90 90
 91 91
 92 92
 93 93
 94 94
 95 95
 96 96
 97 97
 98 98
 99 99
 100 100

35 35
 36 36
 37 37
 38 38

تکرت مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو

75 75 مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو

مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
76 76 مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو

مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
77 77 مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو

مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
78 78 مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو

مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو
مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو مومنانو

- 51 51
 51 51
 51 51

52 52
 52 52
 52 52

53 53
 53 53
 53 53

54 54
 54 54
 54 54

54 54
 54 54
 54 54

62 63
 62 63
 ...

64 64 64 64 64 64
 -... 64 64 64 64 64 64

65 65 65 65 65 65
 ... 65 65 65 65 65 65

66 66 66 66 66 66
 ... 66 66 66 66 66 66

66 66 66 66 66 66
 ... 66 66 66 66 66 66

۶۷ ۶۸ ۶۹
 ۷۰ ۷۱ ۷۲
 ۷۳ ۷۴ ۷۵
 ۷۶ ۷۷ ۷۸
 ۷۹ ۸۰ ۸۱
 ۸۲ ۸۳ ۸۴
 ۸۵ ۸۶ ۸۷
 ۸۸ ۸۹ ۹۰
 ۹۱ ۹۲ ۹۳
 ۹۴ ۹۵ ۹۶
 ۹۷ ۹۸ ۹۹
 ۱۰۰

67

67 68 69
 70 71 72
 73 74 75
 76 77 78
 79 80 81
 82 83 84
 85 86 87
 88 89 90
 91 92 93
 94 95 96
 97 98 99
 100

68

68 69 70
 71 72 73
 74 75 76
 77 78 79
 80 81 82
 83 84 85
 86 87 88
 89 90 91
 92 93 94
 95 96 97
 98 99 100

69

69 70 71
 72 73 74
 75 76 77
 78 79 80
 81 82 83
 84 85 86
 87 88 89
 90 91 92
 93 94 95
 96 97 98
 99 100

- 113 113 113
 113 113 113
 114 114 114
 115 115 115
 ...

123 123 123
 124 124 124
 125 125 125

123

123 123 123
 124 124 124
 125 125 125

124

124 124 124
 125 125 125

125

125 125 125
 126 126 126

-
 126
 126

-
 127
 127

-
 128
 128

۱۲۹ ۱۲۹ ۱۳۰
 ۱۲۹ ۱۳۰
 ۱۳۰
 ۱۳۰

۱۲۹ ۱۲۹ ۱۳۰
 ۱۲۹ ۱۳۰
 ۱۳۰
 ۱۳۰

- Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 - Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 - Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը

Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը ...

Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը 136 136

- Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը ...
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը 137

Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը
 Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը

Եւ զի Եւրոպայի զարգացումը և զարգացումը 138 138

.

139 139

.

.

140 140

.

3
 3
 3

4
 4

4
 4

X.

VENDIDAD II, 1—38 (123).

1 1
 1 1
 2 2
 3 3

. 1 1
 1 1
 2 2
 3 3

- 11 11 11
 12 12 12
 13 13 13

𐬨𐬀 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵
𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

20 20 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

21 21 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵 𐬀𐬵

දේවජා දේව ඝ්‍රා 25 . ගුණාස්වජා දේවජා ගුණ 25

-ඉතම ආරාම ඝ්‍රාදේව ඉන්ද්‍රාභිභව ආරාමදේව
ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව . දේවජා

-ආ ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව

. දේවජාදේව ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව

ඝ්‍රාදේව ඉන්ද්‍රාභිභව ආරාමදේව දේවජා දේව ඝ්‍රා

ගුණාස්වජාදේව දේවජා දේවජා ඉතම ආරාම

-ආ දේවජාදේව ඉතම ආරාම ඝ්‍රාදේව ඉන්ද්‍රාභිභව

-ආ දේවජා ඉතම 26 . දේවජාදේව දේව 26

ඉතම . දේවජාදේව දේවජාදේව ඉතම ආරාම

දේවජාදේව ඝ්‍රාදේව ආරාම ආරාමදේව ආරාමදේව

දේවජාදේව ඉතම . දේවජාදේව ආරාමදේව ඝ්‍රාදේව

-දේවජාදේව ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව

දේවජාදේව ඉතම 27 . ආරාමදේව ආරාමදේව 27

ඉතම ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව දේවජාදේව

-ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව ආරාමදේව

දේවජාදේව ඉතම . ආරාමදේව ආරාමදේව

ඉතම ආරාමදේව දේවජාදේව ආරාමදේව

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 15, annot. 3, adde post voces Av. t. 1 : *Měřěncáinis* est plur. nom. apud Justium (vide *měřěncánya*); sed nisi summa licentia hic cum *danma* conjungi potest cumque particula *má*, sanscritæ *má*, græcæ *μή*, latinæ *ne*, respondente, quæ est prohibitiva, non simpliciter *negativum* adverbium, ut *na*, *noitá*, *naéđa*. Hic ergo, si lectio est accipienda, ut et in duobus, forsitan, a clariss. Justio citatis locis, secundam potius personam potentialis, si quid video, ut *daid'tis*, est statuendum.

Pag. 16, annot. 4, adde in parenthesi : Yt. X, 79, 81.

Pag. 17, l. 1, annot. 4 et alibi : *huṣaotrici*, lege *huṣwárici*.

Ibid. in annot. 5 sub 8, l. 3 : *vaca*, lege *vaća*.

Pag. 21, in titulo : (89-112), lege (89-110).

Pag. 22, l. 1, repleto mundo, lege : repleto [in] mundo.

Pag. 24, l. 15, annot. post voces : in tenebras protrudens, adde : illique inimicissima.

Ibid. l. 15 ab imo, adde post voces : puram religionem : , si vocabulum hoc retinuisent.

Pag. 25, l. 3, annot. 1, post v. *śpánavaiti*, adde : (sensu . *sancta*).

Pag. 33, ad annot. 1 adde : et annot. 4 ad 29 ibidem.

Pag. 35, l. 6-7 : 12. Tu me desideravit [pro] desideravisti [quum potueris, lege : 12. Tu me desideravit [pro : desideravisti, quum potueris.

Pag. 38, post ultimam vocem annot. 1 : valent, adde : Quod ad paradisorum hic notionem, vide annot. 4 ad 29 Vd. XIX sub finem.

Pag. 44, annot. 2 : *avaměřěťm*, lege *avaměřěitím*.

Pag. 46, in l. 1, annot. 3, post voces : pro gen., adde : (conf. Vd. XIX, 9; Yt. X, 79, 81).

Pag. 48, annot. ad voces : de bonis-actionibus in l. 2 : Sensus *φράσεις* etiam potest esse : qui animum suum bonis cogitationibus, bonis dictis, bonis cogitationibus absolutissime deditum invicem perspiciunt.

Ibid. l. 6 ab imo, conj. : *paiti-*; lege : conj. ; *paiti-*.

Pag. 50, l. 13, dele punctum post verba : (*Akēm manó*).

Pag. 53, l. 2 ab imo, ad voces : *geus uruné* : Vide Y. XXIX. Quum

gáo in *şendica* l. in universum etiam *animans* designat (Vd. II, 27, 35; Y. XIX, 29), primigenii animantis *bovinam* formam, quamvis expressio *bovis anima* in versione mea mansit, in dubium vocare, immo etiam ad posterioris ævi *πλάσματα* referre, minime nunc hæreo.

Pag. 55, in l. 1, annot. 1 : *şaveng*, lege *şavëng*.

Pag. 58, l. 9 : quibus [sc. nobis], lege quibusque [sc. nobis].

Pag. 59, in l. 10 ad voces : Bonæque creaturam mentis : *Vanheusca dáfëng mananhó*, i. e. ne minime a Bonæ Mentis legibus recedentem.

Pag. 63, adde annotationem ad voces : pura mente, in 2 l. 2. : Justius legit : *śúcá* (acc. n.) *mananhó*, cum significatione : perspicite lucidum (das Klare) mentis.

Ibid. adde annotationem ad vocem : istis in 1 l. 2. : Forsan *dis* hic etiam est : *præterea*, *porro*. Conf. Y. XXVIII, 11.

Pag. 64, l. 4, 3. : operibusque melius, lege : operibus hæc-duo (ha) : melius.

Pag. 65, l. 11, annot. 3, ad vocem *viskyátá*. Apud Westerg : *vişyátá*.

Ibid. l. 2, annot. 1 : *anheus*, lege *anheus*.

Ibid. l. 6, annot. ad vocem *habitat* : Expressi *vasté* pro recepto *vásté*, ut quæ forma vocis, in varietate lect. servata, a sanscrita non recedit mihi que videtur antiquior.

Pag. 67, l. 6, in 9. : Sanctitate, lege : Sanctitateque.

Ibid. annot. ad vocem : Sanctitate : Vox *aśá* nil obstat etiam ut pro nom. accipiatur vertendumque tunc esset : Sanctitasque.

Pag. 74, l. 15-16, annot. : Corrigente Justio : *haŕra váta vëřëŕraganu*, *haŕra dumois upamana*; sed in *secundo* loco nominativum (*upamanó*) hic pro instr. usurpatum admittere (si non est altera forma acc. gen. neutrius, quod eundem sensum præberet), in *primo* (*vëřëŕraganó*) autem gen. agnoscere nil impedit. Si *upananó* hic est, ut in Thesauro doctissimi viri invenio, nominativus, ad similitudinem desinentiæ præcedentis vocis (*vëřëŕraganó*), pro instr. usurpatum esse affirmaverim.

Pag. 76, l. 1 : [versus] *Áiskatëm*, lege : versus *Iskatëm*.

Ibid. annot. ad vocem *Iskatëm* : In textu, secundum Justium, recepi : *á iskatëm* etiam nonnullis codicibus duo hæc vocabula exhibentibus.

Ibid. l. 3, *Arëşahi*, *Şavahi*, lege *Arëşahë*, *Şavahë*.

Pag. 78, l. 1-2, annotatio ad voces : ab angore, ex angustiis, *Mitra*, liberares nos : Similes repetitiones, aliquoties emphaticæ, minime ad *ταυτολογία* sunt referendæ, quum vim enunciatis addunt : *Apa nó haća anşanhad apa haća anşahaéibýó barois*, libera nos ab

augore, ab angoribus, significat hic : libera nos ab omnibus angoribus. Conf. $\text{לא מוֹתוּן תִּמְתּוּן}$ non moriendo moriemini, i. e. omnino non moriemini.

Pag. 79, l. 7 ab imo, ad voces : indefensos illos assequitur, annotatio : Legente Justio : *apavataiti* (*rad*), forschet aus.

Pag. 80, l. 2-3 ab imo : ad- nostræ precationi -sede [asside nostræ precationi, lege : ad- nostræ precalioni -sedeas [pot. m. a. r. *ah*, assideas nostræ precationi.

Pag. 82, l. 8, post vocem : daëvorum, adde : hominumque.

Ibid. ad vocem, præstigiatorum : *yâfwanm*. Conf. sanscr. *yâtu*.

Pag. 84, l. 11 et 15, annotatio ad vocem : perecutiunt : *Nig'nâire* pro *nig'raîré*, corrigente Justio.

Pag. 93, l. 20-21, post voces : qui imperii -auctoritatisque-dator, adde : qui filiorum - dator.

Pag. 94, l. 18, quod Arëšahi [cui Arëšahi, lege : quod Arrëšahe [cui Arëšahê.

Pag. 96, l. 6 ad voces : suis corpore, annotatio : *Hû këhrpa*, ad correctionem Westergaardii. In codicibus mstis : *hukëhrpa*.

Pag. 99, l. 9, annot. ad voces : nom. pro gen. : Conf. Vd. XIX, 8; Yt. XIX, 88; Yt. X, 79, 81.

Pag. 104, post ultimam pag. vocem : Ahura - maşdas, adde : purus.

Pag. 105, in annot. 2, l. 9 ab imo, post voces : intactum reliquerunt, adde : , quod faciendo, colentes Mişram homines aliter, i. e. non ut Ahuræ-maşdæ creaturam, omnibus disperditionibus dicaverunt; ad quæ, me sentiente, loci Yashti de malis Mişræ cultoribus (108-111, 113, 121-122, 137-139) respiciunt; hucque etiam referri potest quod solemniter ex. gr. 89-90 Mifras maşda-yaşnicam religionem profitens inducitur primusque adeo haomas Ahuræ-maşdæ sustulisse (90) primusque Maşdaicæ religionis declarator extitisse traditur (142).

Pag. 108, in annot. 1, ultima l. : *bû*, lege *û*.

Pag. 109, l. 12 ad vocem : anti-Mişræ, annot. : secundum Just. : *aivimişranayâo*.

Ibid. l. 2 et 1 ab imo, annot. 1 : persæpe in religione Maşdaica pro ipsa anima hominis usurpatur, lege : persæpe in religione Maşdaica, ut me persuasum habeo, pro ipsa anima hominis usurpatur.

Pag. 113, l. 10 ab imo, post vocem : confirmatur, adde : Conf. annot. ad 92.

Pag. 114, l. 23, post vocem : exigit, adde : vel, dum Mişras non placatus manet.

Pag. 116, adde ad finem annot. 2, post voces : (an den Haaren zusammengebunden?) : Quod attinet ad significationem vocis *gouru-šaotra*, vide annot. 2 ad 92 (et in addendis).

Ibid. initio annot. 1, dele verba : Conf. annot. ad 109.

Pag. 117, l. 14, annot. ad vocem *millies* : *haṣanrāyus*, pro *haṣan-rāis*, e correctione Justii.

Ibid. l. 17, *baēvarāyus*, pro *baēvarōis*, e correctione Justii.

Pag. 119, adde ad finem annotationis superioris, post voces : *Šendavestæ* refertur : , cujusque superlativus *špēntotama* nisi unius *Ahuræ-Maṣḍæ* designationi inservit.

Pag. 122, adde ad finem annot. 1, post voces : pendere potest : respiciuntque, sine dubio, verba *Vispered II*, 3 (2), quibus genii, consecrati ab *Ahura*, celebrantur. Conf. annot. 2 ad 92 et quæ his supra (ad pag. 105) addidi.

Pag. 123, l. 8, adde annot. ad vocem : illius : *Hē* potest referri etiam ad *Miṣram* : illi, i. e. apud illum (quum equi illius, i. e. *Miṣtræ* sunt).

Ibid. l. 16, *ḵṣātri*, lege *ḵṣātri*.

Ibid. l. 17, *ḵṣātri*, lege *ḵṣātri*.

Ibid. l. 19, *ḵṣātri vairi*, lege *ḵṣātrēm vairim*.

Pag. 123, l. 21, annotatio ad vocem : aurei : Secundum Justium : von Kupfer; ad traditionum sensum : petræi.

Pag. 126, l. 13-14, annot. ad voces : post disperditionem. Apud Justium : *nig'ninti*, in lect. var. est *nig'nainti*.

Ibid. l. 18 : *Arēṣahi*, *Šavahi*, lege *Arēṣahē*, *Savahē*.

Ibid. l. 1, annot. 1 (r. *viḡ*, fallen machen, trennen (apud eundem), lege : (r. *viḡ*, fallen machen, trennen, apud eundem).

Pag. 129, l. 5, possidet²] *malus hic sacrificator*], lege : possidet², *malus hic sacrificator*].

Ibid. l. 3, annot. 1, adde post vocem : negligunt : , quique, probabiliter, ante-*Šarafustricum* *Miṣram* celebrant. Conf. quæ annotavi ad 92 et hic supra ad pag. 105.

Pag. 131, annot. ad vocem : cujus, in l. 5 : Reliqui *yeṇhāo*, corrigente Justio : *yeṇhē*.

Ibid. l. 10, annot. ad vocem : *yaṣutæ* : legi *yaṣatāi*, pro *yaṣāi*, ad conjecturam doctissimi Justii.

Pag. 135, l. 2, annot. ad voces : in splendore : In textu expressi *raoḵśné* ad l. v.; Westerg. *raoḵśni*. Vertente Justio : wenn das Licht der Sonne leuchtet.

Ibid. adde ad finem annot. 2, post vocem : accipere : , quam-

vis potest et accusativus esse, ab intimo verbali sensu substantivi *frādāti* pendens. Conf. inferius (2) substantivum *yaos'dātrēm*.

Pag. 135, l. 13, vires et robur, lege : vires et robur].

Pag. 136, l. 5, ad vocem : lacuum : *ṣrayanaṅm*; inter variantes lect. Westerg. est : *ṣairyanaṅm*.

Pag. 137, l. 5-6, ad voces : interque-viventia-animantia-degentes : Conf. : *viśpé mainyava duēva yaēca varēnya*, Yt. X, 6g et alibi sæpe. *Gaēlyāca* ad correct. Justii; apud Westerg. *gaēlyāca*, qui etiam datus pro loc. sensum non contemnendum præbet.

Pag. 142, l. 3, adde post voces : ipsum elegi] : quod *Ṣaraṣuṣtra* [qui es *Ṣaraṣustras*, qui munere tibi proprio coram me fungeris]; et ad vocem : *Ṣaraṣuṣtra*, annotationem : *Ṣaraṣuṣtrād*. Est lectio varians *Ṣaraṣuṣtrāi*.

Ibid. l. 9, ad vocem : religionis : *daēnayāo*; Spieg. *daēnayāi*.

Ibid. l. 18, ad vocem : religionis : *duēnayāo*; Spieg. *daēnayāi*.

Pag. 142, adde ad finem annot. 2, post voces : Conf. Yt. IX, 8 : et alibi.

Pag. 143, l. 7, ad vocem : dominio : Est varians lectio *kṣātra*, quod, instrumentalis sensu, significationem *dominatus mei ope*, præberet.

Pag. 144, adde ad finem annot. 1, post vocem : significat : Accedit et sanscrita vocabuli *ṣima* versio voce *varśa* expressa. Vide Westerg. *Zend.* p. 348, 8.

Ibid. l. 1, ad vocem : dominatus : Spieg. *kṣātrayāo*; Westerg. *kṣātryāo*.

Pag. 145, l. 5, ad vocem : videbit : Spieg. *vaēnāiti*.

Ibid. l. 16, ad vocem : ligone : Westerg. *śuvraya*; Spieg. *śuvrya*.

Ibid. l. 19, ad vocem : exque : *Fra* et *vī* referuntur ad unum verbum expressum *śava*, cui notionem *progređiendi* et *sese dilatandi* impertiunt.

Ibid. l. 20, ad vocem : ferendo : Westerg. *barētré*; Spieg. *bērētri*.

Ibid. adde in finem annot. 2, post vocem : exhibuit : *Ruočāo á* refero ad *frasūsād*; *apa rapitwanṅm* ad verba *kū paiti ad'wanṅm*, ad instar viæ solis, quando ad meridiem pergit, i. e. ut sol ascendit versus meridiem.

Ibid. l. 6, ad voces : facta est : Hengata. Inter var. lect. invenitur *hangata*.

Ibid. initio annot. 3, ante voces : Diese Gottheit : Apud Sp. *ar-maiti*. *Friča*, secundum Just. est instr. (mit Liebe). Cf. Yt. XXII, 14.

Pag. 146, l. 3, ad voces : per-hanc : Si *tēm* referendum est ad

Yimam, sensus evadit : hunc sequebantur pecora, jumentaque hominesque suam (i. e. Yimæ) secundum voluntatem desideriumque, cet.

Pag. 146, l. 5, ad vocem : voluntatem : Est var. lectio *istīm*.

Pag. 147, l. 24, ad vocem : surrexit : *ušēhistad*, corrigente Westergaardio, pro *ušihistad*.

Pag. 148, in annot. 1, l. 5, post vocem : relictis, adde : intactis.

Ibid. l. 8, ad vocem : peragrabant : Wg. *fračarēnta*; Sp. *fračarēnti*.

Pag. 149, l. 3, ad vocem : adveniet : Spieg. et var. l. *šad'ayād*.

Ibid. l. 4-5 et 10, ad voces : benignæ, benigni : *vanhuyáo*, Spieg. ; *vanuhyáo*, Westerg.

Pag. 150, l. 1 ad voces : confertissimorum-nivium-casu : Significatio vocis *paravó* sanscriti adjectivi *puru* significationi, sine dubio, respondet; sed difficile est de flexione vocis statuere, primumque membrum compositi (*paravósnaođ'ovašfra*) esse videtur. Justius locum interpretatur : Weshalb es mit vollem Schneefall schneien wird.

Ibid. ultima l. paginæ, annot. ad vocem : *frugiferum* : — *Bērētó-vástrēm* verti : *frugiferum*, vocem pro compos. accipiendo. Locus analogus, a doctiss. Justio citatus (*Visper. II, 11, W. ; 34 Sp.*), distinctorum vocabulorum præsentiam admittendam hic suadet; sed compos. nomina quam facile in şendico sermone visibiliter disjunguntur, demonstrat quum dualis num compositorum nominum usus, tum ex. gr. frequens expressio *ahunēm vairim*, cet., quæ nil aliud est quam hic vel alius obliquus casus notissimæ precatiunculæ denominationis, quæ λογικῶς utique est nomen compos. Locum Justius vertit : dem Lande war ein Träger der Weide, d. h. Weide tragendes Land. Quod ad *aňhad*, forma conjunctivi ad futurum designandum hic evidenter est usurpata.

Pag. 151, l. 2, ad vocem : isti : Spieg. *aňhé*.

Ibid. l. 5, dele voces : [post pabula absumpta].

Ibid. in l. 7, annot. 1, post voces : ad præcedentem *áfs* refero, adde : Justius *paurva* hic pro nom. accipit, vertendo : *áfs paurva*, reichlich fließendes Wasser.

Pag. 153, l. 3 et 4, ad voces : cum (*mad*) : Spieg. *mid*.

Ibid. l. 4, ad vocem : vescendo : Spieg. *qairyéité*.

Pag. 154, l. 13, ad vocem : fraus : Westerg. *daiwis*.

Ibid. ad vocem : non gibber : Westerg. *višbávēs*.

Pag. 169, l. 8 ab imo, *ⲉⲛⲁⲛⲓⲛⲁⲓⲛⲁⲓⲛⲁⲓⲛⲁⲓ*, corrige : *ⲉⲛⲁⲛⲓⲛⲁⲓⲛⲁⲓⲛⲁⲓ*.

INDEX RERUM.

	Pag.
PREFATIO	1-XIII

INTERPRETATIO ARCHETYPORUM.

I. Exaltatio Šarafustræ (Yasna IX, 1-16)	3 - 8
II. Tentatio Šarafustræ (Vendidad, IX, 1-10)	11 - 18
III. De conditione hominis post mortem (Vendidad, XIX, 27-34)	21 - 27
IV. Idem (Yashti fragm. XXII)	31 - 44
V. De immortalibus sanctis, resurrectione mortuorum et salvatore (Excerpta e Zamyad yash. XIX)	47 - 50
VI. Precatio mašdayašnici sacerdotis pro Šarafustra, Vi-tâšpa nec non pro se ipso et pro omnibus probis (Yasna, XXVIII, 1-111)	53 - 60
VII. Duo spiritus creatores (Yasna, XXX, 1-11)	63 - 68
VIII. Laudes Mišræ, genii consociationis humanæ servan-dorumque fœderum (Mihir yasbt, X)	71-132
IX. Laudes solis (Kurshed yasht, VI)	135-138
X. De Yima, primo generis humani per terras propa-gatore eodemque servatore ejus ab universa clade (Vendidad, II, 1-38, 123)	141-158

ARCHETYPA.

I.	161-167
II.	168-172
III.	173-175

	Pag.
IV.....	176-186
V.....	187-190
VI.....	191-195
VII.....	196-200
VIII.....	201-255
IX.....	256-258
X.....	259-271
ADDENDA ET CORRIGENDA.....	273-278

